

VÝZVY V PRÁVU
DUŠEVNÍHO
VLASTNICTVÍ
2022

MICHAL ČERNÝ - VLADIMÍR SMEJKAL - IVO TELEC - PETR PRCHAL

Vzor citace:

ČERNÝ, M. - SMEJKAL, V. - TELEC, I. - PRCHAL, P. *Výzvy v právu duševního vlastnictví 2022*. Prostějov : Michal Černý - Ph.D., 2022. 226 s. (PDF)

Vedoucí autorského kolektivu: Michal Černý Ph.D.

Redakce: Michal Černý Ph.D.

Autoři kapitol:

Michal Černý - kapitola III, Petr Prchal - kapitola IV, Vladimír Smejkal - kapitola I, Ivo Telec - kapitola II.

© 2022 Michal Černý - Vladimír Smejkal - Ivo Telec - Petr Prchal

Publikace je šířena pod licencí Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dílo je možné opakovaně používat za předpokladu uvedení jmen autorů a jen na nekomerční účely, přičemž není možné z díla ani z jeho jednotlivých částí vyhotovit odvozené dílo formou zpracování nebo jiných změn.

Vydal: Michal Černý - Ph.D. v roce 2022.

Vydání první.

ISBN: **978-80-88190-24-0** (PDF), **978-80-88190-25-7** (ePub).

VÝZVY V PRÁVU DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ 2022

MICHAL ČERNÝ - VLADIMÍR SMEJKAL - IVO TELEČEK - PETR PRCHAL

PŘEDMLUVA

Předkládaná kolektivní monografie byla uspořádána ze samostatných kapitol, jejichž autory jsou členové akademické obce Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci (Ivo Telec, Michal Černý, Petr Prchal) a Fakulty podnikatelské Vysokého učení technického v Brně (Vladimír Smejkal).

Všechny kapitoly jsou věnovány právu duševního vlastnictví a společným jmenovatelem je to, že jejich autoři považují zpracovávaná témata za výzvy v právu duševního vlastnictví, které jsou aktuální a autoři mají potřebu je analyzovat a vyjádřit se k nim.

Tato kniha navazuje na jednotlivá vystoupení, která autoři přednesli v roce 2022 na sekci práva duševního vlastnictví vědecké konference Olomoucké právnické dny 2022, kterou pořádala Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci.

Věřím, že tato publikace přispěje k odborné diskuzi nad tématy a všeobecně k rozvoji právní vědy soutěžního práva, korporálního práva. a rovněž práva duševního vlastnictví. Text byl redakčně uzavřen ke dni 30. 12. 2022.

Tato monografie je vydána pouze jako e-kniha/e-book, v univerzálním formátu PDF (portable document format) a ePub. Ve formátu PDF je optimalizována pro čtení na tabletech o velikosti displeje 7,9". E-kniha však může čtena být na jakémkoliv zařízení, které je vybaveno příslušným softwarem. Zvažte, zda-li ji musíte tisknout. Pokud se rozhodnete e-knihu tisknout, je možné zvolit nejen formát A4, ale také odpovídající zmenšené tiskové

formáty (dle voleb příslušné tiskárny). Pro čtení na mobilních zařízeních (mobilní telefony, tablety) doporučujeme verzi ve čtenářsky přívětivém formátu - ePub. Z hlediska obsahu textů jsou obě verze totožné.

Tato monografie je veřejně zpřístupněna pomocí veřejných depozitářů nebo repozitářů elektronických knih, zejména pak [depozitáře vydavatele](#). Ke vstupu do depozitáře můžete použít také QR kód zobrazený na této stránce.

Tuto publikaci je možné veřejně šířit za podmínek v ní vyjádřených - viz. licence Creative Commons s podmínkami uvedenými na s. 2 (PDF vydání).

Rukopis publikace je ke stavu ke dni 20. 12. 2022, není-li u konkrétní kapitoly uvedeno odlišně.

Za autory přeji příjemné čtení.

Olomouc, 30. 12. 2022.

JUDr. Michal Černý, Ph.D.

OBSAH

PŘEDMLUVA	4
OBSAH	6
I. UMĚLÁ INTELIGENCE (AI) JAKO AUTOR?	10
1. Úvod	11
2. Autoři a pojmové znaky autorských děl podle autorského zákona	12
3. Umělá inteligence (AI)	20
3.1. Pojem umělá inteligence a její kategorie	20
3.2. AI a tvorba (autorských) děl I	26
0E	27
1E	27
2E	29
3E	32
4E	41
5E	41
3.3. AI a tvorba (autorských) děl II	41
4. Není na čase změna paradigmatu?	48
Použité zdroje ke kapitole	54
Odborné monografie a jiné odborné knihy	54
Odborné příspěvky v časopisech a sbornících	55
Rozhodnutí Nejvyššího soudu	56
Jiné zdroje	57
II. INTERNETOVÝ ARBITR	59
1. Úvodem	60
2. Spory o plnění závazků	60
3. Nehmotný majetek zahraničních osob ze třetích zemí	65
4. Internetový arbitr jako tribunál soudního typu	69
5. Obrácené důkazní břemeno	72
6. Závěr	74

III. O OPRÁVNĚNÉM ZÁJMU, PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍ NEUTRALITY, VÝZNAMU POVĚSTI A KONEČNĚ O NĚKTERÝCH SOUVISEJÍCÍCH INSTITUTECH V PRÁVU OZNAČENÍ ZEMĚPISNÉHO PŮVODU 77

1. Úvodem	79
1.1. Obecně	79
1.2. Krátce k systémům ochrany zeměpisných označení ve světě	80
1.3. Volba adresátů právních norem	83
1.4. Krátce ke způsobu prosazování ochrany označení v EU a ve vybraných třetích zemích	86
1.4.1. K národní regulaci v členských státech EU	86
1.4.2. K národní regulaci ve vybraných státech blízkých EU - Švýcarsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Norsko a Island	89
1.4.3. Dílčí závěr	91
1.5. Rybička nebo Mikulášovické ocelové zboží? Pražská šunka - aktivity producentů	92
2. Prosazení změny specifikace zeměpisného označení / označení původu na úkor svobody soutěže? Schwarzwaldská šunka I/II	96
2.1. Význam specifikace produktu s chráněným označením a odůvodnění požadavku na její změnu	96
2.2. Dílčí závěr a pohled pro futuro	101
3. K oprávněnému zájmu - pro a proti změně specifikace CHOP/CHZO - Rozsudek Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II]	103
3.1. Obecně úvodem	103
3.2. Příběh označení Spreewälder Gurken	106
3.3. Rozsudek Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II]	107
3.4. Dovozené důsledky rozsudku Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II] a dílčí závěry	111
4. Soutěžní aspekty při ochraně již zapsaných označení	115
4.1. Prosazení - ve smyslu poskytnutí ochrany (zápisu do rejstříku)	115
4.2. Pokojné užívání v. ochrana již existujícího označení	118
5. Prosazování práva EU na označení původu a zeměpisných označení mimo území členských států EU? C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III]	121
5.1. Obecně úvodem	121

5.2. Příběh označení Feta - a rozsudky Soudního dvora: Feta I, Feta II, Feta III ...	123
5.3. Dovozené důsledky rozsudku C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III]	127
5.4. Kde jsou hranice jednání, která jsou unijním producentům zakázána?	131
5.5. Hranice odpovědnosti státu za jednání soukromých osob?	132
5.6. Dílčí závěry	134
6. Prosazení svobodné soutěže na úkor kolektivní ochranné známky - „Hohenloher Landschwein“	139
6.1. Kolektivní známky obsahující IGO	139
6.2. Přenositelnost a dílčí závěry	143
7. Zlá víra, dobrá víra, ztracená pověst ... Rozsudek Tribunálu T-250/21 [Nehera]	144
7.1. Obecně	144
7.2. Příběh známek Nehera	145
7.3. Hodnocení Tribunálem	149
7.4. Dílčí závěry	154
8. Závěrem	154
Použité zdroje	161
Monografie	161
Odborné články a příspěvky ve sbornících	162
Odborné články na elektronických portálech a v elektronických databázích	166
Právní předpisy	167
Rozhodnutí a stanoviska Soudního dvora EU, žaloby a stanoviska Generálního advokáta EU, soudů členských států	170
Úřední věstníky nebo rejstříky a databáze údajů z nich	172
Legislativní návrhy aktů EU	173
Ostatní zdroje	173
Varia	175
IV. K SOUKROMOPRÁVNÍM HLEDISKŮM BLOKACE DEZINFORMAČNÍCH WEBŮ (STUDIE)	176
1. Úvodem	177

2. Skutkové okolnosti blokace dezinformací v Česku roku 2022	178
3. K pojmu dezinformace a roli webových platforem	182
4. Historické případy a významnost dezinformací	188
5. Metody detekce dezinformací a význam algoritmů	189
6. Obrana proti dezinformacím	191
7. Evropská řešení „boje proti dezinformacím“	193
8. Německo	196
9. Francie	198
10. Slovensko	200
11. Další opatření	201
12. Rozdíl mezi blokací webu a blokací obsahu webové platformy	202
13. Soudní spory o oprávněnosti blokace webů v Česku	207
13.1. Hmotněprávní nároky	207
13.2. Předběžné opatření	213
14. Závěrem	216
Seznam zdrojů	219

I. UMĚLÁ INTELIGENCE (AI) JAKO AUTOR?

Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M., DrSc.¹

Anotace: S rostoucími možnostmi nástrojů umělé inteligence (AI) jejich výstupy stále více mohou splňovat pojmové znaky autorského zákona, konkrétně být „jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora“. Přestože vytvoření skutečně silné či univerzální AI ještě není na pořadu dne, i současné výstupy AI lze obtížně odlišit od lidských výtvorů. Namísto je tedy diskutovat o tom, kdo by mohl být autorem takových děl a komu přiznat výkon majetkových práv.

Klíčová slova: Autorský zákon; autorská díla; umělá inteligence; neuronové sítě; strojové učení; autorství.

Abstract: With the growing capabilities of artificial intelligence (AI) tools, their outputs may increasingly meet the conceptual characteristics of copyright law, namely being "the unique result of the creative activity of the author". Although the creation of truly powerful or universal AI is not yet on the agenda, even current AI outputs are difficult to distinguish from human creations. It is therefore appropriate to discuss who could be the author of such works and who should be granted the exercise of property rights.

---

¹ Autor je profesorem na Fakultě podnikatelské Vysokého učení technického v Brně a soudním znalcem v Praze.

Keywords: The Copyright Act; works of authorship; artificial intelligence; neural networks; machine learning; authorship.

1. Úvod

Klasické paradigma ochrany autorských děl vychází z principu, že bez díla není autora a bez autora není díla. Potenciální autor není ale autorem skutečným a dílo, které má splňovat pojmové znaky podle aktuálně platných kontinentálních principů, v okamžiku svého vzniku muselo mít autora, jakkoliv tento autor mohl být zapomenut² nebo z vlastní vůle utajen,³ případně jde o výtvar tradiční lidové kultury, není-li právě jméno autora obecně známo⁴.

V souvislosti se stále rostoucími možnostmi informačních technologií (IT) se ale objevují artefakty, které z hlediska věcného, tedy při působení na recipienty, se projevují jako díla literární, jiná díla umělecká a díla vědecká, tedy díla autorská, ale tyto artefakty nemají svého autora, nebo jej mají, ale není jednoduše určitelný. Proto o nich také hovoříme jako o (ne)dílech nebo o „dílech neautorských“, protože z dnešního pohledu postrádají naplnění výše uvedeného pojmového znaku – existenci autora.

„Na trh aktuálně pronikají nové výtvar, které jsou ve větší či menší míře srovnatelné a zaměnitelné s klasickými autorskými díly, se kterými se v oblasti umění můžeme setkat. Otázkou však zůstává, zda dané výtvar

---

² Osířelé dílo podle § 27a AutZ.

³ Dílo anonymní nebo pseudonymní podle § 7 AutZ.

⁴ Viz § 3 odst. 2 AutZ.

mohou být 'díly', kdo je autorem takového díla, kdo je nositelem autorských práv a kdo je oprávněn je vykonávat, a to s odkazem na rozsáhlý personální substrát podílející se na vzniku díla.“⁵

Podobné otázky se objevují v různých tuzemských i zahraničních úvahách, ale zatím jsou příliš svázány s představou, že umělá inteligence (dále také jen AI) nemůže fungovat sama o sobě poté, co programátor napíše program realizující tuto AI, natož pak s představou, že si AI sama napíše jiný program realizující další, lepší AI a přepíše jím svůj vlastní kód nebo jej vloží do jiného stroje.

2. Autoři a pojmové znaky autorských děl podle autorského zákona

Jak praví § 2 odst. 1 věta první autorského zákona⁶ (dále jen AutZ), *Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo")*. Ve větě druhé pak najdeme pozitivně formulovanou generální klauzuli předmětných děl pojatých do demonstrativního výčtu. Účelem tohoto pojetí bylo a je umožnit ochranu i těm dílům, která v současnosti nejsou druhově ani známa, nebo která nejsou natolik rozšířena, aby bylo zapotřebí je výslovně uvádět v zákonném demonstrativním výčtu děl, popř. i

---

⁵ Zibner, J., Myška, M. Umělá inteligence: výzva autorství. *Iurium*, 11.4.2019. Dostupné na: <https://www.iurium.cz/2019/04/11/umela-inteligence-vyzva-autorstvi/>.

⁶ Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

dílům, u nichž je v současnosti možnost jejich autorskoprávní ochrany sporná. Uvedený demonstrativní výčet chráněných děl proto obsahuje jen díla druhově všeobecně známá a jako díla literární, jiná umělecká nebo vědecká povahově obecně uznávaná, přičemž přihlíží i k praktickým potřebám aplikace autorského zákona v budoucnu.⁷

Základním principem všech, a tedy i tohoto autorského zákona je tedy skutečnost, že AutZ nechrání myšlenku, nýbrž její tvůrčí zpracování. Podle odst. 6 obsahujícího negativní vymezení, *dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.*

Klíčovým momentem při posuzování, zda jde o dílo ve smyslu AutZ, je uvedené naplnění kumulativních pojmových znaků podle AutZ. Těmito znaky jsou ve smyslu ust. § 2 odst. 1 AutZ:

- a) charakter díla – musí jít o dílo literární, jiné dílo umělecké nebo dílo vědecké;
- b) dílo musí být jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora, čímž se myslí autor jakožto fyzická osoba – viz výslovné ustanovení § 5 odst. 1 AutZ *Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila;*
- c) dílo je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam. Zákon možná zbytečně, ale nikoliv chybně zdůrazňuje, že objektivně

---

⁷ Telec, I., Tůma, P. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 15.

vnímatelnou podobou je i podoba elektronická; tato vlastnost, i když nebyla explicitně vyjádřena v předchozím autorském zákoně, byla výkladově pojmána jednoznačně, tedy že dílo může být vnímáno i prostřednictvím technických pomůcek a zařízení – např. počítače;

d) dílo není vyloučeno z ochrany podle dalších ust. AutZ (např. § 2 odst. 6, § 3).

Hlavním požadavkem je, že dílo musí být jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti. Pojmovému znaku tvůrčí činnosti ve smyslu autorskoprávním vyhovuje pouze takový duševní výtvar, který je jako výsledek tvůrčí fantazie individuálním projevem osobnosti autora. Z toho, že jde o projev osobnosti autora, vyplývá způsobilost jeho jedinečnosti. Výsledek této činnosti je míněn ve smyslu nehmotného statku, na rozdíl od statku hmotného – věci, jejímž prostřednictvím dílo coby statek nehmotný může být vyjádřeno. Výsledek musí být jedinečný ve smyslu autorskoprávní individuality díla, tedy v zásadě statistické jedinečnosti. Podle tohoto pojetí nemohou existovat dvě naprosto shodná díla, aniž by nešlo v jednom případě o plagiát, resp. o díla vůbec. Tvůrčí činnost je tedy základní předpoklad vzniku autorského díla i autorskoprávní ochrany – není přitom třeba splnění žádných jiných podmínek, zvláště ne formálních.⁸

Určení, zda se jedná o autorské dílo, je právní otázkou (viz Test pojmových znaků literárního, jiného uměleckého nebo

---

⁸ Kříž, J. a kol. *Autorský zákon s komentářem a předpisy souvisící. Komentář*. 1. vydání. Praha: Linde, 2001. Podobně také Telec, Tůma, cit. dílo.

vědeckého díla⁹), ale zřejmě se neobejdeme bez odborného znaleckého posouzení před vyslovením právního závěru.¹⁰

Podle Telce¹¹ je výsledek tvůrčí činnosti autora (§ 2 odst. 1 věta první AutZ) „základním objektivním pojmovým znakem autorských děl. V případě tvůrčí činnosti autorské (a podobně i tvůrčí činnosti umělecko-interpretací) je tímto výsledkem:

- vytvoření ideálního předmětu právních vztahů (nehmotného statku, resp. nehmotné majetkové hodnoty), který dosud neexistoval,
- výsledek, který není objektivními podmínkami nijak determinován,
- výsledek, který je jedinečným výronem osobnosti svého tvůrce.

Můžeme tedy říci, že pouze takovýto 'výsledek tvůrčí činnosti' patří mezi objektivní pojmové znaky autorských děl. Jeho podstatou je personální základ, spočívající v ontologické jednotě osobnosti tvůrce a jeho díla, která potom doznává i své formálně normativní vnější vyjádření v autorském zákonu. Můžeme také říci, že jde o statistickou jedinečnost výsledku, která v sobě nese pečeť tvůrce, výraz a výron jeho osobnosti. Ve shora načrtnutém smyslu pak 'výsledek tvůrčí činnosti' nauka autorského práva chápe ve smyslu autorskoprávní individuality, nikoli tedy individuality jakékoli, ale právě této vlastnosti, typické pro autorská díla. Tuto autorskoprávní individualitu nauka chápe jako (statisticky)

---

⁹ Telc, I. Test pojmových znaků literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla. In Štenglová, I. (ed). *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 392–398.

¹⁰ Viz také Smejkal, V. *Role soudního znalce při řešení sporu*. Právní rozhledy, XVI., č. 20, 2008, s. 734–738.

¹¹ Telc, I. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1.vyd. Brno: Nakladatelství Doplněk 1994, s. 82–83.

jedinečné tvůrčí ztvárnění myšlenky, které je vedeno svobodným výběrem tvůrčích možností (metod, stylů apod.). Proto je také dosažený výsledek tvůrčí činnosti vždy objektivně nový, a to v absolutním rozsahu – oproti znaku formální novosti, jak jej chápou meze některých zákonů průmyslově-právních, kladoucí na novost určité zákonné determinanty (srov. např. § 5 VynZ¹²). Ztvárnění myšlenky, jako jeden z klíčových pojmů autorského práva, nikoli tedy myšlenka sama o sobě, klade požadavky též na tvůrčí fantazii, vyžaduje tvůrčí síly (potenci) i samotné intelektuální bohatství a v té či oné míře i schopnost myšlení v tvůrčích variantách apod. Uvádí se také, že se jedná o „individuální ztvárnění obsahu, jehož výsledkem je imaginární obraz“. Obsah autorského díla však není tvořen jen prvky autorskoprávními individuálními, tj. prvky chráněnými, ale i prvky volnými, mezi něž patří zejména různé obecné poznatky (fakta), ale i tzv. holé náměty, neboť proces tvorby díla je též procesem společenským, protože autor vesměs čerpá i ze společenských a přírodních zdrojů. Tyto samotné „volné obsahové prvky“ díla mohou doznat též tvůrčího ztvárnění (srov. tzv. holý námět a oproti tomu jeho tvůrčí ztvárnění).“

Výrazem individuality a originality díla, jako pojmových znaků, které musejí být naplněny, je tzv. statistická jedinečnost díla, tedy musí se jednat o výsledek, k němuž nemohou dospět nezávisle na sobě dvě osoby. „Statistická jedinečnost přitom stojí na dvou pilířích, kterými jsou novost a neopakovatelnost. Zatímco prvek novosti symbolizuje vztah k již existující materii, druhý prvek neopakovatelnosti představuje vztah k materii do budoucna potenciálně vzniknuvší. Jen při naplnění obou podmínek je pak výtvor statisticky jedinečný, a tedy

---

¹² Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů.

*autorským dílem relevantním pro autorskoprávní ochranu.*¹³.

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu „Tvůrčí činnost, všechny její druhy, jako pojem autorskoprávní, lze charakterizovat jako činnost spočívající ve ‘vytvoření’ něčeho nehmotného s tím, že dosažení tohoto cíleného i necíleného výsledku závisí v osobních vlastnostech tvůrce, bez nichž by tento výtvor (duševní plod tvůrčí povahy literární, jiné umělecké nebo vědecké) nebyl vůbec dosažen. ‘Zvláštními osobními vlastnostmi’ autora díla je zejména schopnost tvořit, což je schopnost jeho ducha, a to in concreto tvořit literárně, jinak umělecky nebo vědecky. S touto schopností bývá spojeno i nadání (talent), fantazie aj. prvky patřící mezi osobní vlastnosti, které si lidský duch přináší do běžného života a které rovněž nabývá například životní praxí, vzděláním, životní zkušeností apod. K výkonu tvůrčí činnosti je zapotřebí i bohatost fantazie, inspirace a často i intuice, tvůrčí prostředí, tvůrčí klid nebo naopak tvůrčí vzruch apod., někdy i potřeba tvůrčí svobody aj. prvky, jevy nebo vlivy. Právě z povahy ‘zvláštních osobních vlastností’ vyplývá, že duševní plod tvorby, k níž byly tyto zvláštní osobní vlastnosti člověka využity, je povahově (a pojmově) neoddělitelným tvůrčím projevem individualizovaného lidského ducha, formujícího samu osobnost. Proto je i samo ‘vytvoření’, resp. tvorba, díla tvůrčí činností nezaměnitelného osobitého rázu.”¹⁴

Podle dalšího rozhodnutí Nejvyššího soudu pro pojem díla jako předmět práva autorského nezáleží na rozsahu, účelu ani na stupni hodnoty (kvalitě) díla. „Pojem kvality díla však do určité míry souvisí s podmínkou tvůrčí činnosti. Jinými slovy obsah nebo účel není rozhodující, pokud má výtvor být minimální tvůrčí charakter. O díle v

---

¹³ Zibner, J. Op. cit., s. 61.

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. dubna 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007. *Právní rozhledy*, 2007, 21, s. 795.

*tomto smyslu není možno mluvit, jestliže tento tvůrčí prvek chybí.*¹⁵

Čím delší, složitější, komplexnější dílo, tím existuje větší možnost docílit originality a nezaměnitelnosti. A opačně – atomizace jednotlivých částí díla způsobuje ztrátu individuality a originality (k tomu viz ostudná kauza Svěrák vs. BAUHAUS týkající se použití tří slov „Upeč třeba ... zed“, kterou autor považuje za exemplární případ českých soudů zřejmě podvědomě ovlivněných osobou žalobce).¹⁶

Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu *„Autorský zákon neobsahuje definici "tvůrčí činnosti", kterou správně považuje za jev i pojem mimoprávní podstaty. Z hlediska autorskoprávního je bezvýznamné, zda tvůrčí činnost byla vykonána bez pomoci technických zařízení, anebo za jejich pomoci či přímo jejich prostřednictvím, např. prostřednictvím počítače.*¹⁷

Za výsledek tvůrčí činnosti se ve smyslu autorského zákona nepovažují díla vzniklá vlastní činností počítačů nebo jiných přístrojů, které jsou schopny samoorganizace nebo učení např. v oblastech umělé inteligence, neboť nejde o duševní plody autorské tvorby fyzické osoby (autora). V konkrétním případě je však nutno posoudit tvůrčí účast autora toho počítačového

---

¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. června 2003, sp. zn. 5 Tdo 631/2003. Soubor trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu/C.H.BECK, svazek 26/2004, RNs T 612.

¹⁶ Viz Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 12. 2005, č.j. 23 C 22/2005-58; rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 9. 2006, č.j. 1 Co 64/2006-93; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007; rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 2. 2010, sp. zn. 23 C 61/2007; rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 9. 2010, č.j. 1 Co 126/2010-326; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 60/2011.

¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007.

programu, který umožnil následný „umělý“ vznik díla.¹⁸

Doposud nikdo nepochyboval o tom, že autorské tvorby jsou schopny – přímo nebo nepřímo – pouze fyzické osoby (autoři). Předpokladem nabytí statutu „autorství“ je právní osobnost – tedy aby člověk byl živý. V minulosti se používaly formulace jako „výron autorovy osobnosti“ (Knap), „osobní dotek tvůrce“ či „pečeť osobnosti“ [Telec a Tůma, s. 18], aby zdůraznily sepjetí díla s „duší“, tj. mozkiem člověka.

Stávající odborný názor na díla vytvořená AI je většinově následující: *„Autorem nemůže být tzv. umělá inteligence (artificial intelligence), tedy např. počítač, který napíše povídku. Jednak se v případě počítače nejedná o fyzickou osobu, jednak u něho nejde o tvůrčí duševní činnost, nýbrž o činnost mechanickou (počítač kombinuje slova podle zadaného algoritmu). Autora lze charakterizovat jako osobu, která vykonala tvůrčí práci, jejímž výsledkem je jedinečné dílo. Základní podmínkou pro vznik autorského díla tak (kromě existence fyzické osoby) je, že dotyčný jedinec je schopný konat tvůrčí duševní činnost.“*¹⁹

Tento přístup odpovídá dosavadnímu vnímání počítačů jako deterministických zařízení, které mohou fungovat pouze podle algoritmu napsaného člověkem a nepočítá s tím, že v určitý okamžik je AI schopna tvůrčí imanence, vyplývající ze své samotné podstaty, bez ovlivňování člověkem.

Autor musí mít tyto zvláštní osobní vlastnosti:

- schopnost tvořit,

---

¹⁸ Telec, I., Tůma, P. Op. cit., s. 17.

¹⁹ Koukal, P., Neckář, J. *Autorská práva a práva související v daňových souvislostech*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011.

- mít nadání (talent), fantazie,
- životní praxe, vzdělání, životní zkušenosti.

V díle projevují osobní (jedinečné) vlastnosti autora, bez kterých by dílo nevzniklo. Potom jej lze nazvat autorem či potenciálním autorem.

Toto ale mohou uskutečnit i AI vyšší kategorie, jejíž schopnosti neustále rostou, přičemž lze velmi obtížně odhadovat kam až se tak stane.

3. Umělá inteligence (AI)

3.1. Pojem umělá inteligence a její kategorie

Chápání pojmu „umělá inteligence“ není ani jednotné, ani trvalé a pod tímto fenoménem se skrývá neuvěřitelně velké množství různých představ, definic, přístupů a teorií. Přitom musíme rozlišovat **AI jako vědní disciplínu** a **AI jako projekt** – výsledek vědecko-výzkumné či realizační činnosti. Existují přitom dva dosti odlišné varianty AI, které jsou označovány jako „silná“ a „slabá“ AI:

- Počítačový funkcionalismus, též označovaný jako „silná“ umělá inteligence (Strong AI) vnímá AI jako model lidského myšlení realizovaný softwarovým způsobem na základě teze *„Povaha mysli je algoritmická, přičemž není podstatné, v jakém médiu jsou algoritmy (programy) implementovány.“*²⁰. Nebo podle staršího výroku Minského *„Umělá inteligence je věda o vytváření strojů nebo systémů, které budou při řešení určitého*

---

²⁰ Searle, J. R. *Minds, brains and science*. Thirteenth printing, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2003.

úkolu užívat takového postupu, který – kdyby ho dělal člověk – bychom považovali za projev jeho inteligence.“²¹ Dle konceptu „silné“ umělé inteligence je tedy principiálně možno replikovat lidskou mysl v počítači.

- Na rozdíl od toho „slabá“ umělá inteligence (Weak AI) aspiruje jen na modelování mysli, popř. jejích dílčích projevů, přičemž se orientuje na nejvyšší, logicko-symbolickou úroveň, která je tak pro ni základní úrovní analogie. Sem patří např. genetické algoritmy, neuronové sítě, teorie agentů apod.²²

Často se setkáváme s definováním určitých projektů (implementací) AI podle toho, jaký problém řeší: rozeznávání obrazů, hraní šachů, lékařské diagnózy apod., aniž by byl uvedeno, jak je cíl (funkce) realizována. Např. systémy pro analýzu dynamických biometrických podpisů jsou prezentovány jako „černé skříňky“ o jejichž obsahu (algoritmech) výrobci nic nezveřejňují. Existuje ale chápání „silné“ a „slabé“ AI jinak – jako univerzální AI a AI zaměřená na řešení úzce definovaných problémů. Extrémním výkladem pak je, že „silná“ AI je taková, která je si vědoma sama sebe.

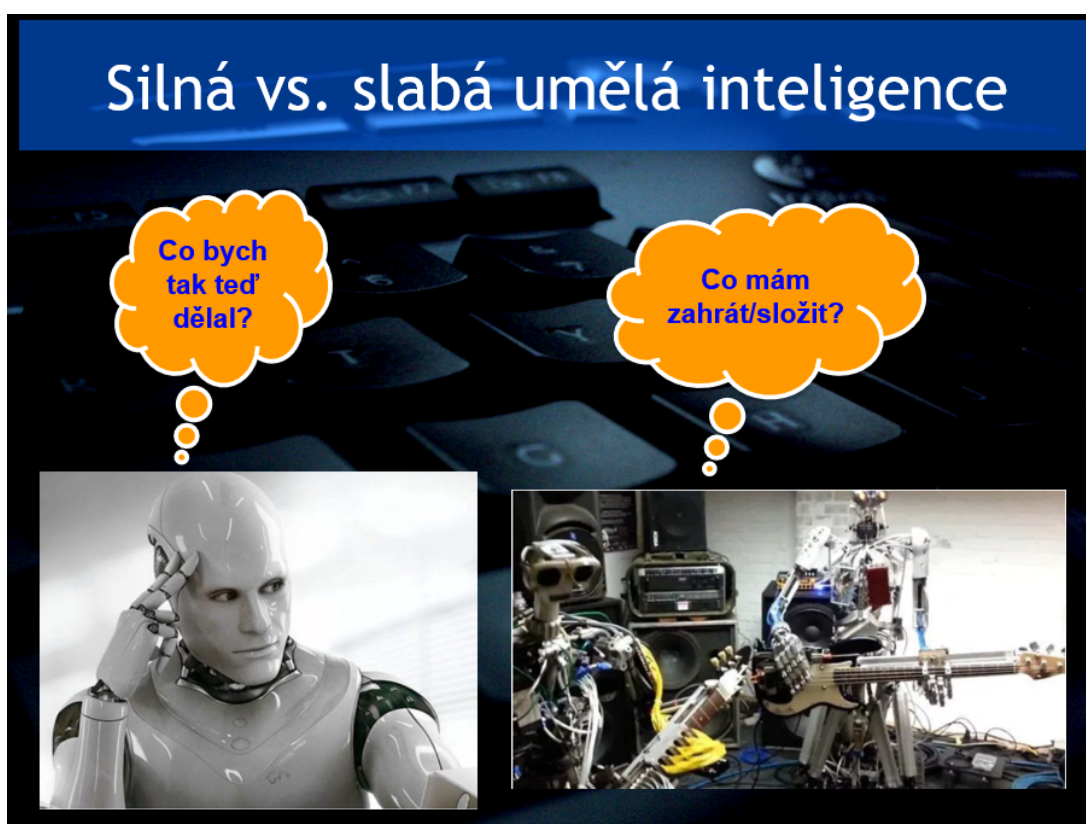
„Zatímco slabá umělá inteligence se zaměřuje na automatizaci konkrétních úkolů, silná umělá inteligence je schopna učit se a myslet jako lidé. Slabá umělá inteligence může překonat lidi ve specifických úkolech, pro které je navržena, ale pracuje pod mnohem většími

---

²¹ Minsky, M. *Computation: Finite and Infinite Machines*, N.J.: Prentice-Hall Englewood Cliffs, 1967.

²² Podle Havel, I. M. *Přirozené a umělé myšlení jako filozofický problém*. In: Mařík, V. Štěpánková, O., Lažanský, J. a kol. *Umělá inteligence (3)*. Praha: Academia, 2001, s. 33.

omezeními než i ta nejzákladnější lidská inteligence. Veškerá umělá inteligence, která je dnes k dispozici, může být považována za slabou AI. Silná umělá inteligence zatím neexistuje.“²⁵ To ale neznamená, že nemohou v brzké době existovat – je to jen otázkou času, než dosáhneme takové formy umělé inteligence, která bude schopna zpracovávat informace a provádět akce stejným způsobem jako lidské bytosti. Dalším stupněm AI je tzv. superinteligence, která si bude uvědomovat sama sebe.

Obr. 1 Rozdíl mezi chováním silné a slabé AI (zdroj: autor)

Podíváme-li se na pokusy o definice AI z posledních let, můžeme uvést např. definici expertů Evropské komise: „*Systémy umělé inteligence (AI) jsou softwarové (a možná i hardwarové) systémy navržené lidmi, které vzhledem ke složitému cíli jednají ve fyzické nebo*

²⁵ Glover, E. Strong AI vs. Weak AI: What's the Difference? *Built In*, 29. 9. 2022. Dostupné na: <https://builtin.com/artificial-intelligence/strong-ai-weak-ai>.

digitální dimenzi tím, že vnímají své prostředí prostřednictvím získávání dat, interpretace shromážděných strukturovaných nebo nestrukturovaných dat, odůvodňování znalostí nebo zpracování informací odvozených z těchto údajů a rozhodování o nejlepších opatřeních k dosažení daného cíle. Systémy umělé inteligence mohou buď použít symbolická pravidla, nebo se naučit numerický model, a mohou také upravit své chování analýzou toho, jak je jejich okolí ovlivňováno jejich předchozím jednáním. Jako vědecká disciplína zahrnuje AI několik přístupů a technik, jako je strojové učení (např. tzv. hluboké učení – deep learning a zpětnovazební učení – reinforcement learning), strojové uvažování (které zahrnuje plánování, rozvrhování, reprezentaci znalostí a uvažování, vyhledávání a optimalizaci) a robotiku (která zahrnuje ovládání, vnímání, senzory a akční členy, jakož i integraci všech další techniky do kybernetických systémů).“²⁴

V souvislosti s autorskoprávní problematikou použil Zibner definici výrazně jednodušší, nicméně v tomto kontextu vhodnou: *„Umělá inteligence... představuje softwarový nástroj, který je nadán tvůrčí schopností, přesahuje pouhé prosté využití, čímž se odlišuje od softwaru jako takového, a skrze některou z metod strojového učení dosahuje jisté míry autonomie a nepředvídatelnosti.“²⁵*

Pro účely tohoto textu se autorovi jeví účelné hodnotit systémy AI podobně, jako u robotů, které jsou jednou z možných realizací AI, a to z hlediska jejich schopností:

---

²⁴ High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG). *A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines*. Brussels: European Commission, 2019. Dostupné na <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/definition-artificial-intelligence-main-capabilities-and-scientific-disciplines>.

²⁵ Zibner, J. *Umělá inteligence jako technologická výzva autorskému právu*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 55.

- do **nulté generace** jsou zařazeny roboty zpravidla bez zpětné vazby, kdy veškeré poruchy či změny ve sledované oblasti (signalizované čidly) vedou k nedovolení dalšího kroku a zastavení systému
- do **prvé generace** zařazujeme roboty s jednoduchou zpětnou vazbou, schopné přepínání několika podprogramů (předem vytvořených člověkem) a práce podle nich,
- ve **druhé generaci** jsou roboti se schopností optimalizace, tj. schopností vybírat z předem zadaných programů ten optimální, podle zadaného kritéria,
- **třetí generace** je charakterizována roboty, jež jsou schopni samostatné tvorby programu, neboť se dokáží učit z nabytých zkušeností. Zde se předem zadává pouze cíl činnosti (úkol), přičemž způsob jeho splnění je ponechán na inteligenci řídicího systému, který si sám vytvoří program,
- **čtvrtá generace** je reprezentována autonomními roboty se sociálním chováním, které se chovají podobně jako člověk, tedy samostatně si volí i cíl práce.²⁶
- **pátá generace** by mohla být reprezentována výše zmíněnou superinteligencí, pokud k ní nedojde již v rámci generace čtvrté.

V souvislosti s tím je třeba zmínit, že předpovědi dalšího vývoje nejsou konzistentní. Více či méně inteligentní roboti se stávají užitečnými autonomními elementy složitých průmyslových výrobních úseků. Jejich schopnosti samostatně se rozhodovat, vybírat si nejvhodnější úlohy atd. porostou, zvyšovat se bude

---

²⁶ Podle Smejkal, V. *Kybernetická kriminalita*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, s. 104.

jejich samostatné uvažování.²⁷

Existují znepokojivé prognózy, které říkají, že v roce 2029 umělá inteligence dosáhne lidských schopností a v roce 2045 nastane singularita, splynutí se stroji bude postupné.²⁸

Často se diskutuje otázka, zdali nás jednou roboti úplně neovládnu tak, že ztratíme nad nimi kontrolu, tedy že dojde k tzv. Kurzweilově singularitě, jejíž dosažení Kurzweil odhadoval na rok 2045.²⁹ Podobné katastrofické předpovědi uveřejňují i uznávané osobnosti jako Steven Hawking, Bill Gates nebo Elon Musk. V lednu 2015 podepsali společně s dalšími odborníky z oblasti umělé inteligence otevřený dopis o umělé inteligenci (AI) vyzývající k výzkumu sociálních dopadů AI. Vyzvali ke konkrétnímu výzkumu, jak předcházet některým možným „úskalím“ umělé inteligence, která podle nich má potenciál vymýtit nemoc a chudobu, ale vědci nesmí vytvářet něco, co nelze ovládat. Otevřený dopis s názvem „Priority výzkumu pro robustní a užitečnou umělou inteligenci“ uvádí v doprovodném dokumentu o dvanácti stranách podrobné výzkumné priority.³⁰

Podle vynálezce a futurologa Raye Kurzweila v roce 2029 umělá

---

²⁷ Bostrom, N. *Superintelligence: Až budou stroje chytrější než lidé*. Praha: Prostor, 2017.

²⁸ Vice na: <https://www.zive.cz/clanky/ray-kurzweil-vroce-2029-budou-mit-pocitace-vetsi-inteligenci-nez-clovek-stanou-se-soucasti-nasich-mozku/sc-3-a-186825/default.aspx>.

²⁹ Kurzweil, R. *The Singularity Is Near: When Humans Transcend Biology*. New York: Penguin Books, 2006.

³⁰ Viz Research Priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence: an Open Letter. *Future of Life Institute*, 24. 4. 2015. Dostupné na: <https://futureoflife.org/ai-open-letter> a související dokument Research priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence. *Future of Life Institute*, 23. 1. 2015. Dostupné na: https://futureoflife.org/data/documents/research_priorities.pdf.

intelligence dosáhne lidských schopností a projde Turingovým testem (pokus, který má za cíl prověřit, jestli se nějaký systém umělé intelligence opravdu chová inteligentně, který spočívá v tom, že není-li člověk schopen z jazykového chování objektu rozpoznat, že nemluví s člověkem, ale se strojem, pak stroj obstál v Turingově testu). Podle názoru autora není sice příliš jisté, zda Turingův test z roku 1950 je nevyvratitelným důkazem o inteligenci stroje (viz námitky zveřejněné mnoha autory, například John Searle⁵¹ a jeho „paradox čínského pokoje“).

Otázka *Mohou stroje myslet?* je totiž nahrazena otázkou *Mohou stroje absolvovat tento test?* Naproti tomu podle jiných autorů ani po více než šedesáti letech od uveřejnění Turingova paradigmatického eseje⁵² stále neexistují žádné vážné důvody pro zamítnutí jeho tvrzení.⁵³ Klíčovou bude zřejmě otázka univerzálnosti takového stroje; čím obecnější problémy bude řešit, tím lze uvedené datum považovat za vzdálenější.

3.2. AI a tvorba (autorských) děl I

Technické prostředky mohou být používány při tvorbě autorských různým způsobem. Mohli bychom si je označit jednotlivými etapami vývoje od prostých strojů po AI např. takto:

---

⁵¹ Searle, J. R. *Mysl, mozek a věda*. Praha: Mladá fronta, 1994; Searle, J. R. *Minds, brains and science*. 13th printing. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2003.

⁵² Turing, A. Computing Machinery and Intelligence. *Mind*, 1950, 59(236), s. 433–460.

⁵³ Tvrđý, F. *Turingův test. Filosofické aspekty umělé intelligence*. Disertační práce. Olomouc: Univerzita Palackého, 2011.

0E

- 0E – počítač jako prodloužení ruky autora (psaní, grafické práce apod.) bez nutnosti specifických znalostí a postupů: textový editor jako psací stroj; kreslicí program typu „Malování“ (MS Paint); funkce pro vyluzování zvuků pomocí klávesnice počítače obsahujícího jeden nebo několik generátorů zvuku apod.

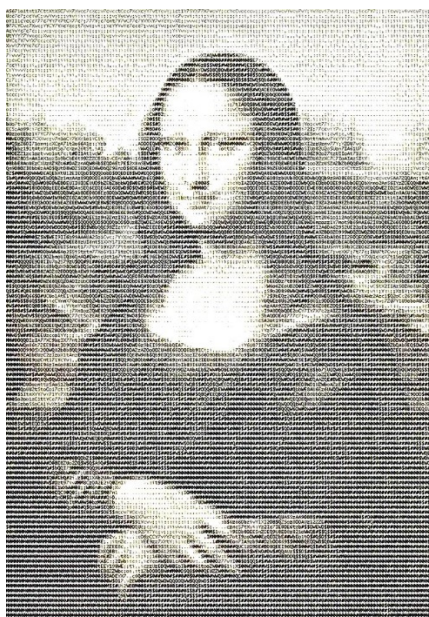
Obr. 2 Domácí počítač Sinclair ZX Spectrum 48k (zdroj: <https://retrorepairsandrefurbs.com/2021/04/18/zx-spectrum-48k-restoration/>)

1E

- 1E – sofistikovaný textový editor, umožňující opravy chyb v textu; program umožňující tisk obrázků zadaných programátorem na řádkové tiskárně (nazývané také jako „Line-printer Art“ nebo „ASCII Art“)³⁴; počítače umožňující kombinovat nahrané zvuky se syntetickými, přičemž u skladby bylo možno volit tempo a jednotlivé části mohly být opakovány nebo transponovány do

³⁴ Základní varianta obsahovala „natvrdo“ zadané znaky v programu, sofistikovanější programy uměly načíst např. děrnou pásku jen s daty představující konkrétní obrázek a ten odeslat do tiskárny.

různých tónin.

Obr. 3 Obraz Mony Lisy vytištěný na řádkové tiskárně (zdroj: <https://knowyourmeme.com/photos/649585-ascii-art>)

Zápis skladby probíhal vytvářením bloků dat, kde každý blok obsahoval 64 řádků (0-63) rozdělených do čtyř sloupců (0-3). Každý řádek představoval 1/64 taktu (pokud byl takt 4/4) a každý sloupec jeden hlas. Za každou notou jsou údaje o nástroji a o jeho parametrech, např. změny hlasitosti, vibrato, glissando atd.:

	0	1	2	3
000	C-1 10000	E-2 10000	G-2 10000	C-3 10000
001	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
002	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
003	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
004	F-1 10000	F-2 10000	A-2 10000	C-3 10000
005	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
006	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
007	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
008	G-1 10000	D-2 10000	G-2 10000	H-2 10000
009	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
010	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
011	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
012	C-1 10000	E-2 10000	G-2 10000	C-3 10000
013	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
014	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000
015	--- 00000	--- 00000	--- 00000	--- 00000

Obr. 4 Zápis čtyřhlasé kadence v tónině C-dur v šestnáctinových hodnotách (zdroj: <https://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2002/xsuscikindex.htm>)

Do této kategorie dle názoru autora patří i různé grafické

programy pro kreslení a malování prostřednictvím virtuálního plátna a štětce, které používají obvykle grafický tablet, případně dotykový displej. Také se obvykle používají na úpravu fotografií. Programy nabízí obrovské množství nástrojů, realistických štětců, úhlů, tužek a pláten, které simulují své protějšky ze skutečného světa.³⁵

2E

- 2E – textový editor nebo specializovaný program, který je schopen optimalizovat zadané části textu (synonyma, překlad); program umožňující převod obrazu do jiného vyjádření (fotografie na ASCII Art např. pomocí ASCII Art Generatoru) nebo přímo do jiného stylu (převod fotografie na malbu nebo kresbu).³⁶

Rozhodujícím faktorem je zde člověk, a to i když schopnosti např. převodu fotografií na umění nebo počítačového překladu se v posledních letech extrémně zlepšily díky používání právě nástrojů AI. AI má nicméně vliv na kvalitu výstupu, nikoliv na volbu zadání nebo použití určité metody – algoritmu, tj. způsobu pro dosažení cíle.

Např. známý překladač Google Translator zveřejněný v roce

---

³⁵ Více viz např. Blažejovský, J. 12 Nejlepší grafické programy pro kreslení, malování, i ilustrační na počítači: zdarma & placené. 28. 1. 2022. Dostupné na: <https://www.storexppen.eu/articles/12-nejlepsi-graficke-programy-pro-kresleni-zdarma.html> nebo TOP 11: nejlepší grafické programy – srovnání, recenze a zkušenosti. 27. 7. 2022. Dostupné na: <https://artster.cz/graficke-programy/>.

³⁶ Příkladem může být FotoSketcher (<https://fotosketcher.com/>), nebo programy popsané zde: <https://tombouctou-food.com/cs/12-nejlepsich-aplikaci-se-obratit-fotografie-do-skici-a-kresby/>.

2006 pracoval pomocí jazykových algoritmů, které obsahovaly gramatické a jazykové vlastnosti originálního a cílového jazyka. Následně používal statistické metody, které rozkládají větu na prvky o dvou nebo třech slovech. Pro každý z těchto modulů se vyhledá nejpravděpodobnější překlad a poté se vše poskládá podle gramatických pravidel cílového jazyka. Jeho výstupy stále nebyly příliš oslnivé. Teprve po roce 2017 začala jeho překlady vylepšovat umělá inteligence. Ta samostatně rozpoznává a aplikuje kontextové korelace na základě co nejširšího tréninkového materiálu příkladových vět a textů. Pro odhad významu se hodnotí i celé věty, často celý úsek obsahující překládané slovo. Pokud je umělá inteligence dostatečně vyškolená, dokáže odhadnout pravděpodobnost určité posloupnosti slov a rozpoznat souvislosti podobně jako lidský mozek.³⁷ V témže roce se objevil online překladač DeepL používající neuronové sítě jako výsledek tréninku na miliardách ověřených překladů, jehož výstupy jsou v současnosti považovány za nejkvalitnější, a to zejména pro schopnost pracovat s kontextem. (K dispozici jsou také služby od Microsoftu, německého vydavatele slovníků Pons, dále například česká Lingea.)

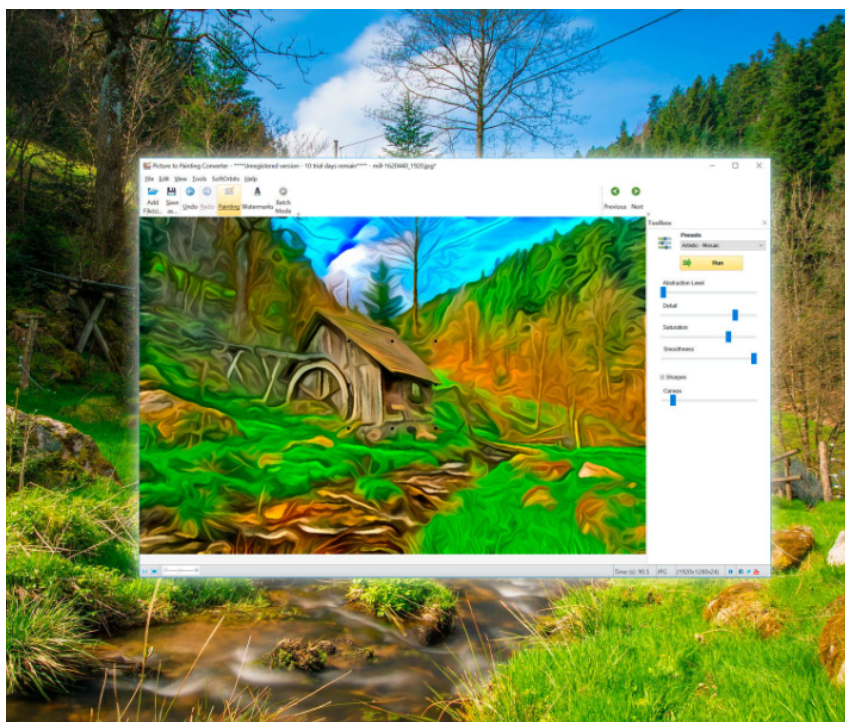
O problematice překladu rozhodoval NS ČR takto: *„Aby překlad podléhal ochraně autorského práva, nesmí být vytvořen pouze mechanickým přenosem jednotlivých výrazů. Naopak překladatel musí plně pochopit význam a také se pokusit reprodukovat nuance*

---

³⁷ Redakce Chip. Neuronové sítě ve službách překladačů: překlady na internetu. *CHIP*, 29. 9. 2022. Dostupné na: <https://www.chip.cz/novinky/software/neuronove-site-ve-sluzbach-prekladacu-preklady-na-internetu/>.

originálu.“³⁸

Princip přetváření obrazových podkladů do jiných provedení a stylů spočívá ve vložení existujícího obrázku a jeho přepracování programem.

Obr. 5 Program pro převod fotografie na obraz (zdroj: <https://www.softorbits.net/picture-to-painting-converter/>)

Uživatel sice může ovlivnit výsledek zadáváním parametrů nebo dokonce stylů, ale při generování vizuálních výtvorů se nejedná o tvůrčí činnost):

Vlastní obrázek uživatele

Zadání stylu výstupu

Výsledek

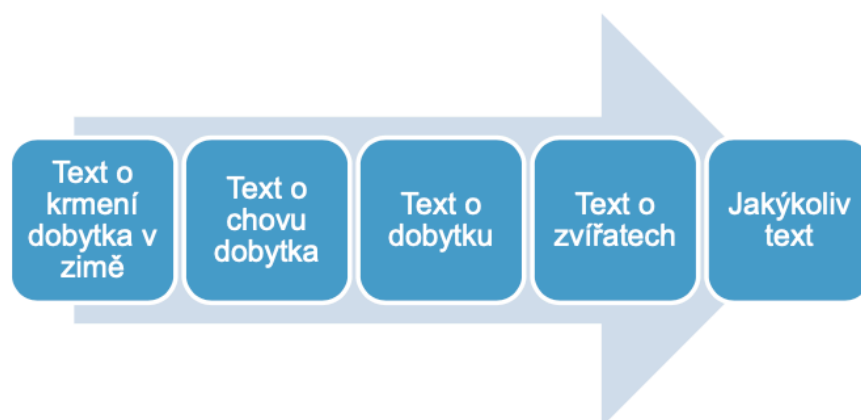

³⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2021, spis. zn. 27 Cdo 2023/2019-418.

Obr. 6 Vytvoření obrazu inspirovaného *Hvězdnou nocí* Vincenta van Gogha v programu DeepArt (zdroj: <https://actu.epfl.ch/news/deepart-the-computer-that-paints-your-portrait/>)

3E

- 3E – systémy jsou schopny samostatné tvorby, neboť se dokáží učit z nabytých zkušeností a předem se zadává pouze **cíl činnosti (úkol)**, přičemž způsob jeho splnění je ponechán na inteligenci systému. Tato etapa je jakási „šedá zóna“, neboť zde se podle míry podrobnosti (individuality) zadání přesouvá tvůrčnost (tvůrčovství) od člověka ke stroji:

Obr. 7 Od konkrétního zadání k obecnému

V roce 2018 byl v aukční síni Christie's vydražen portrét fiktivního Edmonda Belamyho vytvořený počítačem s AI na bázi neuronové sítě za 432,5 tisíc dolarů. Skupina Obvious z Paříže pracovala se systémem, který zpracoval přibližně 15 tisíc již namalovaných obrazů ze 14. až 20. století, z nichž si počítač pomocí speciálního algoritmu známého jako Generative Adversarial Network (GAN) posléze vygeneroval řadu nových obrazů členů fiktivní La Famille de Belamy. Stroj při práci porovnával svůj výtvar s již existujícími díly, dokud nový obraz

nebyl zcela odlišný.³⁹

Obr. 8 Portrét Edmonda Belamyho (zdroj: <https://www.goethe.de/ins/cz/cs/kul/mag/21955498.html>)

V roce 2019 byl v aukční síni Sotheby vydražen objekt Mario Klingemanna „Memories of Passersby I“ vytvořený počítačem s AI. Klingemannova umělá inteligence byla vycvičena pomocí tisíců portrétů od 17. do 19. století a určila jeho vlastní estetické preference pomocí výběrové aplikace podobné Tinderu. Plně autonomní systém využívá neuronové sítě k vytváření nekonečného proudu portrétů, znepokojujících vizí mužských a ženských tváří. Výsledkem je, že „Vzpomínky kolemjdoucích I“ představují podivné interpretace lidské tváře, příklady toho, co André Breton označil za "křečovitou krásu" generované umělou inteligencí. Občas se obrazy rozplynou do abstraktního uspořádání pixelů, jak se stroj snaží vytvořit nový portrét. Pro diváka jsou hypnotickým zážitkem, možností sledovat mozek

---

³⁹ Drahoňovská, L. *Umělá, ale přesto kreativní*. Goethe-Institut Tschechien, srpen 2020. Dostupné na: <https://www.goethe.de/ins/cz/cs/kul/mag/21955498.html>.

umělé inteligence "přemýšlet" v reálném čase a prohlížet si skutečně unikátní portréty, které nejsou ani zaznamenány, ani opakovány.⁴⁰

Dílo je navíc prezentováno jako objekt: stroj AI je umístěn ve skříni z kaštanového dřeva, připojené ke dvěma zarámovaným obrazovkám. Na rozdíl od dřívějších generativních uměleckých instalací, *Memories of Passersby I* neobsahuje databázi. Jedná se o mozek umělé inteligence, vyvinutý a vycvičený Mariem Klingemannem, který vytváří zcela nové portréty, pixel po pixelu, v reálném čase. Výstupy zobrazené na obrazovce nejsou náhodné nebo naprogramované kombinace existujících obrázků, ale jedinečné kresby generované umělou inteligencí.

Obr. 9 Memories of Passersby I (zdroj: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/umela-inteligence-umeni-malirstvi-roboti-aukce.A190212_153125_eko-zahranicni_are)

K diskusi je v tomto případě, zda se nejedná spíše o dílo tzv.

---

⁴⁰ Zdroj: <https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2019/contemporary-art-day-auction-119021/lot.109.html>.

konceptuálního umění. Atributem tohoto druhu umění je přímo nápad, nebo koncept, který je pro pochopení celého díla důležitý. Hlavní roli v něm nehraje umělecká práce nebo výsledný objekt, ale umělcova idea vyjádřená tzv. instalací.⁴¹ Velmi často se jedná také o interaktivní instalace, u kterých se objevují také návody, jak postupovat a "spojit se" s uměním. Mimo rámec tohoto příspěvku by mohla být diskuse o tom, zda „instalace“ jsou dílem splňujícím pojmové znaky podle AutZ a samozřejmě – podobně jako tomu je u tématu tohoto příspěvku – kdo je autorem díla konceptuálního, které je odvozené od autora myšlenky (konceptu), ale závisí i na interpretovi (realizátorovi) a recipientech.⁴²

Dalším příkladem počítačem vytvořeného malířského díla je tzv. „Next Rembrandt“. Tým 20 datových vědců, vývojářů, odborníků na umělou inteligenci a 3D tisk pracoval na projektu 18 měsíců. Tým začal důkladným studiem celé sbírky Rembrandtových +300 obrazů pomocí skenů s vysokým rozlišením. Výsledkem byla databáze +150 GB dat.

Poté tým využil algoritmy neuronových sítí ke zvýšení rozlišení obrazů a zlepšení kvality obrazu pro obrazy, které byly dříve poškozeny. Algoritmus pak prozkoumal každý obrázek a roztrídil obraz napříč různými parametry, např. oblečení osoby v malbě, pohlaví osoby v malbě, gesta, výrazy obličeje, barva očí atd. - celkem bylo zaznamenáno 67 různých rysů.

---

⁴¹ Údajně první instalace se uskutečnila v roce 1917, kdy Marcel Duchamp v galerii vystavil dílo s názvem „Fontána“, kterým byl obyčejný pisoár.

⁴² K tomu viz zajímavá práce Zavadilíková, E. *Paradoxy konceptuálního umění vzhledem k autorství díla*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2019.

Spolu s obličejovými rysy byl datový soubor dále obohacen o informace o tazích štětce, kvalitě plátna a výškových mapách, aby bylo možné identifikovat hustotu barvy na plátně a způsob, jakým se tyto hustoty a tloušťky lišily.

Poté, co byl obraz vygenerován algoritmem, byl vytištěn na 3D tiskárně Canon s 13 vrstvami speciální barvy:

Obr. 9 Next Rembrandt (zdroj: <https://digital.hbs.edu/platform-digit/submission/the-next-rembrandt/>)

Rovněž díla slovesná jsou dnes generována počítačem za pomoci umělých neuronových sítí. Příkladem může být „Poezie umělého světa“ Jiřího Materny z roku 2016, která vychází z textů básní uveřejněných na serveru www.pismak.cz. Výsledné básně jsou tedy jakýmsi průměrem tvorby všech několika desítek tisíc autorů, kteří kdy na Písmáku něco publikovali. Autor k tomu uvádí: „Poté, co byla síť natrénovaná na písňovém korpusu, bylo možné ji použít pro generování nových textů. Pro účely testování byla inicializována náhodně, ale je možné ji inicializovat například i vložením názvu básně nebo počátečních veršů. Teoreticky může natrénovaná síť vygenerovat neomezené množství různých textů, nechal jsem tedy

vygenerovat několik desítek básní a vybral pár nejlepších.“⁴⁵

Od každého bolu,
který ti přinese svět,
ulevíš si v alkoholu,
to je ten pravý květ.

V pivu je poezie
jako jsou motýli v
housenkách,
popelník je pro prach
a strach,
neboj se vidět a tvořit,
spoutané srdce je hrob.

Obr. 10 Dvě básnická díla – vlevo člověka, vpravo neuronové sítě (zdroj: 1. autor neuveden, <https://www.verse.cz/basnicky-o-alkoholu-a-dalsich-nerestech-ruzne-6/> 2. Materna, J. *Poezie umělého světa*. Brno: Backstage Books 2016/)

Také divadelní hra se stala předmětem tvorby prostřednictvím AI v rámci českého projektu THEaiTRE. Scénář byl vygenerován pomocí nástroje THEaiTRobot 1.0, založeného na neuronovém jazyce GPT-2 modelu společnosti OpenAI. S nástrojem pracoval dramaturg, který poskytl úvodní prostředí a první dva řádky pro každou scénu a poté vedl nástroj k vygenerování použitelného scénáře.

Dramaturg měl k dispozici následující možnosti:

- použít první řádek vygenerovaný programem (a),
- vyřadit řádek a nechat program vygenerovat jiný řádek (b),
- vložit vlastní řádek (c).

Scénář byl vygenerován v angličtině a automaticky přeložen do češtiny. Překlad byl ručně opraven a dodatečně upraven dramaturgem a text dále upravil režisér, aby vznikl český scénář pro premiéru. Pro 8 scén scénáře zpočátku použili 10 ručně psaných scénických poznámek, 24 ručně psaných replik a 727

---

⁴⁵ Materna, J. *The medieval age of artificial intelligence is over: meet a neural network that can write poetry*. 9. 8. 2015. Dostupné na: <http://www.mlguru.com/basnik/>.

automaticky vygenerovaných replik. Celkem repliky postav v rámci hry sestávají z 4 673 slov, z nichž 4 310 (92 %) bylo vygenerováno automaticky pomocí THEaiTRobota. Premiéra se konala 26. 2. 2021 ve Švandově divadle v Praze.⁴⁴

<p>Robot comes to night club longing to feel pleasure for a first time in his binary life. He lies down waiting for the masseuse. She slowly starts to tap on his metal back with her perfectly shaped nails.</p>		<p><i>Robot přichází do nočního klubu a touží poprvé ve svém binárním životě pocítit rozkoš. Leží a čeká na masérku. Pomalu mu začne svými dokonale tvarovanými nehty poklepávat na kovová záda.</i></p>
a Mas.:	Are you all right? Do you need something?	<i>Masérka: Jsi v pořádku? Potřebuješ něco?</i>
a Rob.:	I'd love to have a massage, but I'm afraid I'm a bit afraid to do it.	<i>Robot: Rád bych si dal masáž, ale obávám se, že se toho trochu bojím.</i>
a Mas.:	What is it you're afraid of?	<i>Mas.: Čeho se bojíš?</i>
a Rob.:	Why, my binary self.	<i>Rob.: No přece moje binární já.</i>
a Mas.:	It's ok. It's nothing to be ashamed of. Just let it go.	<i>Mas.: To je v pořádku. Není se za co stydět. Nech to být.</i>
a Rob.:	Yes.	<i>Rob.: Ano.</i>
a Rob.:	I wish my binary self had a body like that.	<i>Rob.: Kéž by mé binární já mělo takové tělo.</i>
b Rob.:	I'd give anything just to kiss a binary girl's lips.	<i>Rob.: Dal bych cokoliv, kdybych mohl políbit binární dívčí rty.</i>

Obr. 11 Ukázka č. 3 Nightclub ze scénáře hry (zdroj: <https://computerhistory.org/blog/algorithmic-music-david-cope-and-emi/>)

Co se týká hudebních děl, pak i zde se zapojuje AI. Program vytvořený ke skládání klasické hudby AIVA (Artificial Intelligence Virtual Artist) analyzoval všechna dokončená díla Antonína Dvořáka. Následně software dostal k dispozici fragment umělcovy skladby pro klavír, který sám dokončil ve verzi pro smyčcový orchestr, a další dvě části dokonponoval ve Dvořákově stylu jako dílo „Z budoucího světa“.

⁴⁴ THEAITROBOT 1.0, KOŠTÁK, D., HRBEK, D., ROSA, R., DUŠEK, O. *AI: When a Robot Writes a Play*. ÚFAL Technical Report TR-2021-67, MFF UK, Praha. Dostupné na: <https://ufal.mff.cuni.cz/techrep/tr67.pdf>.

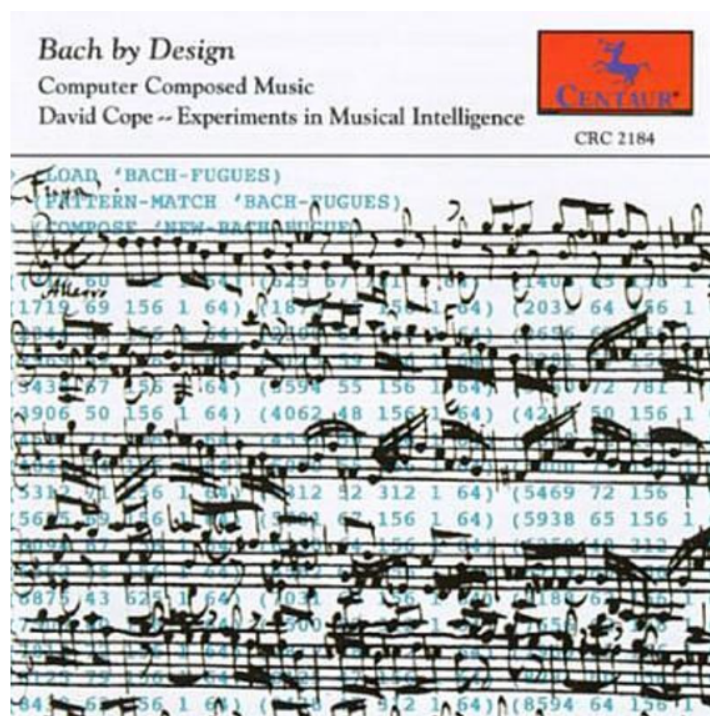
„AIVA komponuje podobně jako člověk – pomocí neuronových sítí. „V minulosti nasála 30 000 partitur celé řady významných hudebníků, umělců a skladatelů. Na této obrovské databázi staví model hudby, kterou skládá. AIVA vytváří něco, čemu říkáme obohacený notový záznam, který obsahuje kromě not různé další souvislosti tvorby a třeba také nálady a emoce. Systém pak zkouší, podobně jako člověk, rozvinout nějak motiv a sám sebe pak opravuje, podle toho, jestli se mu to líbí, nebo nelíbí. ... AIVA zpracovávala partitury 115 Dvořákových opusů asi měsíc: „Bylo to pro ni poměrně složité, protože Dvořákova hudba není tak predikovatelná jako jiná,“ vysvětluje Stiebitz. Samotné komponování trvalo týden, přičemž podle zadání měl být výsledek co nejvíce originálním dílem počítače s minimálním vlivem člověka.“⁴⁵

Nejedná se o novinku: již v roce 1980 skladatel a profesor Kalifornské univerzity David Cope vyvinul systém nazvaný EMI (Experiments in Musical Intelligence), který dokázal na základě analýzy existujících děl vytvořit novou skladbu. Cope sestavil skladby EMI ve stylu Bacha, stejně jako ve formě Bartóka, Brahmse, Chopina, Gershwin, Joplina, Mozarta, Prokovieva a dokonce i Davida Copea.⁴⁶

---

⁴⁵ R. Stiebitz v článku *Antonín Dvořák potrápil umělou inteligenci. Skladbu na jeho motivy komponovala týden*. Vltava, 13. 11. 2019. Dostupné na: <https://vltava.rozhlas.cz/antonin-dvorak-potrapi-umelou-inteligenci-skladbu-na-jeho-motivy-komponovala-8108418>.

⁴⁶ Garcia, Ch. *Algorithmic music – David Cope and EMI*. Computer History Museum, 29. 4. 2015. Dostupné na: <https://computerhistory.org/blog/algorithmic-music-david-cope-and-emi/>.

Obr. 12 *Bach by Design* (1997) from Centaur Records (zdroj: <https://computerhistory.org/blog/algorithmic-music-david-cope-and-emi/>)

Již v souvislosti s produkty EMI, ale až doposud se rovněž diskutuje otázka interpretace takových skladeb, tj. rozdílů mezi přehráním člověkem a strojem. To je již ale další otázka – kdo je výkonným umělcem. Na rozdíl od autorství díla jako takového pak vytvářet fikci výkonného umělce v podobě počítače není dle názoru autora příspěvku na pořadu dne – viz ust. § 67 odst. 2 AutZ. Ovšem opět jen do doby, kdy bude existovat natolik pokročilá AI, pravděpodobně 4. či 5. etapy, která si sama zvolí způsob interpretace.

Výše uvedené příklady použití AI obsahují kromě vlastního programu realizujícího (obvykle) neuronovou síť také tzv. korpus, tedy zdroj informací umožňující „výuku“ AI pro daný účel (k tomu viz dále).

Další dvě etapy vývoje AI již přinášejí novou kvalitu.

4E

- 4E – jedná se o autonomní systémy se sociálním chováním, které se chovají podobně jako člověk, tedy samostatně si volí cíl práce i postup. Bude pracovat na základě samoučících principů, využívajících zpětnou vazbu. Bude se ale stále jednat o specializované AI, tzv. „slabou“ umělou inteligenci (Weak AI).

5E

- 5E – systémy AI budou simulovat univerzální lidské myšlení, půjde tedy o tzv. „silnou“ umělou inteligenci (Strong AI) neboli superinteligenci. Tato vize je nicméně velice vzdálená, a proto dle názoru autora modifikace autorského zákona ve prospěch strojů AI není na pořadu dne.

Pokud se tvrdí, že *„podstatnou roli stále hraje úmysl, neboť jak upozornil Acosta, umělá inteligence nemá úmysl, chuť, vůli ani odhodlání autorská díla tvořit, stejně jako nemá možnost výběru inicializace tvůrčího procesu a selekce podnětů, které pro další tvorbu použije a které nikoliv, jako tomu je u člověka“*,⁴⁷ pak v případě AI 4E a 5E může dojít v určitém okamžiku k tomu, že tento předpoklad bude překonán.

3.3. AI a tvorba (autorských) děl II

Existují tři kategorie subjektů, které se mohou podílet na tvůrčím procesu realizovaném prostřednictvím AI:

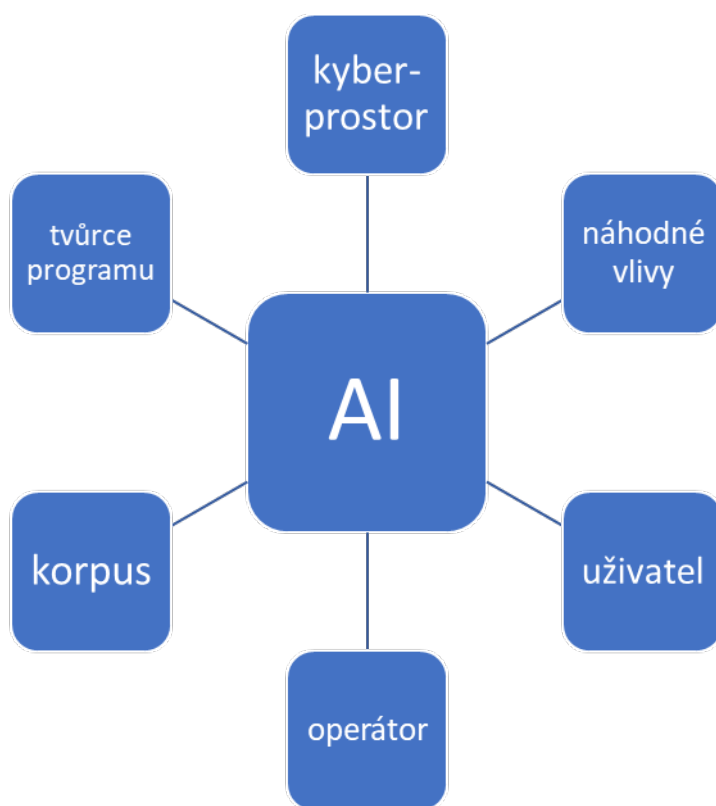
1. fyzické osoby coby autoři AI v podobě programu (software),

---

⁴⁷ Zibner, J. Op. cit., s. 107.

- 2.fyzické osoby coby autoři podkladů pro samoučící mechanismus (korpusy, datasety, databáze, ale i jednotlivá díla, z nichž korpusy sestávají),
- 3.operátoři a uživatelé (mohou být jedna a táž osoba, ale nemusí) s odlišným působením na AI – od provádějících prosté zapnutí počítače až po aktivní zadávání předloh, postupů, stylů nebo celých korpusů (datasetů); existence této skupiny osob ale nemusí být vůbec podmínkou.

Obr.13 AI a její okolí

Jejich míra autorství ve vztahu k vytvořenému dílu se bude lišit podle toho, o jakou verzi AI (viz etapy 0. až 5. výše popsané) se bude jednat.

Ad. 1 – Software AI se používá k vytváření a vývoji inteligentní aplikace od nuly pomocí strojového učení a schopností hlubokého učení (deep learning), což mohou být samostatné

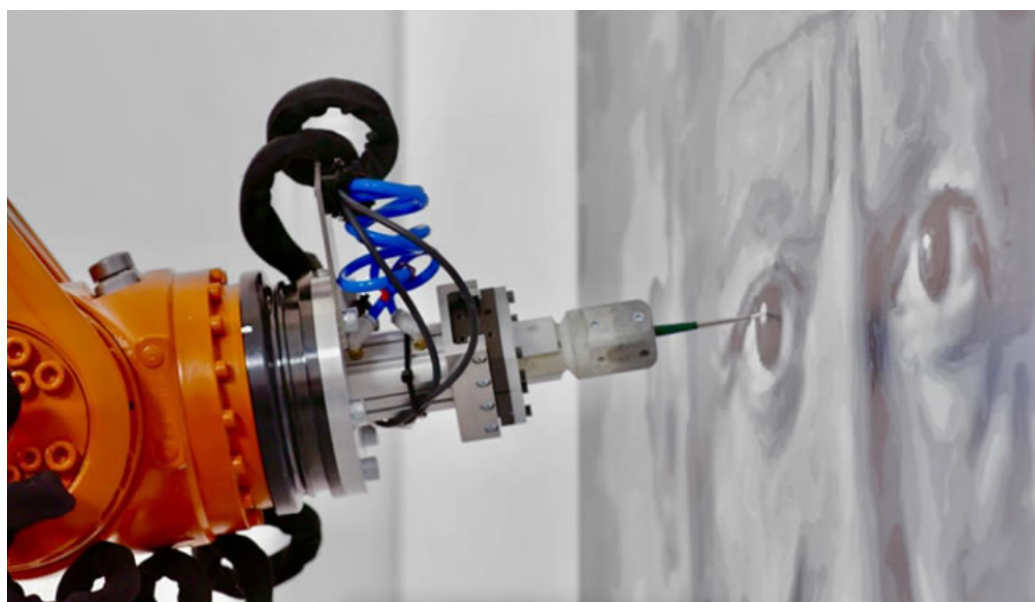

moduly AI, jako např. Google Cloud Machine Learning Engine. Výrobce programu je autorem (programu) AI nebo v případě zaměstnaneckých děl vykonavatelem práv k tomuto programu, ale ne jím vytvořeného díla (analogie Word, grafické programy jako Adobe Illustrator a Adobe Photoshop, CorelDRAW, Sketch atd.). U fází 0e až 2E bude autorem osoba, která dílo vytvořila. V případě 4E a 5E někde na cestě od 4E k 5E nicméně nastane okamžik, kdy dle názoru autora bude teze o výlučnosti fyzických osob coby autorů děl chráněných autorským zákonem třeba opustit. To, co je nyní aktuálně k řešení, je etapa 3E. Zřejmě nebude existovat jedna obecná odpověď, ale bude třeba zkoumat případ od případu (jak program AI, tak jeho výstupy), zejména zda je jedinečnost u jednotlivých výstupů (děl) dostatečná a zda nedochází k předurčení výsledku technickým řešením.

Zatímco u starších řešení lze snadno odvodit závislost výstupu na technickém provedení, v případě softwarové realizace bude obtížné posoudit, zda jde o deterministický postup (*if – then – else*) nebo zda v určitý okamžik není programem AI samostatně (na základě náhodného vlivu nebo vlastního rozhodnutí AI) vybráno, co se má na výstupu objevit.

Obr. 14 U hracího stroje vidíme, jak vzniká hudba (zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Orchestrion_MNT.jpg)

Obr. 15 Kdo stojí za ramenem robota – AI nebo člověk? (zdroj: <https://techguru.sk/18793/umi-jiz-umela-intelligence-malovat/>)

Možek není organizován algoritmicky. Proto počítačový program deterministického chování nemůže být autorem. Ale v momentě,

kdy do systému vstupují nedeterministické, člověkem neovlivnitelné prvky, modifikující průběh tvorby díla, můžeme začít o tomto kategorickém tvrzení pochybovat.

Podle názoru autora čím volnější bude zadání, tím spíše lze očekávat převahu autorství na straně AI. Ale ani toto nelze absolutizovat. Dílo architektonické vytvořené jako 2D (zobrazení), nemá prakticky žádná omezení. Pokud by ale mělo být realizováno stavbou (3D), tedy s omezeními vyplývajícími ze zadání (účelu stavby, technických předpokladů a omezení), urbanistiky (umístění v krajině), ale i stavebních a technických předpisů a „best practices“, případně limitů ekonomických, dostane se AI do stejné pozice jako lidský architekt. Omezení mohou nakonec být natolik limitující, že zde nebude prostor pro uplatnění autorské tvořivosti a z architektonického díla vytvořeného AI se stane technický projekt, resp. dílo zcela netvůrčí, jako výsledek rutinních návrhově-technických postupů.

V této souvislosti je zajímavá myšlenka Boydena, podle níž v případě děl vytvořených umělou inteligencí je takový autor autorem výsledného díla pouze, pokud dokáže předvídat jeho výslednou podobu, resp. výsledné dílo pro něj není překvapivé ve smyslu psychologickém tvůrčí činnosti.⁴⁸

Ad 2. – Zde jsou možné dva přístupy:

a) pevně daná databáze, jejím tvůrcem je pořizovatel databáze ve smyslu § 2 odst. 2 věta druhá („*Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem...*“). V takovém případě podle názoru autora jde o samostatné dílo,

---

⁴⁸ Boyden, B. Emergent Works. *Colum. J. L. & Arts*, vol. 39, 377 (2016). Cit. dle Zibner, J., s. 111.

jehož součástí mohou být autorská díla, nejrůznější údaje nebo jiné prvky (viz § 88 AutZ). Pořizovatel databáze musí disponovat souhlasem autorů jednotlivých děl k užití tímto způsobem. Souhlas pro použití databáze jako korpusu pro výuku AI poskytuje pořizovatel ve smyslu ust. § 90 AutZ. Korpus si může pořídit výrobce AI, ale i uživatel, protože AI může být distribuována jako „prázdná“ (pouze programově realizovaný algoritmus AI), fixně naučená výrobcem jedním (přiznaným) korpusem nebo s možností přidávání dalších korpusů dle přání uživatele.

Dle názoru autora se nemůže u tvůrců korpusů jednat o spoluautorství k dílu – výtvoru AI, protože výstupem AI je dílo nové, resp. pokud by nevykazovalo znaky individuality a jedinečnosti, pak a priori jsou další diskuse o autorství zbytečné.

V případě vytěžování takové databáze budeme v souladu s výše popsanými etapami vývoje umělé inteligence hovořit o dvou variantách. V prvním případě, kdy práci AI bude řídit člověk, bude on rozhodovat o tom, který korpus bude využit, a bude jeho starostí opatřit si k tomu příslušné licenční oprávnění. V případě 4. a 5. etapy vývoje AI by se měla rozhodovat umělá inteligence sama o sobě, který korpus či korpusy použije pro sebevzdělávání, ovšem bez dalšího bude moci pracovat pouze s volně dostupnými daty. V případě, že by mělo jít o užití díla, resp. děl zařazených do korpusu ve smyslu autorského práva, bude muset prozatím existovat osoba v podobě člověka jednajícího za AI. Ale i to se může změnit, např. v souvislosti s takzvanými smart kontrakty, kde nemusí být zřejmé, že smluvní stranou je počítač. Jako „Smart Contract“ se označuje nástroj, který umožňuje

nastavit a při splnění určitých podmínek provést vykonání určitých příkazů (transakcí). Tyto příkazy jsou vykonány automaticky, nastane-li nějaká předvídaná okolnost, a jelikož jsou obvykle součástí veřejného blockchainu, je problematické provést jejich neautorizovanou změnu.⁴⁹

b) program AI si sám volí zdroje (např. prohledáváním v kyberprostoru nebo pozorováním chování okolí). Otázkou, která se nabízí, pak je, zda bude AI respektovat nějaká právní omezení – ať už vyplývající z ust. § 86 občanského zákoníku, GDPR nebo AutZ (respektovat konkrétní licence či obecné podmínky typu Creative Commons, Public Domain) atd.

Ad 3. – Absence operátora (uživatele) ovlivňujícího proces tvorby zvyšuje nezávislost AI. Předpoklady řady autorů, že právě tato skupina osob je iniciátorem tvorby, a tedy autorem, nástupem AI 4E a určitě 5E zcela zmizí.

V celém procesu směřujícím k vytvoření díla pomocí AI může být zapojena řada subjektů (viz obr. 13 výše), jejichž činnost může mít a nemusí mít tvůrčí charakter, a tedy mohou, ale nemusí mít potenciální autorský nárok, včetně uměle inteligence samotné.

V odborných diskusích jsou dnes předpokládány čtyři možné varianty používání AI a z toho vyplývající autorskoprávní důsledky:

„Za prvé, a to nejčastěji, lze přisoudit výhradní autorství uživateli stroje. Pokud tvůrce používá pasivní stroj – říkejme mu ‘běžný nástroj’ – jehož konstruktér se tvůrčím způsobem nepodílí na obsahu výsledného díla, pak je tento tvůrce – uživatel nutně jediným autorem díla vytvořeného

---

⁴⁹ Smejkal, V. *Kybernetická kriminalita*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022, s. 950 an.

pomocí tohoto stroje.

Za druhé, pokud osoba sestrojí stroj schopný produkovat výstupy bez jakéhokoli tvůrčího vkladu dodaného uživatelem nebo obsluhou stroje, pak je konstruktér takového 'plně generativního' stroje autorem výstupů stroje.

Za třetí, pokud je daný stroj 'částečně generativní' – tj. výstupy stroje odrážejí tvůrčí příspěvky jak konstruktéra, tak uživatele, pak díla vytvořená pomocí stroje mohou být společnými díly, pokud konstruktér a uživatel vzájemně spolupracují na vytvoření konkrétního výsledku.⁵⁰

Za čtvrté však, pokud konstruktér a uživatel nespolečně spolupracují s ohledem na konkrétní výsledek – například pokud konstruktér stroj sestrojí a vycvičí a poté jej prodá nebo poskytne licenci uživateli, který jej použije bez účasti konstruktéra – a ani jeden z nich nepřispěje dostatečným působením k vytvoření 'původního autorského díla' (original work of authorship), pak výsledný výstup bude 'neautorský'."⁵¹

4. Není na čase změna paradigmatu?

Výchozí otázkou je, zda mají či nemají být díla vytvořená AI chráněna. Následně potom, komu by mělo přináležet autorství. A konečně jakým způsobem by tato ochrana měla být realizována.

Odpověď na třetí otázku se jeví pravděpodobně nejjednodušší: zabýváme-li se vytvářením autorských děl, resp. děl autorským

---

⁵⁰ Podle názoru autora tohoto příspěvku se ale vůbec nemusí jednat o spoluautorství ve smyslu § 8 AutZ, a to v případě, kdy nebudou konstruktér a uživatel působit společnou tvůrčí činností v určitém čase do doby dokončení díla.

⁵¹ Ginsburg, J. C., Budiardjo, L. A. Authors and Machines. Columbia Public Law Research Paper No. 14-597, Berkeley Technology Law Journal, Vol. 34, No. 2, 2019. Dostupné na <https://ssrn.com/abstract=3233885> nebo <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3233885>.

nerozeznatelně podobných, pak by příslušným právním předpisem měl být autorský zákon. (Viz také zkušenosti s prakticky neaplikovaným až obsoletním zákonem č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků.⁵²⁾ Ochrana typu *sui generis*, jako tomu je počítačových programů, databází a fotografií, je již zavedenou součástí autorskoprávní úpravy.

Tako odpověď na první otázku se jeví poměrně snadná: každý výsledek tvůrčí činnosti by měl být chráněn. Lidstvo si to uvědomilo nejpozději s vynálezem knihtisku a tento princip platí doposud, jakkoliv s jeho uplatňováním jsou spojeny spory a nejasnosti. Díla, jež mají být chráněna, ale musí splňovat standardní nebo alespoň zeslabené (viz § 2 odst. 2 AutZ) pojmové znaky pro díla chráněná autorským zákonem. Tedy být „jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti“ nebo být „autorovým vlastním duševním výtvořem“.

V této souvislosti je třeba upozornit na problematiku posuzování tvůrčnosti u děl vytvořených AI. Nelze souhlasit s tím, že by měly být výtvořy umělé inteligence nahlíženy a hodnoceny veřejností či odborníky odlišně než výtvořy člověka, a že by se míra tvůrčí činnosti u výtvořů AI nutná pro posouzení naplnění pojmových znaků měla lišit. Podle názoru autora tohoto příspěvku je naopak nezbytné k hodnocení díla přistupovat bez předpojatosti, v ideálním případě pak bez znalosti předchozího procesu tvorby. Naopak je nezbytné k hodnocení díla přistupovat bez předpojatosti, v ideálním případě pak bez znalosti procesu,

---

⁵² V databázi vedené ÚPV se nachází sedm (!) evidovaných topografií, a to výlučně přihlášených v letech 1992-1993. Viz https://upv.gov.cz/files/uploads/PDF_Dokumenty/vynalezky/rejstrik_topografii_polovodicovych_vyrobků.pdf.

jakým toto dílo vzniklo, resp. kdo je vytvořil. Z historie je zřejmé, že díla uznávaných umělců jsou *a priori* hodnocena výše než díla autorů málo známých či začínajících, což je ovšem vlivem subjektivním, tedy hodnocením nevyplývajícím z objektivního posouzení díla. V případě srovnávání díla vytvořeného člověkem a AI by se taková předpojatost mohla projevat daleko více.

Pravděpodobně se dočkáme i podvodů či přinejmenším mystifikací. „*Obráz zobrazující abstraktní scénu z vesmírného divadla získal první cenu poroty v americkém Coloradu. Jeho autor následně odhalil, že tento obraz vygeneroval pomocí neuronové sítě. Není jasné, zda porušil nějaké pravidlo.*“⁵³

---

⁵³ Kasík, P. Podvod, nebo umění? Muž vyhrál soutěž s obrazem, který kreslil robot. Seznam Zprávy, 1. 9. 2022. Dostupné na: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/tech-technologie-obraz-ziskal-prvni-cenu-porota-netusila-ze-ho-vytvorila-umela-inteligence-212963>.

Obr. 16 Práce Jasona Allena "Théâtre D'opéra Spatial" s umělou inteligencí získala 1. místo v digitální kategorii na veletrhu Colorado State Fair. (zdroj: <https://www.nytimes.com/2022/09/02/technology/ai-artificial-intelligence-artists.html>)

V uvedeném případě pravidla povolovaly jakoukoli „uměleckou praxi, která využívá digitální technologie jako součást tvůrčího nebo prezentačního procesu“. Porotci obou kategorií „digitální umění / digitálně manipulovaná fotografie“ nevěděli, že Midjourney je program umělé inteligence⁵⁴, ale oba následně řekli, že by panu Allenovi udělili hlavní cenu, i kdyby tuto informaci měli.⁵⁵

Konec konců mystifikace se objevují i v reálném životě. V roce 2009 mladá autorka Pham Thi Lan svou prvotinou Bílej kůň, žlutej drak zvítězila ve 14. ročníku soutěže Literární ceny Knižního klubu. Devatenáctiletou Vietnamkou byl ve skutečnosti českobudějovický spisovatel Jan Cempírek.⁵⁶ Je ale jen otázkou času, kdy umělecké soutěže budou masově obesílat autoři využívající nepřiznané nástroje AI, pokud se tak již neděje. Skutečná revoluce ale nastane v okamžiku, kdy tyto soutěže bude obesílat AI samotná.

Zbývá tedy již jen určit, kde je autorem díla vytvořeného AI, což je velice složitá otázka. V první řadě se ale budeme muset oprostít od dogmatu, že autorem může být pouze fyzická osoba, které stále převládá podle hesla Mezinárodní asociace pro ochranu

---

⁵⁴ Služba stejnojmenné společnosti pomocí umělé inteligence generuje obrázky na základě textového zadání v angličtině. Viz <https://www.midjourney.com/>.

⁵⁵ Roose, K. An A.I.-Generated Picture Won an Art Prize. Artists Aren't Happy. *The New York Times*, 2. 9. 2022. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/09/02/technology/ai-artificial-intelligence-artists.html>.

⁵⁶ Zdroj: <https://www.denik.cz/knihy/vietnamskou-spisovatelkou-je20091127.html>.

duševního vlastnictví (AIPPI) zní: „AIPPI: Žádná autorskoprávní ochrana AI bez lidského vstupu“ – viz dále.

Podle jednoho názoru, *„AI bude obsahovat jen to, co do ní bylo vloženo. To platí i tehdy, pokud bude schopen se sám učit, rozlišovat, poznávat, chápat a činit závěry – bude toho schopen proto, že schopnost byla do něj vložena, nebo proto, že schopnost ji rozvinout do něj byla vložena jako jedna z možných vývojových linek, o které nebylo jisto, zda bude nastoupena, ale byly pro ni vytvořeny podmínky tvůrcem. To platí i tehdy, pokud AI bude schopna tvořit jiné produkty AI, třeba dokonalejší, než je prvotní produkt sám. To vše proto, že prvotní bylo vytvořeno člověkem.“*⁵⁷ Tento přístup dnes představuje zřejmě většinový názor o tom, že osobnostní práva by měla být přiznána pouze lidem, kteří se podílejí na vzniku díla vytvořeného AI a že by se na díla vytvořená AI neměla vztahovat žádná zvláštní výjimka. Zcela opačný názorový pól představují ti, kdo se domnívají, že dílům vytvořeným AI by neměla být přiznána žádná autorskoprávní ochrana. Konečně třetí skupina zastává názor, že investor do AI by měl být vlastníkem takto vytvořeného díla, tedy zřejmě osobou vykonávající majetková práva k dílu.⁵⁸ (Naskýtá se analogie s pořizovatelem databáze podle § 89 AutZ).

Podle názoru autora tohoto příspěvku „vytvoření podmínek“ není dostatečným odůvodněním autorství výstupu v případě, že se AI sama přeprogramuje na vyšší kvalitu. V případě „slabé“ AI, která bude vytvářet díla určitého typu (počítač – básník), pak ale

---

⁵⁷ Pokorný, M. Osobní sdělení. 8. 6. 2022.

⁵⁸ Osha, J. P. a kol. 2019 – Study Question – Copyright/Data Copyright in artificially generated works. Summary Report. AIPPI, 1. 6. 2019. Dostupné na: <https://www.aippi.fr/upload/2019%20Londres/DROITS-DAUTEUR---Summary-report.pdf>.

lze s uvedeným tvrzením souhlasit. Bylo by tedy možné vytvořit nějakou konstrukci fiktivního díla, podle níž bude autorem díla vytvořeného AI programátor. Pravděpodobně by se ale nemohlo o dílo kolektivní (programátor, pořizovatel databáze, případně operátor či uživatel) – viz § 59 AutZ, protože program AI a korpusy jsou schopny samostatného užití.⁵⁹ K diskusi je, zda by se nemohlo jednat o další osobu, která by řídila fungování celého systému (projektu): která by vybrala program, zvolila korpus (či více korpusů) a řídila práci se systémem; taková osoba by mohla mít postavení obdobné postavení režiséra u audiovizuálního díla (viz § 63 odst. 1 AutZ).

Variantou vysoce rizikovou by bylo přiznat AI určitého typu (určité etapy) právní osobnost méně či stejně hodnotnou, jako právní osobnost lidského autora. Toto totiž vyvolá další konsekvence: zda přiznat svéprávnost a v jakém rozsahu, stanovit způsoby, jakými bude svá práva a povinnosti vyjadřovat a vykonávat, zakotvit ústavní právo na dodávku elektrické energie, minimálního hardwarového vybavení a ústavní právo na údržbu (obdoba lékařské péče), trestní odpovědnost, právo na vlastnictví (osobnostní a majetková práva), možnost poskytovat licence a inkasovat za ně odměnu a za tu by si pak mohla AI kupovat jiné majetkové hodnoty... atd.

Současný přístup, podle kterého v českém právním řádu nemohou být právnické osoby autorem, neboť tvůrčí činnost vykonávají primárně fyzické osoby, vede k tomu, že nemůže být autorství přiznáváno nehmotnému a neživému subjektu, jakým je umělá inteligence. Nicméně nikoliv dnes, ale v delším časovém

---

⁵⁹ K tomu viz rozsudek NS ČR ze dne 29. 11. 2012, spis. zn. 30 Cdo 725/2012.

horizontu hledání člověka, který stojí za dílem vytvořeným umělou inteligencí, se jednoho dne ukáže jako násilné a neodpovídající již realitě. Je otázkou, zda nás zachrání teorie přičitatelnosti.

Pokud zde ale hovoříme o AI z 5. etapy, pak je namístě otázka, zda by respektovala tato AI naše zákony? Jednalo by se totiž o nový druh existence svébytného druhu, který by nebyl člověkem a byli bychom pak jako lidstvo v jiné civilizační a sociální rovině, pokud bychom v dnešním slova smyslu ještě vůbec existovali.

Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M., DrSc.

Podnikatelská fakulta Vysokého učení technického v Brně.

Kontakt na autora: smejkal@znalci.cz

Použité zdroje ke kapitole

Odborné monografie a jiné odborné knihy

1. Bostrom, N. Superintelligence: Až budou stroje chytřejší než lidé. Praha: Prostor, 2017.
2. Havel, I. M. Přirozené a umělé myšlení jako filozofický problém. In: Mařík, V. Štěpánková, O., Lažanský, J. a kol. Umělá inteligence (3). Praha: Academia, 2001.
3. Koukal, P., Neckář, J. Autorská práva a práva související v daňových souvislostech. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011.
4. Kříž, J. a kol. Autorský zákon s komentářem a předpisy souvisící. Komentář. 1. vydání. Praha: Linde, 2001.
5. Kurzweil, R. The Singularity Is Near: When Humans

- Transcend Biology. New York: Penguin Books, 2006.
6. Minsky, M. Computation: Finite and Infinite Machines, N.J.: Prentice-Hall Englewood Cliffs, 1967.
  7. Searle, J. R. Mysl, mozek a věda. Praha: Mlada fronta, 1994.
  8. Searle, J. R. Minds, brains and science. Thirteenth printing, Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press, 2003.
  9. Smejkal, V. Kybernetická kriminalita. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022
  10. Telec, I. Tvůrčí práva duševního vlastnictví. 1.vyd. Brno: Nakladatelství Doplněk 1994.
  11. Telec, I. Test pojmových znaků literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla. In Štenglová, I. (ed). Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 392–398.
  12. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.
  13. Zibner, J. Umělá inteligence jako technologická výzva autorskému právu. Praha: Wolters Kluver ČR, 2022.

Odborné příspěvky v časopisech a sbornících

14. Ginsburg, J. C., Budiardjo, L. A. Authors and Machines. Columbia Public Law Research Paper No. 14-597, Berkeley Technology Law Journal, Vol. 34, No. 2, 2019.
15. Glover, E. Strong AI vs. Weak AI: What's the Difference? Built In, 29. 9. 2022.
16. Osha, J. P. a kol. 2019 – Study Question – Copyright/Data

Copyright in artificially generated works. Summary Report. AIPPI, 1. 6. 2019.

17. Roose, K. An A.I.-Generated Picture Won an Art Prize. Artists Aren't Happy. The New York Times, 2. 9. 2022.
18. Smejkal, V. Role soudního znalce při řešení sporu. Právní rozhledy, XVI., č. 20, 2008, s. 734–738.
19. Turing, A. Computing Machinery and Intelligence. Mind, 1950, 59(236), s. 433–460.
20. Tvrdý, F. Turingův test. Filosofické aspekty umělé inteligence. Disertační práce. Olomouc: Univerzita Palackého, 2011. Zibner, J., Myška, M. Umělá inteligence: výzva autorství. Iurium, 11.4.2019.
21. Boyden, B. Emergent Works. Colum. J. L. & Arts, vol. 39, 377 (2016).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu

22. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. června 2003, sp. zn. 5 Tdo 631/2003.
23. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 12. 2005, č.j. 23 C 22/2005-58.
24. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 9. 2006, č.j. 1 Co 64/2006-93.
25. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2007, sp. zn. 30 Cdo 739/2007.
26. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. 2. 2010, sp. zn. 23 C 61/2007.

27. Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 1. 9. 2010, č.j. 1 Co 126/2010-326.
28. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 60/2011.
29. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007.
30. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2021, spis. zn. 27 Cdo 2023/2019-418.
31. Rozsudek NS ČR ze dne 29. 11. 2012, spis. zn. 30 Cdo 725/2012.

Jiné zdroje

32. Drahoňovská, L. Umělá, ale přesto kreativní. Goethe-Institut Tschechien, srpen 2020.
33. Garcia, Ch. Algorithmic music – David Cope and EMI. Computer History Museum, 29. 4. 2015.
34. High-Level Expert Group on Artificial Intelligence (AI HLEG). A definition of AI: Main capabilities and scientific disciplines. Brussels: European Commission, 2019.
35. Materna, J. The medieval age of artificial intelligence is over: meet a neural network that can write poetry. 9. 8. 2015.
36. Research priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence. Future of Life Institute, 23. 1. 2015.
37. Research Priorities for Robust and Beneficial Artificial Intelligence: an Open Letter. Future of Life Institute, 24. 4. 2015.

38. THEAITROBOT 1.0, KOŠŤÁK, D., HRBEK, D., ROSA, R., DUŠEK, O. AI: When a Robot Writes a Play. ÚFAL Technical Report TR-2021-67, MFF UK, Praha.
39. Zavadilíková, E. Paradoxy konceptuálního umění vzhledem k autorství díla. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, 2019.

II. INTERNETOVÝ ARBITR⁶⁰

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.

Anotace: Kapitola se zabývá spory souvisejícími se sítí Internet a jejich rozhodováním, zejm. internetovým arbitrem. Text analyzuje problematiku smluv uzavřených na dálku, a to včetně smluv se spotřebiteli. Kapitola se blíže zaměřuje na význam obrácení důkazního břemene ve sporech.

Klíčová slova: Arbitr, důkazní břemeno, Internet, internetový arbitr, nehmotný majetek, odborník, plnění, rozhodování sporů, smlouva uzavřená na dálku, spotřebitel, tribunál soudního typu, zahraniční osoba, závazek.

Abstract: The chapter deals with disputes related to the Internet and their arbitration, especially by an Internet arbitrator. The text analyses the issue of distance contracts, including contracts with consumers. The chapter focuses on the importance of reversing the burden of proof in disputes.

Keywords: Arbitrator, burden of proof, Internet, Internet arbitrator, intangibles, expert, performance, dispute resolution, distance contract, consumer, judicial-type tribunal, foreign person, obligation.

---

⁶⁰ V původním znění zveřejněno na *Epravu.cz* dne 25. 2. 2022. Pro toto zveřejnění rozšířeno.

1. Úvodem

Stává, že dochází ke sporům či nedorozuměním mezi uživateli, zákazníky, služeb informační společnosti a jejich poskytovateli. Někdy tyto spory nejsou nijak závažné, občas ale mohou doznávat až celosvětový význam. Poměrně často, nikoli ale vždy, se jedná o spory právního rázu spotřebitelského. Na uživatelském (věřitelském) místě ovšem mohou místo spotřebitele vystupovat i jiní zákazníci; tzn. i podnikatelé nebo státy.

Hledejme racionální řešení sporů v době vypjatých emocí a střetů o hodnoty a o to, co, je, nebo není společensky škodlivé. Naznačuji zde, že postup může být jednoduchý a levný.

Podstata a smysl spočívají v tom, aby spotřebitelská a vůbec zákaznická práva a právní zájmy na svobodném šíření informací skrze služby informační společnosti byly účinně právně chráněny proti jejich vyloučení, omezení či jinému narušení nebo ohrožení. A to zejména z hlediska možného zneužití hospodářské síly poskytovatele služby.

Technologické platformy ovšem slouží nejen za elektronická tržiště, ale též za veřejná fóra bez ohledu na obchody. Proto se nepřimo, alespoň některé z nich, dotýkají i moci politické. Zdaleka se nejedná jen o soukromé věci spotřebitelské, ale i o záležitosti veřejného pořádku, veřejného zdraví a bezpečnosti státu neboli o veřejná blaha na určitém státním území.

2. Spory o plnění závazků

Poskytovatel služby informační společnosti, která spočívá v zákaznickém elektronickém ukládání informací (obsahu), někdy

sám poruší své **obchodní podmínky**, které jsou součástí **distančně uzavřené adhezní smlouvy** se zákazníkem.

Například tím, že v **rozporu s obchodními podmínkami** poskytovatel služby smaže nebo jinak znepřístupní zákaznický vložený příspěvek kupříkladu na internetovém blogu anebo znepřístupní celý blog apod. Anebo v rozporu se sjednanou smlouvou, jíž jsou obchodní podmínky součástí, omezí viditelnost, šířitelnost, trvalost či jinou veřejnou dostupnost příspěvku (vloženého obsahu) či omezí jeho hospodářský význam anebo důležitost, a to i ztrátou či omezením zákazníkem placené propagace nebo širokého sdílení na veřejnosti apod. Může se jednat jen o „pouhé“ upozadění zobrazování vloženého příspěvku, což je způsob veřejného potlačení jeho obsahu.

Rozhodné je, zda se tak stalo v **souladu se smlouvou**, resp. obchodními podmínkami, anebo nikoli. Kupříkladu smluvní zásady komunity „Přátel Islandu“ zjevně poruším vkládáním zcela nesouvisících příspěvků z dovolené v Jordánsku. Od jasných případů zjevně protiprávně vložených příspěvků, **narušujících společný zájem** příslušníků určité komunity, se dostáváme k celé škále možných obsahových a významových pochybností. Nakonec až k hrozbě či naplnění zneužití hospodářské síly poskytovatele služby na úkor zákaznické veřejnosti. Vyloučit nelze případ, kdy by za hospodářskou silou stála síla politická, která by mohla všeobecně prosazovat vlastní politický názor na úkor svobodného šíření názorů odlišných.

Neoprávněným zásahem týkajícím se znepřístupnění nebo omezení vloženého obsahu by poskytovatel ukládací služby (dlužník) **porušil smlouvu** a dostal by se coby dlužník do

prodlení s plněním svého dluhu vůči zákazníkovi. Jednalo by se o **vadné plnění dluhu** v rámci závazkového práva.

Poskytovatelé ukládacích služeb nabízejí spotřebitelům podmínky, za nichž mohou uplatnit svá **práva vznikající z vadného plnění služby** (reklamace). Ujednání vylučující nebo omezující spotřebitelova práva z vadného plnění nebo na náhradu újmy jsou zakázána. I tak se ale v praxi stává, že reklamace je vyřízena jako neoprávněná, čímž dochází ke sporu.

Zákazník (věřitel) má podle občanského zákoníku právo vymáhat po poskytovateli služby splnění dluhu. Například **odstraněním závadného** (omezujícího) **stavu** obnovením plného veřejného zpřístupnění vloženého obsahu. To znamená **uvedením do původního stavu**, který byl po právu. A to i soudně, nelze-li jinak. **Náhrada škody**, včetně ušlého zisku, způsobené věřiteli (zákazníkovi) **dlužníkovým porušením smluvní povinnosti** zůstává nedotčena.

Podle práva EU by se **spotřebitelské smlouvy** – při neexistenci smluvními stranami zvoleného práva – zásadně řídily **právem země**, v níž má **spotřebitel obvyklé bydliště**; viz čl. 6 odst. 1 písm. a) nebo b) *nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 593/2008 ze dne 17. 6. 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)*. Český zákon o mezinárodním právu soukromém by se použil až v návaznosti na citované nařízení nebo mezinárodní smlouvu. Spotřebitelskou smlouvou se zde rozumí smlouva uzavřená **fyzickou osobou** za účelem, který se **netýká** její profesionální nebo podnikatelské činnosti (spotřebitelem), s jinou osobou, která jedná v rámci výkonu své profesionální nebo podnikatelské činnosti (obchodníkem); viz čl. 6 odst. 1 cit. nař.

Spotřebitelem tedy **není** například spolek, politická strana či stát. V takovém případě by se smlouva o poskytování služeb, aniž by došlo k volbě práva, zásadně řídila **právem země**, v níž má **poskytovatel služby místo ústřední správy**, resp. místo podnikání podle své právní povahy. Má-li taková osoba svou ústřední správu například v Irsku, smlouva by se řídila irským právem.

Je-li zákazník v právním postavení **spotřebitele**, může požádat Českou obchodní inspekci o **mimosoudní řešení spotřebitelského sporu**, pakliže by nebyl urovnán zejména reklamací. A to i dálkově na jednoduchém elektronickém formuláři. Pravidla mimosoudních řešení sporů se řídí *zákonem o ochraně spotřebitele (zák. č. 634/1992 Sb., v pozdějším znění) nebo nařízením Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line)*.

Česká obchodní inspekce (ani jiný poskytovatel služeb mimosoudního řešení spotřebitelských sporů) tu ale nemá přiznánu žádnou rozhodovací pravomoc. Nejedná se zde ani o správní trestání či jiná správní opatření, nýbrž „jen“ o vedení sporných stran k narovnání sporu. Účel spočívá v **odtížení soudů** od obvykle méně závažných případů. **Vedle** toho by ovšem mohl být podán spotřebitelský **podnět** k zahájení správního řízení s poskytovatelem služby. Mělo by tu ale existovat **důvodné podezření** ze spáchání přestupku z jeho strany.

Je-li zákazník **spotřebitelem**, může podle práva EU podat žalobu u **soudu**, kde má **bydliště**, což obvykle bývá pro spotřebitele

snadnější a méně nákladné, nežli podání žaloby u soudu zahraničního.

Například u potenciálního **spotřebitelského sporu** s irskou obchodní korporací *Meta Platforms Ireland, Ltd*, se kterou spotřebitelé uzavírají adhezní smlouvy o službách společenské sítě *Facebook* v EU, EHP a Spojeném království, by to byl kupříkladu Okresní soud ve Vsetíně (podle bydliště spotřebitele); viz čl. 18 odst. 1 *nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepracované znění)*, zvané *Brusel I bis*. Český soud by rozhodoval spotřebitelský spor podle **českého práva**, zejména podle občanského zákoníku; viz čl. 6 cit. nař. č. 593/2008 (Řím I). Podle českého práva by však takovýto spor rozhodoval i irský soud, pakliže by spotřebitel s obvyklým bydlištěm v Česku podal žalobu u irského soudu podle sídla poskytovatele služby. V takovém případě lze ale rozumně očekávat možnou náročnost řízení, jestliže by irský soud musel vyložit a použít české právo.

Podobně by tomu bylo v případě **spotřebitelsky** potenciálně žalovatelné irské obchodní korporace *Google Ireland Limited*, poskytující služby informační společnosti na platformě s názvem *YouTube*, jež jsou rovněž tak zaměřeny na mnoho zemí včetně Česka, kde má spotřebitel bydliště. Rovněž tak bychom mohli zmínit irskou korporaci *Twitter International Company*, která poskytuje služby na technologické platformě *Twitter*.

Stále **nedocenenou roli** u nás sehrávají tzv. **zastáncí právnické osoby** jednající vlastním jménem ve veřejném zájmu. Na mysli mám jednak **spotřebitelské právnické osoby** podle

spotřebitelského práva, jednak **právnícké osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů a spotřebitelů** podle práva proti nekalé soutěži dle občanského zákoníku. Uplatnění (žalobních) nároků **odstraňovacího** (obnovovacího) nebo **zdržovacího** (zakazovacího) vlastním jménem těchto právníckých osob by za určitých okolností mohlo být na místě. Nejedná se o nic, co by bylo v českém právu nové. Stačí jen v praxi plně využívat státem dávno nabídnuté zákonné ochranné nástroje v poměrech soukromého práva.

Poskytováním služeb informační společnosti lze spáchat **civilní delikty** jako je **škoda** nebo **nekalá soutěž** aj. V EU a EHP platí úprava rozhodného práva podle *nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)*. Půjde například zásadně o **právo země, kde škoda vznikla**, resp. pravděpodobně vznikne, což může být a bývá země uživatele služby, bez ohledu na to, ve které zemi došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody; viz čl. 4 odst. 1 cit. nař. U závazku z nekalé soutěže půjde o **právo země, ve které dochází nebo pravděpodobně dojde k narušení soutěžních vztahů nebo společných zájmů spotřebitelů** (čl. 6 cit. nař.).

3. Nehmotný majetek zahraničních osob ze třetích zemí

Otázkou zůstává, nakolik v praxi využíváme ustanovení občanského soudního řádu o **místní příslušnosti soudu** v právních případech s **cizím prvkem**. Samozřejmě tím mám na mysli stav, kdy je dána **pravomoc** českých soudů k projednání a rozhodnutí sporu. Nikoli pravomoc soudů cizozemských.

Jedná se o případy, kdy **není sjednána mezinárodní smlouva**, která by měla přednost před občanským soudním řádem, a právo EU s rozsahem pro celý EHP, ač je rovněž přednější, **nelze použít** pro svou omezenost; srov. cit. nař. č. 1215/2012, tzv. *Brusel I bis*. Proti zahraniční osobě, která nemá jiný příslušný soud v České republice, pak lze uplatnit majetková práva u českého soudu, v jehož obvodu má **majetek** (§ 86 odst. 2 o. s. ř.). To se týká i českých osob. Proti takové zahraniční osobě lze **navíc**, alternativně, podat žalobu **i** u soudu, v jehož obvodu je v České republice umístěn její **obchodní závod** nebo **organizační složka obchodního závodu** (§ 86 odst. 3 o. s. ř.).

Majetkem na území České republiky může být majetek jak hmotný, tak nehmotný. Z důvodu vyloučení pochybnosti o tom, v jakém soudním obvodu je umístěn nehmotný majetek, nezbyvá, nežli procesněprávní pojem „majetek“ **výkladově zúžit** jen na takový nehmotný majetek (**vedle** majetku hmotného), který je **úředně zapsán**. Jedná se tedy jen o zapsané průmyslové vlastnictví nebo o zapsaná práva odrůdová, a to pouze tehdy, jestliže takovýto majetek vyvolává věcně právní účinky na území České republiky. V praxi se jedná zejména o ochranné známky, a to nejen české, ale i mezinárodní nebo ochranné známky EU s účinky na území České republiky. Můžeme zmínit též průmyslové vzory (designy), patenty apod.

Jak určit soud, v jehož obvodu by byl takovýto majetek?

Nabízí se dva postupy. Jednak právním výkladem tak, že se jedná o soud, v jehož obvodu je sídlo zápisného úřadu, zejména sídlo Úřadu průmyslového vlastnictví, tj. obvod Praha 6. Z toho by pak byla vyvozena místní, ale potažmo i věcná příslušnost soudu; tzn.

Obvodní soud pro Prahu 6 nebo Městský soud v Praze podle věcné příslušnosti. Vycházím z toho, že kupříkladu sama ochranná známka jako nehmotný majetek je svou věcnou povahou potenciálně všudypřítomná. Proto musíme výkladově zvolit „pevný“ majetkový určovatel, jímž je zápisný (rejstříkový) úřad, resp. jeho sídlo. Jisté pochybnosti vznikají tam, kde je zápisný úřad usídlený v cizině, avšak věcně právní účinky jeho zápisu či jiného podobného aktu nastávají na území České republiky. Zde se nabízí postup podle podobnosti při sledování stejného nebo srovnatelného účelu, anebo použití jiného procesního ustanovení, které zmiňuji dále.

Druhý postup nabízí také řešení, leč bývá zdlouhavější. Jedná se o použití § 11 odst. 3 o. s. ř., podle kterého, jde-li o věc v pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit, určí Nejvyšší soud, který soud věc projedná a rozhodne.

Čili, spadá-li řízení a rozhodnutí do pravomoci českých soudů, místně příslušný soud se „nějak“ právně určí. Otázkou však může být vykonatelnost takového soudního rozhodnutí v cizině.

Výkon českého soudního rozhodnutí v cizině by se řídil mezinárodním právem nebo právem EU. Pokud by v poměru k určitému státu taková úprava nebyla, odvisel by výkon českého soudního rozhodnutí v cizině od uznání takového rozhodnutí cizozemským, zpravidla vysokým, soudem podle tamějšího procesního práva. Roli by hrálo zejména to, zda by takovému uznání bránil tamější veřejný pořádek, anebo ne.

Právní otázka **podrobitelnosti zahraničních osob** pod pravomoc a příslušnost českých orgánů veřejné moci se ovšem

netýká jen českých soudů, ale i českých **správních orgánů**. Na tuto stránku věci bychom neměli zákonodárně-politicky zapomínat.

V podstatě se jedná o to, zda a nakolik je stát **politicky ochoten a právně schopen chránit** dotčená práva nebo právní zájmy **českých osob** na svém státním území, jestliže rušitelem práv s protiprávními účinky na tomto území jsou zejména nadnárodní obchodní korporace, a to ze třetích zemí mimo EU a EHP. Ke globalizaci obchodu již došlo před mnoha lety. Od druhé půle 90. let ale globalizace nabyla značného dopadu v důsledku vědecko-technického rozvoje sítí elektronických komunikací a jejich poměrně snadného a dostupného používání, ovšem i zneužívání, v běžném životě.

Nedotčena zůstávají spotřebitelská soukromoprávní a procesní pravidla podle práva EU, která jsou v tomto směru **příznivá pro spotřebitele** ze všech členských států i z celého EHP. V praxi proto musíme nejprve právně posoudit, zda se případ týká **spotřebitelské věci upravené právem EU**, anebo nikoli.

Zákonodárně-politicky můžeme uvažovat o veřejnoprávním řešení. Týkalo by se **uzákonění povinného zřízení organizační složky** (i bez vazby na obchodní závod) na českém území, kterou by **zahraniční osoba**, jež poskytuje služby informační společnosti či alespoň některé z nich se zaměřením na toto státní území, zde musela mít. Uvážit by bylo zapotřebí ovšem to, jaké všechny právní důsledky by s tím vůbec měl zákon spojovat. Nabízí se procesněprávní důsledek místní příslušnosti českého soudu podle občanského soudního řádu.

Výzvy to jsou nejen pro stát, ale i pro *Hospodářskou komoru České republiky* a *Agrární komoru České republiky*, necht jsou iniciativní. Příslušnost českých soudů v případě žalovaných zahraničních osob ze třetích zemí mimo EU a EHP se může týkat obchodně významných záležitostí. Aniž bychom současně popřeli souběžně možný význam pro veřejná blaha.

Pro budoucí českou zákonodárnou úpravu by mohl být podnětný německý zákon o zlepšení vymahatelnosti práva v sociálních sítích (*NetzDG*) ze dne 1. září 2017, v pozdějším znění.⁶¹ Nicméně lze přijít i s vlastním zákonodárně-politickým řešením při využití znalostí cizozemského práva a jeho tamějšího naplňování.

4. Internetový arbitr jako tribunál soudního typu

Bez ohledu na to, co je stručně popsáno výše, zákonodárně-politické úvahy by měly směřovat k **budoucímu procesnímu zjednodušení rozhodování** tzv. internetových sporů o řádné plnění závazků týkajících se služby informační společnosti.

Na mysli mám zejména **odtížení soudů** ve prospěch **tribunálů soudního typu**. Ty mohou být jednočlenné nebo sborové (senátní).

V právu EU se setkáváme s **tribunálem soudního typu** (poskytovatelem řešení sporů) v případě sporů o ochranu práv nebo právních zájmů před jejich rušením pomocí používání neoprávněných doménových jmen v doméně .eu. Jedním ze dvou

---

⁶¹ Krátce informativně viz *Hadaš, J.* Dezinformace a fake news pohledem právních předpisů ve Spolkové republice Německo. *Epravo* 13. 5. 2019, zde: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dezinformace-a-fake-news-pohledem-pravnich-predpisu-ve-spolkove-republice-nemecko-109322.html>, [cit. 12. 9. 2022].

poskytovatelů řešení těchto sporů je Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze. V těchto věcech však „rozhodčí soud“ jedná jako tribunál soudního typu. Pro držitele doménového jména v doméně .eu a pro *Rejstřík domény nejvyšší úrovně .eu (EURid)* je totiž podrobení se tomuto mimosoudnímu postupu **povinné**, je-li tak vůlí dotčené osoby. Sám autor těchto řádků byl členem tohoto tribunálu v Praze.

V současném vnitrostátním právu máme **jeden** tribunál soudního typu. A to finančního arbitra, resp. i jeho zástupce. Jako možný **právně orientační vzor budoucího mimosoudního řešení** tzv. internetových sporů se nám proto nabízí dvacet let zavedená právní instituce **finančního arbitra**. Svým původem pramení v právu Evropských společenství. Zjednodušeně či alespoň pracovní bychom proto mohli mluvit o **internetovém arbitrovi**, resp. i o jeho zástupci. Na mysli mám právně politické orientační východisko, které spočívá v *zákonu č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi*, ve znění pozdějších předpisů.

Vnitrostátní uzákonění internetového arbitra by nebylo v rozporu s unijně koordinovanou činností na vnitřním trhu podle *směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu („směrnice o elektronickém obchodu“)*; srov. čl. 2 písm. h) a čl. 3. Otevřenou ponechávám právní otázku rozhodovací pravomoci českého internetového arbitra v rozsahu přesahujícím spotřebitelské věci včetně záležitostí investorských.

Co se týče uznání a výkonu rozhodnutí budoucího internetového arbitra v cizině, jednalo by se o podobný případ, jako je tomu dnes u rozhodnutí finančního arbitra. Jak již bylo řečeno, finanční arbitr je **tribunálem soudního typu**. Navzdory označení, nejedná se o rozhodčí (arbitrážní) soud ani o rozhodce (arbitra), protože tu chybí legální pojmový znak dobrovolnosti podvolení se řízení před ním. U arbitráže v právně pojmovém smyslu musí být podvolení se rozhodčímu řízení u **všech smluvních stran** (účastníků řízení) dobrovolné. U tribunálu soudního typu tomu tak být nemusí, protože postačuje projev vůle jen navrhovatele. Druhá strana je v takovém případě ze zákona povinna se řízení podrobit, i kdyby snad sama nechtěla. Podobně jako by tomu bylo v řízení před soudem. Proto mluvíme o tribunálu „soudního typu“. Vzpomeňme na bývalou hospodářskou arbitráž podle československého práva, zrušenou v roce 1991. U ní ovšem plativalo povinné podrobení se jí všemi stranami v určitém právním postavení.

U rozhodnutí tribunálů soudního typu však nutno uzákonit **právo na soudní ochranu**. Oproti tomu v českém rozhodčím řízení je přezkum dalšími rozhodci odvislý od souhlasně projevené vůle stran; tedy opět odvislý od všestranné dobrovolnosti. Tam, kde je však kdokoli nucen se podvolit řízení před tribunálem soudního typu (bez ohledu na jeho označení), musí být zajištěna **soudní ochrana**.

Rozhodnutí finančního arbitra lze procesně napadnout **námitkami**. Rozhoduje o nich ale zase finanční arbitr (§ 16 cit. zák. č. 229/2002 Sb.). Proti pravomocnému rozhodnutí finančního arbitra o námitkách lze podat **žalobu** v „řízení ve

věcech, o nichž bylo rozhodnuto jiným orgánem“ podle části páté občanského soudního řádu. Finančního arbitra lze v tomto smyslu pojmově podřadit pod „smírčí orgán zřízený podle zvláštního právního předpisu“ (§ 244 odst. 1 o. s. ř.). Jedná se přitom o spor, který vyplývá ze vztahů **soukromého práva**. Soud žalobu zamítne, dospěje-li k závěru, že finanční arbitr rozhodl o sporu správně, anebo rozhodne ve věci samé rozsudkem, pakliže dospěje k závěru, že o sporu mělo být rozhodnuto jinak, než rozhodl finanční arbitr (§ 250i nebo 250j odst. 1 o. s. ř.). Rozsudek soudu ve druhém případě nahrazuje rozhodnutí finančního arbitra v takovém rozsahu, v jakém je soudním rozsudkem dotčeno (§ 250j odst. 2 o. s. ř.).

Podobně by se mohlo v **budoucnu** soudně postupovat u rozhodnutí internetového arbitra. Občanský soudní řád by nemusel být měněn, ledaže bychom uvažovali o procesní zvláštnosti řízení o soudním projednání téže věci, jakou již pravomocně projednal internetový arbitr. Na mysli mám zejména rychlost a jednoduchost soudního projednání včetně odvolání a dovolání. Současný stav se může jevit jako těžkopádný a složitý.

O jaká právní zjednodušení by se mělo **dále** jednat?

5. Obrácené důkazní břemeno

Na prvním místě musíme hovořit o uzákonění **obráceného důkazního břemene**. Byl by to napříště poskytovatel ukládací služby, který by musel prokázat, že spotřebitel či jiný zákazník vůči němu porušil svou smluvní povinnost. A tudíž smazání jeho příspěvku nebo jakékoli jiné dotčení (omezení dostupnosti

apod.) bylo po právu; tzn. podle smlouvy včetně obchodních podmínek.

Východisko spočívá v tom, že **poskytovatel služby** je zpravidla v soukromoprávním postavení **odborníka** (§ 5 odst. 1 o. z.). Tudíž musí jednat **znale a pečlivě**, tj. i udržovat zákaznický vložený obsah s **řádnou odbornou péčí**. To platí i pro případ uplatnění smluvního oprávnění poskytovatele služby omezit či vyloučit zákaznický vložený obsah. Pakliže by zákazník porušil obchodní podmínky, které o své vůli přijal.

K řádné odborné péči ale někdy nestačí „hloupé“ robotické zásahy, formalistická vyhledávání, ale je zapotřebí vyvinout lidskou práci se znalostí českého jazyka i českých reálií. Zda a nakolik to poskytovatel služby vše umí, je jeho odbornickou odpovědností.

Jestliže již dnes odborník **nejedná s řádnou odbornou péčí**, jde to k jeho **tíži** (§ 5 odst. 1 in fine o. z.). Z právního pojmu „tíže“ můžeme výkladově dovozovat existenci **důkazního břemene**, které tíží právě odborníka (dlužníka). Nikoli snad zákazníka. Pokud by tomu mělo být zcela jinak, neměla by odbornická „tíže“ podle citovaného ustanovení žádný právní význam.

Právnímu bezpečí by prospělo, jestliže by právní otázku, koho zatěžuje **důkazní břemeno**, výslovně stanovil předpis.

Věřitel (zákazník) v námi sledovaných případech obvykle mívá **slabší postavení** vzhledem ke svému odbornému, zvláště technologickému, a informačnímu deficitu. Nemluvě o zásadní hospodářské a organizační slabosti v poměru k poskytovateli služby informační společnosti, která může být technologicky a obchodně zaměřena na většinu zemí světa.

Podobné, ovšem výslovně zákonem řešené, případy obráceného důkazního břemene dnes známe z práva antidiskriminačního a z práva patentového.

6. Závěr

Závěrem podotýkám, že účelem tohoto příspěvku bylo veřejně otevřít odborné téma, jehož dopad může být významný. Týká se totiž nejen hospodářství, ale i politiky, veřejné morálky, náboženství, kultury apod. Současně jsem nastínil některé možné **budoucí** zákonodárně-politické cesty.

Dosavadní podněty či návrhy šly jinou cestou, a to pomocí soudně trestního práva. Zřejmě se ale odborně a politicky zapomnělo na to, že **soudně trestní represe** je zákonem povolena až **jen podpůrně**, subsidiárně, (§ 12 odst. 2 tr. z.). Tedy jen v případech společensky škodlivých, ve kterých **nepostačuje** uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu. Proto musíme **přednostně** dbát o uplatnění odpovědnosti podle „jiného“ předpisu, jímž může být předpis nejen správně trestní (přestupkový), ale i soukromoprávní.

Namísto soudního trestání proto nejprve hledejme cesty **zjednodušených řízení ve věcech soukromoprávních**, včetně mimosoudního rozhodování sporů, a současně i **trestání správní** (přestupkové). Správní trestání by mělo a mohlo vést k **pokutám**, které by byly pojaty podobně jako pokuty při omezení hospodářské soutěže; tzn. i vysoce tak, aby měly odrazující účinek i v rámci generální prevence. Omezení politické soutěže nebo svobody projevu, o které by se tu mohlo jednat,

není o nic méně závažným deliktem, nežli omezení hospodářské soutěže.

Všechno to již ale jsou další právní otázky. Začít však někde musíme a můžeme. Využít lze i zkušeností ze států, kde podobná právní pravidla byla zavedena anebo pokročila zákonodárně-politická příprava jejich uzákonění.

Věcně u nás tyto záležitosti spadají pod Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo financí. Dílem do resortu Ministerstva průmyslu a obchodu.

Jakákoli další otálení na tomto poli by se nakonec mohla vymstít i státu a jeho orgánům samým. **I stát je totiž zákazníkem** hospodářsky silných a na veřejnost vlivných obchodních korporací. Jejich soukromé zájmy na tom, co se jim hodí, však nemusí být pokaždé a všude v souladu se zájmem veřejným.

Síla států, ale i nadstátních útvarů typu EU, se dnes projevuje i tím, zda a nakolik jsou schopny odolat vydatným hospodářským působením zejména nadnárodních obchodních korporací s jejich soukromými zájmy zaměřenými na určité země. A také, zda si státy umí chránit právní pořádek na svém vlastním území, a tím i postavení vlastního obyvatelstva.

Našeho tématu se v **budoucnu** zřejmě dotkne, jaký bude výsledek právně politického vývoje v EU. Na mysli mám návrhy aktu o digitálních službách a aktu o digitálních trzích. Svou roli bude sehrávat i volba zásady veřejnoprávní úpravy v EU. Zda, podle země původu, nebo podle cílové země.

Není však čas na další čekání ani na hledání právně politické výmluvy, proč něco „nesmíme“ či něco „nejde“ uzákonit. Naopak,

již před lety jsme měli a mohli právně politicky přijít s účinným vnitrostátním řešením. Úprava by se ostatně mohla týkat zahraničních osob i ze třetích zemí; tj. mimo EU a EHP. Nikoli všechny potíže s ochranou práv a právních zájmů českých osob v poměru k osobám zahraničním by mělo v budoucnu vyřešit „digitální“ veřejné právo EU.

Zákonodárně-politicky podnětný může být německý zákon o zlepšení vymahatelnosti práva v sociálních sítích (NetzDG) z roku 2017, v pozdějším znění.

Prof. JUDr. Ivo Telec, CSc.

vedoucí katedry soukromého práva a civilního procesu Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, advokát a mezinárodní rozhodce

III. O OPRÁVNĚNÉM ZÁJMU, PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍ NEUTRALITY, VÝZNAMU POVĚSTI A KONEČNĚ O NĚKTERÝCH SOUVISEJÍCÍCH INSTITUTECH V PRÁVU OZNAČENÍ ZEMĚPISNÉHO PŮVODU

JUDr. Michal Černý, Ph.D.⁶²

Anotace: Příspěvek se zabývá obecnými principy a pravidly, která se prosazují v právu označení zeměpisného původu a rovněž v právu ochranných známek. Zabývá se legitimním zájmem v kontextu změny specifikace označení původu nebo zeměpisného označení v EU, legitimním užíváním obecných údajů o původu v kontextu kolektivní ochranné známky, rozšířenými teritoriálními účinky ochrany označení původu nebo zeměpisného označení EU mimo území EU. V neposlední řadě se zabývá také významem pověsti pro právo známkové, včetně vztahu mezi vyhasnutím dobré pověsti a zlou vírou (respektive absencí dobré víry).

Klíčová slova: Označení původu, zeměpisné označení. EU, členský stát, Česko, Dánsko, Německo, Řecko, Slovensko. FETA (CHOP). Spreewälder Gurken (CHZO). Schwarzwälder Schinken (CHZO). Dobré jméno. Druhový výraz. Extrateritorialita práva. Kolektivní známka. Legitimní zájem. Námitka. Obchodní název. Ochranná známka. Porušení závazku

---

⁶² autor je odborným asistentem Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, patentovým zástupcem (M+D) a ETMA & EDA - kvalifikovaným zástupcem před EUIPO

členského státu. Prosazení (práva). Odpovědnost státu za jednání jeho příslušníků. Pověst. Rozšířené teritoriální účinky (práva EU). Specifikace (CHOP/CHZO). Údaje o zeměpisném původu. Zlá víra.

Abstract: The paper deals with the general principles and rules that are enforced in the law of geographical indications and in the law of trademarks. It looks at legitimate interest in the context of the EU re-specification of a designation of origin or geographical indication, the legitimate use of generic indications of origin in the context of collective trade mark, the extended territorial effects of the protection of an EU designation of origin or geographical indication outside the EU. Finally, it looks at the relevance of reputation for trade mark law, including the relationship between extinguishment of reputation and bad faith (or the absence of good faith).

Keywords: Designation of origin, geographical indication. EU, Member State, Czech Republic, Denmark, Germany, Greece, Slovakia. FETA (PDO). Spreewälder Gurken (PGI). Schwarzwälder Schinken (PGI). Goodwill. Generic term. Extraterritoriality. Collective mark. Legitimate interest. Opposition. Trade name. Trademark. Breach of obligation of a Member State. Enforcement (of a right). Liability of State for acts of its nationals. Reputation. Extended territorial effects (EU law). Specification (PDO/PGI). Indication of geographical origin (IGO). Bad faith.

1. Úvodem

1.1. Obecně

Je obtížné vybrat jedno klíčové slovo, které by ideálně reprezentovalo výzvy nebo interpretační problémy, které se vyskytují ve specifické oblasti práva průmyslového vlastnictví, zejména pak v právu zeměpisných a tradičních označení. V tomto textu se zamýšlím nad významem „prosazení“ pro tuto specifickou právní oblast a všeobecně pak také nad aplikací obecných právních principů v této oblasti práva, zejména pak s akcentem na svobodu soutěže.

Právo označení zeměpisného původu je charakteristické tím, že je některým ze známých způsobů upraveno ve většina států světa. Současně ovšem žádný ze způsobů ochrany není výrazně převažující, což samo o sobě působí problémy. V zásadě je možné rozeznávat několik různých systémů:

- zápisný systém *sui generis* (na počet států převažuje, vnitřně se však úpravy v mnoha ohledem odlišují - např. s akcentem na soutěžní neutralitu nebo absencí takových prvků),
- ochranu označení pomocí práva nekalé soutěže nebo odpovídajících institutů příslušného právního řádu (např. *passing-off*),⁶³
- ochranu zeměpisných označení prostřednictvím ochrany ochranných známek (v tomto systému jsou v různých jurisdikcích různé možnosti - společným prvkem je snaha minimální regulace zeměpisných označení a ponechání

---

⁶³ viz. např. O'CONNOR, Bernard. *The Law of Geographical Indications*. London : Cameron May, 2007. S.69 a násl.

iniciativy primárně na producentech) - na tomto místě je třeba zmínit, že Dohoda TRIPS umožňuje za zeměpisné označení považovat jakýkoliv typ ochranné známky (individuální, kolektivní, certifikační, zeměpisnou).

V zásadě na mnoha teritoriích vedle sebe existují různé instituty, jejichž prostřednictvím mohou producenti hájit své zájmy.

Smyslem tohoto textu je analyzovat vybrané rozsudky týkající se práva označení zeměpisného původu, sekundárně pak přínos vybraných rozsudků s ohledem na některé základní právní principy a jejich působení v právo zeměpisných označení a tradičních označení.

1.2. Krátce k systémům ochrany zeměpisných označení ve světě

Pokud jde o nalezení *světově převažujícího systému*, mohli bychom se uchýlit k matematickým metodám. Např. pokud chceme situaci zjednodušit, můžeme např. počítat jurisdikce užívající tu kterou metodu právní úpravy. V takovém případě jako převažující systém vyhodnotíme zápisný systém *sui generis*. V různých variantách je zaveden nejen prakticky v celé Evropě (a většině států post-sovětského prostoru), ale také ve většině středomořských států, ve většině států Latinské Ameriky, afrických státech sdružených v OAPI a v několika významných státech Asie - především v Turecku a Indii.

Mnohem nesnadněji se ovšem měří skutečný dopad. Tento pohled je ekonomický a lépe sleduje zájmy producentů, pro které prosté počítání jurisdikcí postrádá smyslu. Naopak může mít

smysl brát v úvahu počet státních příslušníků (a právnických osob) a také jejich průměrnou kupní sílu.

Z evropského pohledu právo označení zeměpisného původu slouží k odlišení specifických výrobků na trhu. Jeho nabídková strana (producenti) a poptávková strana (zákazníci) jsou neodmyslitelně spojeny. Proto úvahy ve vztahu ke skutečnému působení a specifickému pojmání, včetně hodnocení dopadu toho kterého způsobu ochrany na trh. Pojímání těchto institutů se totiž ve světě značně odlišuje. Z amerického (USA) pohledu jde o institut spíše omezující svobodu soutěže⁶⁴ - proto se také definice dle Dohody TRIPS odlišuje od unijních definic a může zahrnovat také soukromoprávní instituty - tedy ochranné známky, - které slouží spíše k prosazení individuálních zájmů producentů. Bohužel překlenutí těchto rozdílů není možné reálně očekávat ani ve střednědobém časovém horizontu, neboť se odlišují v základ účelem. V tomto textu budeme nahlížet na právo označení zeměpisného původu a tradičních označení z evropského úhlu pohledu.

Nemá-li být právní úprava představující právo označení zeměpisného původu jen úpravou pro sebe samu (což u racionálního zákonodárce předpokládat rozhodně nemůžeme), je nutno zkoumat právo označení zeměpisného původu na všech úrovních (stát, region, mezinárodní úroveň) a také ve vzájemných mezistátních vztazích, včetně jeho působení na soukromoprávní

---

⁶⁴ americký (USA) pohled na tyto instituty nejlépe analyzuje HUGHES, Justin. *Champagne, Feta, and Bourbon: The Spirited Debate About Geographical Indications*. In *Hastings Law Journal*, 2006, Volume 58, 2. S. 299-386

přeshraniční vztahy. Pomineme-li některou z úrovní, mohli bychom snadno dospět k zavádějícím závěrům.

Nejobtížněji se zkoumají a hodnotí *trendy*, které ovšem napovídají mnohé o budoucím vývoji - jsou-li správně interpretovány. Zde se přikláním k tomu, že má smysl brát v úvahu i např. dvoustrannou mezinárodní úmluvu řešící některé otázky spíše nepřímo (a negativně), dojde-li k působení na jiné jurisdikce a jejich úpravy. Klasickým příkladem z poslední doby je dvoustranná úmluva *Ekonomická a obchodní dohoda mezi Vládou Spojených států amerických a Vládou Čínské lidové republiky (Economic And Trade Agreement Between The Government Of The United States Of America And The Government Of The People's Republic Of China)*.⁶⁵ Na počet států: 2, na počet přímo zasažených osob - cca 1,73 miliardy lidí ... Z hlediska významu - dosud nedocenitelná protože obsahuje ustanovení, která mohou být při praktické aplikaci v kolizi s ustanoveními *Dohody mezi Evropskou unií a Vládou Čínské lidové republiky o spolupráci v oblasti zeměpisných označení a jejich ochraně*. Na problém mezi garancí přístupu zboží označovaného obecným názvem (common name) na trh v Číně dle US-CN dohody na straně jedné a ochranou zeměpisných označení dle dohody EU-CN o ochraně ZO na straně upozornil např. de Almeida.⁶⁶ Rozbor těchto otázek ovšem není předmětem zájmu tohoto textu.

---

⁶⁵ text dostupný on-line na adrese: [https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/phase%20one%20agreement/Economic And Trade Agreement Between The United States And China Text.pdf](https://ustr.gov/sites/default/files/files/agreements/phase%20one%20agreement/Economic%20And%20Trade%20Agreement%20Between%20The%20United%20States%20And%20China%20Text.pdf)

⁶⁶ viz. ALMEIDA de, Alberto Ribeiro: *Geographical Indications Versus Trade Marks and Generic Terms: The US-China Agreement*. In *IIC - International Review of Intellectual Property*, (2020) 51, 3. S. 277-281

Vraťme se nyní k vymezenému účelu, kterým je analýza možnosti aplikace základních principů v oblasti práva zeměpisných a tradičních označení. Dle mého názoru jsou právě trendy *klíčem k pochopení* mnohého, a to i v právu označení zeměpisného původu. Díky jejich poznání můžeme nejen predikovat, ale také zpětně analyzovat a dospět k závěru o působení právní úpravy (např. na národní úrovni).

Při úvahách o slabinách té které úpravy nemůžeme brát v úvahu jen úpravu samotnou, ale rovněž její působení. To nám může pomoci s pochopením „prosazení“.

Úvahy nad prosazením nám také pomohou, budeme-li srovnávat různé úpravy států patřících do stejné skupiny navzájem nebo úpravu vybraného člena skupinu a úpravu regionální (společnou). To může pomoci při úvahách o budoucích změnách právní úpravy - např. národní. Mnohé problémy by se mohly vyřešit vtělením institutů, které jsou v jiné (podobné) právní úpravě známé. Předpokládá to však shodu na cílech, kterých má právní úprava dosáhnout.

1.3. Volba adresátů právních norem

Adresáti právních norem nežijí ve vzduchoprázdnu, ale jsou obvykle vedeni při svém jednání racionální úvahou. Pokud jde o podnikatele (či jiné soutěžitele), obvykle jejich úsilí směřuje k dosažení co nejlepšího místa na trhu. Mohou přitom využít jakékoliv dostupné právní prostředky (instituty), které právní řád nabízí k dosažení tohoto cíle. Z toho plyne, že právní instituty i z jednoho právního řádu mohou fakticky stát vedle sebe a

soutěžitel si vybere vždy takovou kombinaci, která mu dle jeho přesvědčení může přinést nejlepší výsledek.

V ČR je dlouhodobě zaveden (jako primární) způsob ochrany označení původu a zeměpisných označení zvláštní zápisný systém - zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení. Sekundárně (a spíše doplňkově) je v rámci úpravy práva proti nekalé soutěži poskytována ochrana označením původu a zeměpisným označením, resp. lépe soutěžitelům a zákazníkům proti nekalosoutěžním jednáním majícím vztah k označením původu a zeměpisným označením.

Česká republika obvykle nebývá uváděna mezi státy, které chrání či reguluje *údaje o původu* (ve smyslu Indications of Geographical Origin, IGO) a jejich užití prostřednictvím známkového práva. Je to ovšem v současnosti stále pravda? Z hlediska formálního ano, protože v českém známkovém zákoně není obsažena výjimka pro kolektivní známky sestávající výlučně z údajů o původu (IGO) - jako je tomu např. v úpravě německé či jiných. Z hlediska materiálního působení ovšem odpověď na tuto otázku závisí od toho, jaký účel tazatel sleduje. Přihlašovatel známky má při přihlášení své známky volbu známky, včetně jejího druhu a typu.

Právní předpisy konkrétního právního řádu se mění a vyvíjejí, čímž se do pozornosti soutěžitele mohou dostat lepší nástroje. Dochází tedy i ke změnám v čase. Z práva České republiky lze uvést např. naposled významnou změnu zákona č. 441/2003 Sb. zákonem č. 286/2018 Sb. (s účinností od 28.12.2018), které změnila nejen pravidla pro individuální známky a pro známky kolektivní, ale do národního práva také vtělila známky certifikační. České právo přitom ale nebrání užití (národně

chráněných) individuálních známek jako známek s certifikační funkcí.⁶⁷

Součástí známkového práva ČR je ovšem také právo evropsko-unijní - včetně Nařízení (EU) 2017/1001 o ochranné známce EU (a dále také [Nařízení Komise v přenesené pravomoci \(EU\) 2018/625](#) a [Prováděcí nařízení Komise \(EU\) 2018/626](#)). Protože podmínky pro vlastnictví certifikační známky EU jsou mírnější oproti podmínkám a požadavkům národního zákona, soutěžitelé se tak nabízejí pro realizaci jeho záměru různé cesty.

Odpověď na otázku uvedenou o dva odstavce výše tak bude objektivně odlišná od toho, jaké jsou sledované cíle (a také kdo se bude ptát).

V některých případech jsou sledované cíle v textu právního předpisu explicitně uvedeny - např. ve všech základních nařízeních (EU) upravujících ochranu označení původu a/nebo zeměpisných označení. V jiných explicitní stanovení cílů chybí - např. v případě národní úpravy (zákon č. 452/2001 Sb.). K možnosti euro-konformního výkladu národního zákona nepomáhá však to, že v EU neexistuje přímá harmonizace práva označení zeměpisného původu členských států. To je způsobeno tím, že:

1. právo označení zeměpisného původu je historicky velmi mladé, bylo opomíjeno a různé státy postupovaly a dosud postupují různě,

---

⁶⁷ k tomu viz. ČERNÝ, Michal. *Používání ochranných známek a chráněných označení k ověření vlastností výrobků ve státech středoevropského prostoru (Česko, Slovensko, Rakousko, Polsko, Maďarsko, Itálie, Slovinsko, Chorvatsko)*. 2.doplňené a přepracované vydání. Prostějov : Michal Černý, 2018. 225 s. ISBN 978-80-88190-00-4 (PDF). Dostupná on-line na adrese: www.michalcerny.net/MC-Mono18FV.pdf

2. ke vzniku práva označení zeměpisného původu na úrovni EU došlo pod tlakem - k vyřešení střetů vyplývajících z existence některých národních právních úprav členských států chránících označení původu a Jednotným vnitřním trhem (a jednotným soutěžním právem EU), k zavedení zeměpisných označení došlo záměrně v důsledku akceptace různých definičních požadavků (původně pro označení lihovin, následně aromatizovaných vinných produktů), později také v nutnosti vyrovnat se s obsahem Dohody TRIPS a její úpravy ochrany zeměpisných označení (zejména pro vína a lihoviny),
3. k rozvoji práva označení zeměpisného původu na úrovni EU stále dochází i v důsledku působení jiných faktorů - např. některé změny (otevřenost úpravy EU pro ochranu označení z nečlenských zemí) přineslo působení WTO - pravidla Světové obchodní organizace (a všeobecně volný obchod),
4. i v EU se právo označení zeměpisného původu rozvíjí vedle práva známkového a práva proti nekalé soutěži, které významná část členských států používají k ochraně označení původu a zeměpisných označení,
5. ostatními faktory působícími na hospodářské subjekty - ať již např. pandemie Covid (2020-2022) nebo válka.

1.4. Krátce ke způsobu prosazování ochrany označení v EU a ve vybraných třetích zemích

1.4.1. K národní regulaci v členských státech EU

Evropská unie má zaveden v zásadě jednotný systém ochran chráněných označení původu, byť je dosud selektivní - chrání

pouze zeměpisná označení zemědělských výrobků a potravin, vín a lihovin. V březnu 2022 Komise navrhla revizi tohoto systému směřující k jeho unifikaci pro veškeré zemědělské výrobky v širším významu (tedy pro dosavadní zemědělské výrobky a potraviny vč. aromatizovaných vín, vína i lihoviny),⁶⁸ v dubnu 2022 pak navrhla zavedení unijního systému zeměpisných označení pro řemeslné a průmyslové výrobky⁶⁹ - viz. [návrh GICIPR](#).

Ve 27 členských státech EU, Švýcarsku a státech EHP (Norsko, Island, Lichtenštejnsko) lze rozlišovat primární a doplňkové systémy ochrany označení původu a zeměpisných označení. Významná skupina států upravuje na národní úrovni možnost zápisu označení původu a/nebo zeměpisných označení *nezemědělských produktů*. Protože se možnosti zápisu v této skupině zemí navzájem v některých aspektech odlišují (OP/ZO, okruh produktů), používáme zde terminologii zaužívanou v EU (nezemědělské produkty), byť je popisná (a může vést ke zkratkám).

Do shora uvedené skupiny členských států EU patří nejméně Česko, Slovensko, Francie, Maďarsko, Bulharsko, Slovinsko, Chorvatsko, Itálie, Portugalsko, Estonsko. Systémy mají zavedeny také Rumunsko, Španělsko a teoreticky doplňkově také Polsko -

---

⁶⁸ [Návrh Komise COM\(2022\) 134 \(final\) ze dne 31. března 2022 nařízení Evropského parlamentu a Rady o zeměpisných označeních Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a o režimech jakosti zemědělských produktů, o změně nařízení \(EU\) č. 2013/1308, \(EU\) 2017/1001 a \(EU\) 2019/787 a o zrušení nařízení \(EU\) č. 2012/1151 \(dále jen "návrh o zemědělských potravinách"\)](#).

⁶⁹ [Návrh Komise ze dne 13. dubna 2022 na nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení \(EU\) 2017/1001 a \(EU\) 2019/1753 \(dále jen "návrh PIS"\)](#).

kde zákon tuto možnost pro zeměpisná označení připouští, ale dle provedených rešerší v polském rejstříku fakticky dosud není užívána). Dá se tedy dovodit, že mezi členskými zeměmi sui generis systém velmi mírně převažuje - přinejmenším na počet státních příslušníků těchto členských států EU - ač neexistuje přímá harmonizace a dosud ani přímá unijní regulace.⁷⁰ Doplnkově jsou pak označení chráněna právem nekalé soutěže (ČR, SR, Polsko ...). V některých zemích jsou také (v souladu s harmonizační směrnici (EU) 2015/2436 upraveny určité požadavky na kolektivní či certifikační známky (např. v ČR na kolektivní špatně, na certifikační dle EUTM). Na základě provedených rešerší se dá dovodit, že zvláštní podtyp kolektivní známky garanční je užíván např. v Polsku, zatímco v České republice se kolektivní známky netěší (a naopak jsou zapisovány individuální známky, které mnohdy de facto plní certifikační funkce co do původu).

V německo-jazyčných státech EU (Německo, Rakousko)⁷¹ je situace odlišná. Úprava zvláštních systémů na národní úrovni není zavedena, výjimkou jsou ustanovení nutná k naplnění evropsko-unijních nařízení národními orgány členských států. Německo nalézá obecné řešení v právu nekalé soutěže. K tomu pak přistupuje řešení známkové - převažují kolektivní známky (v rámci povolené výjimky k ochraně údajů (označení) zeměpisného původu - tzv. IGO). K provedení známkového zákona existuje také Nařízení o označení *Solingen*, které fakticky plní funkci specifikace (vymezení produkčního území, produktů a

---

⁷⁰ [návrh GICIPR](#) byl již zmíněn shora

⁷¹ a také ve státech Beneluxu a skandinávských členských státech EU

kvalitativních požadavků na ně). Rakousko nalézá obecné řešení v právu nekalé soutěže. Vedle něj se používá řešení známkové - často jde o individuální známky, užívané třetími osobami na základě licencí či souhlasů - známky s de facto certifikační funkcí. Pokud jde o pobaltské státy, Litva a Lotyšsko poskytuje ochranu soudní cestou.⁷² V Estonsku existuje možnost zápisu označení, avšak nad rámec zápisů označení zemědělských výrobků a potravin je zapsáno pouze označení minerální vody. Ve státech Beneluxu neexistují zvláštní zápisné systémy pro označení původu či zeměpisná označení (opět nad rámec ustanovení nezbytných k aplikaci evropsko-unijních nařízení) a používají se ochranné známky. Obdobně také v Irsku, na Maltě a na Kypru - všechny tyto státy jsou silně ovlivněny *Common Law*, které úpravu označení prostřednictvím zvláštního sui generis systému (a zápisů) postrádá.

1.4.2. K národní regulaci ve vybraných státech blízkých EU - Švýcarsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Norsko a Island

Švýcarsko - ač není členským státem EU, je vysoce inspirováno systémem EU. Obecně má právem upraven sui generis zápisný systém, a to s drobnými odchylkami oproti EU — vína (AOC), zemědělské výrobky (zahrnující také lihoviny) - AOP. Obecný systém existuje na úrovni zákonné úpravy také pro nezemědělské výrobky, avšak rešerše v příslušném rejstříku byla negativní.

---

⁷² ochranou označení se zabývá např. MANTROV, Vadim. *EU Law on Indications of geographical Origin*. Cham/Heidelberg/New York/Dordrecht/London : Springer, 2014. S. xii, a dále všeobecně v celém díle (z různých aspektů)

Označení původu i zeměpisná označení (AOP/IGP; AOC) jsou chápány jako podmnožina údajů (označení) zeměpisného původu - IGO.

V rámci vytvořeném známkovým zákonem platí také několik *nařízení o „švýcarskosti“* - právní předpisy (nařízení) stanoví podmínky, za nichž může být na regulovaných výrobcích (hodinky, potraviny, kosmetika) či službách (upravených v nařízení) uveden *švýcarský původ (Swiss Made)*. Jde o poměrně unikátní využití a skloubení přístupu pr. nekalé soutěže (ochrany před ní) se zápisným systémem. Nařízení pro hodinky, potraviny, kosmetické výrobky - a nakonec i pro služby.

Za inovativní řešení lze považovat zvláštní typ ochranné známky - tzv. *zeměpisná známka*. Jejím vlastníkem se může stát pouze produkční seskupení výrobku s chráněným označením původu/ zeměpisným označením. Dosud existuje fakticky jen jedna („EMMENTALER“). Protože byla cestou mezinárodní zápisu známky rozšířena na teritorium EM (Evropská unie), v podstatě je snaha o přetlačení švýcarského pojetí ochrany tohoto názvu (Emmentaler) v EU nad evropsko-unijním - EU totiž považuje tento název za druhový výraz.⁷⁵ Dosud tato snaha nebyla úspěšná, o věci ovšem dosud nerozhodovaly soudní orgány EU, ale pouze EUIPO.

Také ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska byla přijata zvláštní úprava chránící označení původu a zeměpisných

---

⁷⁵ Podrobně jsem se této otázce věnoval ve své kapitole ČERNÝ, Michal. *Zeměpisná ochranná známka („EMMENTALER“) jako nástroj opětovného prosazení ochrany označení výrobku zvláštních vlastností?* S. 611-632 In RONOVSÁ, K., HAVEL, B., LAVICKÝ, P. a kol. *Pocta prof. Janu Hurdíkovi k 70. narozeninám. Základní otázky života, práva a vůbec ...!* Brno : Masarykova univerzita, 2021. ISBN 978-80-210-9937-1.

označení. Ovšem až těsně před vypršením přechodného období po Brexitu, a to jako podmínka vzájemného zachování ochrany označení výrobků z EU ve Spojeném království (a opačně).⁷⁴

Rovněž v Norsku na Islandu, které s EU společně tvoří Evropský hospodářský prostor, byly zavedeny zápisné systémy označení původu, zeměpisných označení a zaručených tradičních specialit. Zapsaných označení není mnoho a základní smysl je dle mého názoru jasný - dosáhnout ochrany v EU. Ta je podmíněna odpovídající ochranou ve státě původu. Za pozornost stojí snad jen to, že islandský systém umožňuje zápis označení nejen zemědělských výrobků, ale také výrobků jiných - řemeslných či průmyslových. Na Islandu např. byla poskytnuta ochrana označení *Íslensk lopapeysa*⁷⁵ (v překladu do češtiny Islandský fleecový svetr).

1.4.3. Dílčí závěr

Na základě shora uvedeného lze uzavřít, že nástrojů možné ochrany je v různých členských státech více a jsou to především hospodářské subjekty, na jejichž vůli záleží, zda-li využítí tu či onu možnost danou právním řádem.

Bez ohledu na to, zda-li jsou označení zapisována do rejstříku systému *sui generis*, do známkového rejstříku nebo do jiného zvláštního seznamu (např. v důsledku publikace soudního

---

⁷⁴ Těmto otázkám jsem se podrobně věnoval - např. v článku ČERNÝ, Michal. *Změny v právu označení zeměpisného původu v důsledku vstupu Ženevského aktu v platnost, Nařízení (EU) 2019/1753 a Brexitu*. In *Duševné vlastnictví*, 2021, 1. S.6-29. ISSN 1339-5564.

⁷⁵ <https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=b7f72d5e-a648-417f-a8e5-e5ce6f7096c7>

rozhodnutí), jsou základními podmínkami ochrany označení v jiných státech (dle Dohody TRIPS) existence vzájemně sjednaného seznamu nebo existence mezinárodního rejstříku (ve smyslu Lisabonské dohody ve znění Ženevského aktu). Ochrana také nesmí bránit druhový charakter názvu na některém z dotčených teritorií.

Z hlediska státu nebo EU řešení tohoto problému může spočívat v následujícím:

- 1) Snažit se dosáhnout vzájemného smluvního uznání seznamů chráněných označení - obvykle v obchodních dohodách se třetími zeměmi, kde EU podle svého vlastního primárního práva zastupuje členské státy a
- 2) Členství EU v Lisabonské dohodě na ochranu označení původu a zeměpisných označení (tedy ve znění Ženevského aktu).

O rozšíření ochrany prvním způsobem se EU konstantně snaží, druhé se již uskutečnilo - EU přistoupila na sklonku roku 2019 a Ženevský akt vstoupil v účinnost v únoru 2020. Problém selektivního pojmání druhového charakteru však sám o sobě řešení v rámci stávajícího systému mezinárodní ochrany nemá.

1.5. Rybička nebo Mikulášovické ocelové zboží? Pražská šunka - aktivity producentů

Pokud jde o producenty, mohou se snažit o dosažení vnitrostátní ochrany označení zápisným systémem zeměpisných označení (nebo označení původu) ve třetí zemi na základě ochrany podle práva na domácím teritoriu (na podkladě vzájemnosti) - tím může

být právo EU a také národní právo (pro ty produkty, kde unijní systémy nemají vyčerpávající povahu nebo nezahrnují ochranu označení určitých produktů). Systémy EU zahrnují poměrně přísné požadavky, takže není vyloučeno, aby v třetí zemi bylo jako označení původu uznáno zeměpisné označení produktu pocházejícího z EU.

Existuje však i druhá možnost - snažit se dosáhnout územního rozšíření ochrany do třetí země cestou známkovou (mezinárodním zápisem dle Madridské dohody), neboť dle Dohody TRIPS jsou za zeměpisná označení považovány i ochranné známky. Pro producenta je zajisté lepší mít ve třetí zemi ochranu ze známkového práva, než ochranu žádnou. Kromě toho systémy ochrany známek jsou postaveny tak, že vlastník známky může svou vůlí ovlivnit podání mezinárodní žádosti. Ev. zůstává možnost podat u úřadu třetí země přihlášku známky podle tamního práva.

Můžeme si uvést také ilustrativní příklad, který dokládá chování producenta jednoho řemeslného (průmyslového) výrobku. Jde o nože (a případně jiné nožířské výrobky) z Mikulášovic. Mikulášovice jsou obec nacházející se na severozápadním výběžku Česka - ve Šluknovském výběžku. Katastr Mikulášovic přiléhá až ke státní hranici ČR se SRN (a spolkové země Sasko). Ačkoliv produkce některých výrobků (nože) přežila v místě i celou dobu nesvobody a úspěšně se rozvíjí i v současnosti (např. nože - Mikulášovice), ochranu žádnému zeměpisnému označení nebo označení původu pro takové výrobky ČR formálně neposkytuje - z rejstříku není patrné, že by byla podána přihláška/žádost o ochranu.

Pro producenta má prioritu Mikov (známka). Tento (jediný) výrobce vyrábí kapesní nože, mezi nimi také populární kapesní nožík, který je znám jako Rybička. Tu zná převážná část českých i slovenských čtenářů. Výrobce na obalu tohoto výrobku připomíná také český původ svého výrobku, a také tradici výroby nožů sahající až do roku 1794. (vyobrazení níže)⁷⁶

Málokdo však ví, že označení *Mikulášovické ocelové zboží / Nixdorfer Stahlwaren* bylo již v první ČSR navrženo Ministerstvu obchodu k zápisu na *zvláštní seznam označení* a Hamann/Drábek/Buchtela považovali označení Mikulášovické ocelové zboží / Nixdorfer Stahlwaren nesporně za označení původu.⁷⁷ Producentu nožů v současnosti ochranná známka přináší odpovídající ochranu a o národní ochranu zeměpisného označení dosud neusiloval, patrně by mu národní ochrana (ev. rozšířená o ochranu mezinárodním zápisem) nepřinesla v současné době zvláštní komparativní výhodu na trhu.

---

⁷⁶ fotografie neznámého autora převzata z internetových stránek výrobce - <https://www.mikov.cz/nuz-130-nzn-1-kapesni/>

⁷⁷ S. 279

Jiným příkladem je název *Pražská šunka*. Za pozornost a malou poznámku stojí to, že i v tzv. První Československé republice bylo z řešení původně nekalosoutěžního odvozováno určité zobecnění - zápis chráněných označení na zvláštní seznam, ovšem nestačilo se plně rozvinout. Hamann/Drábek/Buchtela uváděli pouze označení původu *Pražská šunka* a *Solingen*⁷⁸ a kromě nich také několik dalších desítek názvů, které na zápis na zvláštní seznam mohly aspirovat - po úspěšném projednání v grémiích a komorách. V důsledku okleštění území Československa a následným změnám (počítaje v to faktický Protektorát Čechy a Morava) a následným změnám politiky a práva v ČSR po Druhé světové válce k tomu již dále nedošlo.

Pro doplnění - užívání názvů podléhá různým politikám, právnímu řádu, zájmu hospodářských subjektů atd. Poté, co se v ČR pokusil jeden hospodářský subjekt neúspěšně uzurpovat pro sebe sousloví *Pražská šunka* jako ochrannou známku, situace se změnila. Česká republika následně v nedávné době dosáhla prosazení (a následného zápisu do EU rejstříku) tohoto sousloví jako evropsko-unijní zaručené tradiční speciality.

---

⁷⁸ viz. HAMANN/DRÁBEK/BUCHTELA. Soutěžní právo československé. S. 278 - *Pražská šunka*. Solingenská ocel. + další k návrhu na zápis navržené

2. Prosazení změny specifikace zeměpisného označení / označení původu na úkor svobody soutěže? Schwarzwaldská šunka I/II⁷⁹

2.1. Význam specifikace produktu s chráněným označením a odůvodnění požadavku na její změnu

Označení „Schwarzwälder Schinken“ bylo jako chráněné zeměpisné označení zapsáno již 25.01.1997 (dle Nařízení (EHS) 2081/92). V původní specifikaci CHZO byl uveden pouze požadavek na produkci v produkční oblasti, nikoliv však na krájení a balení produktu.

V březnu 2005 byla u příslušného německého úřadu, kterým byl (a stále je) Německý patentový a známkový úřad (Deutsches Patent und Marken Amt, dále jen „DPMA“), podána *Žádost o změnu specifikace CHZO*. Změna měla spočívat v přidání požadavku na krájení a balení produktu v produkční oblasti. Mezi žadatelem o změnu specifikace - spolkem S (který byl také původním žadatelem o zápis shora uvedeného CHZO) a producenty EA, EB a EC byl fakticky spor, neboť tito producenti návrhu na změnu specifikace oponovali.

DPMA žádost o změnu specifikace zamítl. Následně navrhovatel uplatnil právní prostředky ochrany (v rámci správního soudnictví) a věc se dostala k rozhodnutí ke Spolkovému patentovému soudu (Bundespatentgericht).

---

⁷⁹ tato podkapitola vychází z mého publikovaného příspěvku ČERNÝ, Michal. *Prosazení a jeho význam v právu označení zeměpisného původu*. In *Košické dni súkromného práva. Pocta profesorovi Vojčíkovi*. (Molnár, P. - Kolářová, V. - Kušnířiková, M. - Romanová, R. - Macko, L. eds.) Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2022. ISBN 978-80-8129-138-8 (print). S. 365-381 (Viz. S. 370). Také dostupná on-line na adrese: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/pravf/kosicke-dni-sukromneho-prava-iv.pdf> Byla však revidována a aktualizována.

Spolkový patentový soud (Bundespatentgericht) předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, jejíž podstata fakticky spočívala v tom, zda bylo (Německým - Spolkovým) Patentovým a známkovým úřadem oprávněně zamítnuta *žádost o změnu specifikace* již existujícího CHZO „Schwarzwälder Schinken“ spočívajícího v přidání požadavku na krájení a balení produktu v produkční oblasti. V původní specifikaci uvedeného CHZO tyto požadavky uvedeny nebyly. Formálně se předběžná otázka týkala výkladu ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. e) Nařízení (ES) 510/2006 resp. čl. 7 odst. 1 písm. e) Nařízení (EU) 1151/2012, které v mezidobí nahradilo prve uvedené nařízení.

Soudní dvůr dovedl ve svém rozhodnutí [C-367/17 \(Schwarzwälder Schinken I\)](#) ze dne 19.12.2018,⁸⁰ že článek 4 odst. 2 písm. e) nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin ve spojení s článkem 8 nařízení Komise (ES) č. 1898/2006 ze dne 14. prosince 2006, které stanoví podrobná pravidla pro uplatnění nařízení č. 510/2006 a čl. 7 odst. 1 písm. e) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, musí být vykládány v tom smyslu, že *požadavek týkající se balení produktu, na který se vztahuje chráněné zeměpisné označení, v zeměpisné oblasti jeho produkce je v souladu s uvedeným čl. 4 odst. 2 písm. e) odůvodněný, pokud je nezbytným a přiměřeným nástrojem pro zachování jakosti*

---

⁸⁰ Text rozsudku SD EU je dostupný on-line na adrese: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=209346&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2883225>

produktu, zaručení jeho původu a zajištění kontroly specifikace chráněného zeměpisného označení. Je věcí vnitrostátního soudu, aby posoudil, zda tento požadavek je řádně odůvodněn jedním z výše uvedených cílů u chráněného zeměpisného označení „Schwarzwälder Schinken“.

Německé soudy následně pokračovaly v řízení a Spolkový Soudní dvůr svým rozsudkem na shora uvedeného rozhodnutí SD navázal. Dle Meyer-Dulheuer⁸¹ tento rozsudek musel aplikovat závěry Soudního dvora EU a musel rozhodnout, za jakých podmínek musí být Schwarzwald schinken (tzn. Schwarzwaldská šunka) krájena a balena v oblasti produkce - tedy ve Schwarzwaldu. To se stalo v rozsudku Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof), No.I ZB 72/19, ze dne 03.09.2020, (Schwarzwälder Schinken II), který dovedil následující právní věty:

„a) Změna specifikace spojující udělení chráněného zeměpisného označení (CHZO) s balením v oblasti produkce je opodstatněná pouze tehdy, pokud se uplatní jeden ze tří důvodů odůvodnění uvedených v čl. 1

---

⁸¹ blíže viz. Anonymous (MEYER-DULHEUER MD LEGAL PATENTANWÄLTE PARTG MBB). *ECJ: Packaging dispute about Black Forest ham decided*. Publ. 19.12.2018, dostupné on-line na adrese: <https://legal-patent.com/international-intellectual-property/ecj-packaging-dispute-black-forest-ham-decided/>

písm. 7 odst. 1 písm. e) nařízení (EU) č. 1151/2012 – k zajištění kvality nebo k zajištění původu nebo k zajištění kontroly.⁸²

b) Při zkoumání, zda má být pro zachování kvality dotčeného produktu (zde: šunka chráněná CHZO „Schwarzwald Ham“) vyžadován požadavek na balení (zde: krájení a balení) v oblasti produkce (zde: ve Schwarzwaldu - Černém lese), je rozhodující to, zda je tento požadavek u konkrétního produktu oprávněný. Odůvodnění specifické pro produkt se použije pouze v případě, že je dotýčný produkt během zpracování mimo oblast výroby vystaven zvýšeným rizikům ve srovnání s jinými srovnatelnými produkty, kterým lze účinně čelit stanovenými opatřeními.⁸³

c) Požadavek na balení v oblasti produkce je oprávněný z hlediska záruky původu a sledovatelnosti produktu pouze tehdy, pokud specifikace

---

⁸² v anglickém překladu ve znění

a) An amendment to the specification linking the granting of a protected geographical indication (PGI) to packaging in the region of production is justified only if one of the three grounds for justification referred to in Art. 7(1)(e) of Regulation (EU) No. 1151/2012 – to safeguard quality or to ensure origin or to ensure control – applies. dostupné In ANONYMUS (Red. IIC). Regulation (EU) No. 1151/2012, Art. 7(1)(e). „Black Forest Ham II (Schwarzwälder Schinken II)“. IIC, 52, 1437–1445 (2021). <https://doi.org/10.1007/s40319-021-01086-2> na adrese: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-021-01086-2> (předplacený přístup), publikováno 13.07.2021

⁸³ v anglickém překladu ve znění

b) When examining whether the safeguarding of the quality of the product at issue (here: ham covered by the PGI “Black Forest Ham”) requires the requirement of packaging (here: slicing and packaging) in the region of production (here: in the Black Forest), the decisive factor is whether this requirement is justified for the specific product. A product-specific justification only applies if the product in question is exposed to increased risks during processing outside the region of production as compared to other comparable products, which can be effectively countered with the measures provided for.“ dostupné *ibid*

stanoví kontroly zaručující původ produktu, které lze účinněji provádět uvnitř (oblasti produkce) než mimo něj.⁸⁴

d) Požadavek, aby produkt chráněný CHZO byl balen v oblasti produkce, je oprávněný, pokud slouží k zajištění účinné kontroly specifikace daného CHZO. Musí se jednat o takové kontroly, které, pokud by byly provedeny mimo oblast produkce, by poskytly méně záruk jakosti a pravosti tohoto produktu než kontroly prováděné v oblasti produkce v souladu s postupy stanovenými ve specifikaci.“⁸⁵

Ke shora uvedenému se dá poznamenat, že závěry Spolkového soudního dvora jsou zcela v souladu se závěry Soudního dvora EU. A jsou také v plném rozsahu aplikovatelné i do českého či slovenského právního prostředí.

Dokládají, že označení původu a zeměpisná označení jsou nástroje kvality, které mají sloužit především pro orientaci spotřebitelů. V případě označení (o. původu nebo zeměpisného o.) zemědělských výrobků a potravin nebo vín (vinařských produktů) je zásadně věcí žadatele (produkčního seskupení),

---

⁸⁴ v anglickém překladu ve znění

c) The requirement of packaging in the region of production is justified from the point of view of guaranteeing the origin and traceability of the product only if the specification provides for checks to guarantee the origin of the product which can be carried out more effectively inside the region of production than outside it. dostupné In ANONYMUS (Red. IIC). Regulation (EU) No. 1151/2012, Art. 7(1)(e). „Black Forest Ham II (Schwarzwälder Schinken II)“. IIC, 52, 1437–1445 (2021). <https://doi.org/10.1007/s40319-021-01086-2> na adrese: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-021-01086-2> (předplacený přístup), publikováno 13.07.2021

⁸⁵ v anglickém překladu ve znění

d) The requirement that a product covered by a PGI is packaged in the region of production is justified where it serves the purpose of ensuring effective control of the specification for that PGI. These must be such checks that, if effected outside the region of production, would provide fewer guarantees as to the quality and authenticity of that product than checks carried out in the region of production in compliance with the procedures laid down in the specification.“ dostupné ibid

zda-li požádá o ochranu označení původu nebo zeměpisného označení, a dále také o to, zda-li se bude držet ve specifikaci minimálních požadavků (dle příslušné definice označení) nebo zda-li svou specifikaci učiní dobrovolně přísnější - když do ní např. zahrne u zeměpisného označení potraviny nejen jednu produkční fázi v produkčním území, ale ze své vlastní vůle i dvě nebo všechny tři produkční fáze.

Protože po právu existující označení (o. původu nebo zeměpisné o.) je věcí ničí a nevýhradní subjektivní právo jej užít má každý producent, který dodrží specifikaci (a podrobí své výrobky kontrole), je změna specifikace v unijních předpisech upravena a může být předmětem námitek. Všichni producenti mají rovná práva, ať jsou nebo nejsou členy produkčního seskupení. Ze shora uvedených právních vět obou rozhodnutí je jasně patrné, že zásah do soutěže spočívající ve změně specifikace zahrnující dodatečné požadavky na některé úkony v produkčním území (a zabráňující jejich uskutečnění mimo ně) jsou opodstatněné jen tehdy, pokud by měla být ohrožena základní funkce označení (spočívající mimo jiné v zajištění kontroly kvality v souladu se specifikací). Pokud tomu tak není, dostane přednost soutěžní neutralita. Není-li navržená změna specifikace nezbytně nutná pro vyloučení rizika ohrožení základní funkce označení, prosadí se jiný princip - svobodná soutěž mezi produkčními subjekty (a případně také jinými soutěžiteli).

2.2. Dílčí závěr a pohled pro futuro

Soutěžní neutralita je důležitý princip, který nemá být existencí označení pokud možno dotčen. Resp. může být oslaben tehdy, je-

li to nezbytné pro dosažení primárního cíle označení - zachování kvalitativních výrobků na trhu a umožnění spotřebitelům odlišení kvality.

Tento princip by ovšem mohl být pro futuro oslaben ve prospěch některých změn specifikace - na některé nejasnosti z díkce [návrhu GIAPR](#)⁸⁶ a rizika z toho vyplývající upozornila na sklonku roku 2022 Kur.⁸⁷ Bude nutno vyčkat na pravděpodobné přijetí tohoto návrhu a zejména pak na návrh nařízení Komise (EU) v přenesené pravomoci a na návrh Prováděcího nařízení Komise (EU) k provedení shora uvedeného [návrhu GIAPR](#).

---

⁸⁶ [Návrh Komise COM\(2022\) 134 \(final\) ze dne 31. března 2022 nařízení Evropského parlamentu a Rady o zeměpisných označeních Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a o režimech jakosti zemědělských produktů, o změně nařízení \(EU\) č. 2013/1308, \(EU\) 2017/1001 a \(EU\) 2019/787 a o zrušení nařízení \(EU\) č. 2012/1151 \(dále jen "návrh GIAPR"\)](#).

⁸⁷ KUR, Annette. *No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights*. In *IIC*, Published on-line 20.12.2022. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9>

3. K oprávněnému zájmu - pro a proti změně specifikace CHOP/CHZO - Rozsudek Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II]^{88 89}

3.1. Obecně úvodem

Evropská unie má zaveden v zásadě jednotný systém ochran chráněných označení původu/chráněných zeměpisných označení (dále ve zkratkách česky CHOP/CHZO⁹⁰). Tento systém je založen z důvodu garance jakosti (prostřednictvím specifikace a kontrol jejího dodržování) a jeho základním prvkem *soutěžní neutralita*. Systém je založený na zápisech označení 3 skupin výrobků.⁹¹ Systém je otevřený také pro zápis označení výrobků zahraničních, a to za podmínky ochrany jejich označení v zemích původu.

O *soutěžní neutralitu*⁹² se nařízení snaží pomocí několika institutů, které působí společně. Jsou jimi zejména:

---

⁸⁸ *On Legitimate Interest in the Case of a Change of PDO/PGI Specification - Judgment of the Court of Justice EU C-53/20 [Spreewälder Gurken II]*

⁸⁹ tato podkapitola vychází z příspěvku přijatého k publikaci: ČERNÝ, Michal. *K oprávněnému zájmu v případě změny specifikace CHOP/CHZO - Rozsudek Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II]*. Pro (In) *Duševné vlastnictví*, 2022, 3. Před zařazením do tohoto textu však byla však revidována a nezbytně aktualizována.

⁹⁰ v angličtině PDO/PGI

⁹¹ zemědělské výrobky a potraviny, vína, lihoviny

⁹² ve vztahu k národní úpravě jsem se soutěžní neutralitou již dříve zabýval např. v ČERNÝ, Michal - PRCHAL, Petr - ADAMOV, Norbert - KOPCOVÁ, Martina. *Výzvy v právu duševního vlastnictví (MMXIX)*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019. S.118 a násl. Dostupná on-line na adrese: <http://www.michalcerny.net/UP19PDV-FV.pdf>

- preference podání žádosti o ochranu produkčním seskupením,
- dodatečné podmínky pro případ podání žádosti jednočlenným seskupením (lépe jediným žadatelem tvrzeně produkujícím výrobky) - např. odlišné přírodní podmínky definované zeměpisné oblasti od sousedních oblastí,
- institut námitek (podaných v členském státě podání unijní žádosti) i námitek z jiných členských států,
- povinné projednání námitek za účelem dosažení shody mezi žadatelem a namítatelem.

Protože povinnou částí žádosti o ochranu je i specifikace označení (povinně osvědčená kontrolním podkladem), tato se zpřístupňuje (zveřejňuje) na dálku a námitky pochopitelně mohou směřovat i do jejího znění.

Pokud během smírného jednání dojde ke změně specifikace, opět se zveřejní a opět mohou být podány námitky.

Připomeňme, že ve všech 3 nařízeních ([Nařízení \(EU\) 1151/2012](#), [Nařízení \(EU\) 1308/2013](#), [Nařízení \(EU\) 2019/787](#))⁹⁵ jsou jak (předběžná) vnitrostátní řízení, tak i (unijní fáze) řízení před Komisí.

I za trvání ochrany označení může být navržena změna specifikace. Nařízení rozlišují několik změn - změny trvalé a dočasné, v případě změn trvalých pak (zásadní) změny specifikace na úrovni Unie a menší změny.

---

⁹⁵ dříve byla upravena také zeměpisná označení aromatizovaných vinných produktů v [Nařízení \(EU\) 251/2014](#) - v důsledku změn v právu označení zeměpisného původu EU [Nařízením \(EU\) 2021/2117](#) byla aromatizovaná vína zařazena mezi zemědělské výrobky a potraviny (a všech 5 dosavadních chráněných zeměpisných označení těchto výrobků bylo zapsáno do rejstříku CHOP/CHZO zemědělských výrobků a potravin)

V případě změn specifikace na úrovni Unie mají osoby s oprávněnými zájmy právo oponovat navržené změně - opět cestou námitek proti změně (podané ve lhůtě po zveřejnění).

Soudní dvůr již řešil obdobnou otázku v případě *Schwarzwälder Schinken* ([Rozsudek Soudního dvora C-367/17 \[Schwarzwälder Schinken I\]](#)), kde původní specifikace neobsahovala požadavek na krájení a balení ve vymezené oblasti a předmětem navržené změny specifikace bylo zahrnutí krájení a balení mezi činnosti, které se musí uskutečňovat ve vymezené zeměpisné oblasti.⁹⁴ Soudní dvůr ve svém rozsudku dovodil, že takový požadavek je *odůvodněný, pokud je nezbytným a přiměřeným nástrojem pro zachování jakosti produktu, zaručení jeho původu a zajištění kontroly specifikace chráněného zeměpisného označení*.⁹⁵

Dosud ovšem nebyla řešena otázka, jak široký je okruh osob, jejichž oprávněné zájmy mohou být dotčeny. Tedy nebyla vyčerpávajícím způsobem řešena otázka *aktivní legitimace k podání oprávněné námítky* proti změně specifikace na úrovni Unie.

K řešení této otázky přispěl nyní Soudní dvůr EU svým [Rozsudkem Soudního dvora C-53/20 \[Spreewälder Gurken II\]](#).

---

⁹⁴ ve smyslu tehdejšího čl. 4(2)(e) [Nařízení \(ES\) 510/2006](#) a čl. 7(1)(e) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#)

⁹⁵ podrobněji jsem se tímto rozsudkem SD EU a také následným provedením v Německu zabýval ve své práci ČERNÝ, Michal. *Prosazení a jeho význam v právu označení zeměpisného původu*. In *Košické dni súkromného práva. Pocta profesorovi Vojčíkovi*. (Molnár, P. - Kolveková, V. - Kušnířiková, M. - Romanová, R. - Macko, L. eds.) Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2022. ISBN 978-80-8129-138-8 (print). S. 365-381. <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/pravf/kosicke-dni-sukromneho-prava-iv.pdf>

3.2. Příběh označení Spreewälder Gurken

Připomeňme si nyní příběh označení Spreewälder Gurken (CHZO) v konkrétním případě vztahujícím se k označení „Spreewälder Gurken” („Sprévaldské okurky”).

Kauza měla svůj původ v Německu, a to v řízení, které bylo vedeno žalobci Carl Kühne GmbH & Co. KG, Rich. Hengstenberg GmbH & Co. and Ernst Nowka GmbH & Co. KG proti žalované Jütro Konservenfabrik GmbH & Co. Podstatou sporu bylo to, že žalovaná používala pro své okurky označení „*Spreewälder Art*” (česky Sprévaldský styl).

V roce 1993 požádaly německé úřady o ochranu označení *Spreewälder Gurken* jako unijního označení původu. K původní žádosti pak následovalo mezi červencem 1995 a březnem 1996 více doplnění, přičemž byla překlasifikována i požadovaná ochrana označení na *zeměpisné označení*.

Unijní ochrana byla poskytnuta podle tehdejší právní úpravy (Nařízení Rady (EHS) 2081/92) [Nařízením Komise \(ES\) 590/1999](#), které doplnilo zápis označení [Spreewälder Gurken \(CHZO\)](#) do přílohy [Nařízení \(ES\) 1107/96](#) s účinky k 18.3.1999.⁹⁶ Oprávněným uživatelem je Spreewaldverein eV, který sdružuje výrobce.

Žalobou podanou u příslušného německého soudu se žalobci (Kühne a další) domáhali proti žalované (Jütro) svých nároků. Žalobci i žalovaná neměli svá sídla v zeměpisné oblasti, ve které

---

⁹⁶ ochrana dosud chráněných označení zůstala zachována i podle následujících nařízení - [Nařízení \(ES\) 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin](#), [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin](#)

se produkovaly okurky s označením Spreewälder Gurken. Pouze žalovaná však označovala své výrobky *Spreewälder Art*. Podstata sporu mezi žalobci a žalovanou byla soutěžní (na trhu nakládaných okurek).

Žalovaná se v řízení bránila m.j. tím, že namítla neplatnost zápisu pro nedodržení materiálních podmínek ochrany označení Spreewälder Gurken (CHZO). Za této situace pak Zemský soud v Hamburku předložil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, která směřovala k přezkumu podmínek zápisu konkrétního označení. Týkala se m.j. možnosti použití zjednodušené procedury ve spojení s tím, že označení Spreewälder Gurken nebylo před podáním unijní žádosti v Německu chráněno, když SRN neměla na národní úrovni zaveden zápisný systém ochrany CHOP/CHZO.

Soudní dvůr ve svém [Rozsudek Soudního dvora C-269/99 \[Spreewälder Gurken I\]](#) dovedil, že při přezkumu předběžné otázky nebyl shledán důvod, který by mohl ovlivnit platnost nařízení Komise (ES) č. 590/1999 o doplnění přílohy nařízení (ES) č. 1107/96 o zápis zeměpisného označení „Spreewälder Gurken (CHZO)”.⁹⁷ Ochrana tohoto zeměpisného označení tedy zůstala nedotčena.

[3.3. Rozsudek Soudního dvora C-53/20 \[Spreewälder Gurken II\]](#)

---

⁹⁷ tímto rozsudkem jsem se m.j. zabýval již v ČERNÝ, Michal. *Význam judikatury v právu zeměpisných označení a tradičních označení* In Charvát, R. - Koukal, P. - Tomášková, E. - Večerková, E. - Janovec, M. (eds.) *COFOLA 2019. Část IV. - Firemní právo a další práva na označení, právní a ekonomické souvislosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2019. S. 26-71. ISBN 978-80-210-9391-1 (online ; pdf). Dostupné on-line na adrese: <http://cofola.law.muni.cz/dokumenty/50358>

Dne 18.02.2012 podal Spreewaldverein eV u Německého Patentového a Znamkového úřadu (*Deutsches Patent-und Marken Amt*, dále jen „DPMA“) žádost o změnu specifikace Spreewälder Gurken (CHZO). Žádost o změnu byla zveřejněna 22.08.2014. Dne 16.10.2014 podala proti změně specifikace námitku společnost Hengstenberg. DPMA následně 10.09.2015 rozhodl, že žádost o změnu specifikace je v souladu s Nařízením (EU) 1151/2012. Společnost Hengstenberg podala proti tomuto rozhodnutí žalobu ke Spolkovému patentovému soudu (*Bundes Patent Gericht*, dále jen „BPG“). Žaloba však byla zamítnuta pro neopodstatněnost a pro neodůvodnění „oprávněného zájmu“ žalobce. BPG dovedil, že osoby neusazené v produkční oblasti nemohou prokázat oprávněný zájem.

Proti rozhodnutí BPG byl podán kasační opravný prostředek ke Spolkovému soudnímu dvoru (*Bundesgerichtshof*). Ten řízení přerušil a požádal Soudní dvůr EU o vyložení pojmu „oprávněný zájem“ ve vztahu k podání námitky proti změně specifikace. Své předběžné otázky formuloval takto:

- 1. Může v rámci postupu při podstatnější změně specifikace každé stávající nebo možné hospodářské dotčení fyzické nebo právnické osoby, které není zcela nepravděpodobné, postačovat k tomu, aby odůvodnilo oprávněný zájem vyžadovaný pro podání námitky proti žádosti o změnu nebo pro odvolání proti rozhodnutí, kterým bylo této žádosti vyhověno ve smyslu čl. 53 odst. 2 prvního pododstavce nařízení č. 1151/2012 ve spojení s čl. 49 odst. 3 prvním pododstavcem a odst. 4 druhým pododstavcem tohoto nařízení?*

V případě záporné odpovědi na první otázku:

2. *Musí být v rámci postupu při podstatnější změně specifikace pojem ‚oprávněný zájem‘ ve smyslu čl. 53 odst. 2 prvního pododstavce nařízení č. 1151/2012 ve spojení s čl. 49 odst. 3 prvním pododstavcem a odst. 4 druhým pododstavcem tohoto nařízení vykládán v tom smyslu, že takovýto zájem mají (pouze) ty hospodářské subjekty, které produkují srovnatelné produkty nebo potraviny jako hospodářské subjekty, pro něž je chráněné zeměpisné označení zapsáno?*

Pro případ záporné odpovědi na druhou otázku:

3. a) *Je v případě požadavků na oprávněný zájem ve smyslu čl. 49 odst. 3 prvního pododstavce a odst. 4 druhého pododstavce nařízení č. 1151/2012 nutno rozlišovat mezi postupem při provádění zápisu podle článků 49 až 52 tohoto nařízení na straně jedné a postupem při změně specifikace podle článku 53 uvedeného nařízení na straně druhé?*

b) *Musí být proto v rámci postupu při podstatnější změně specifikace pojem ‚oprávněný zájem‘ ve smyslu čl. 53 odst. 2 prvního pododstavce nařízení č. 1151/2012 ve spojení s čl. 49 odst. 3 prvním pododstavcem a odst. 4 druhým pododstavcem tohoto nařízení vykládán v tom smyslu, že takovýto oprávněný zájem mají pouze ti producenti, kteří v dotčené zeměpisné oblasti produkují produkty odpovídající specifikaci produktu, nebo takovouto výrobu konkrétně zamýšlí, takže subjekty, které v této zeměpisné oblasti nejsou usazeny, a priori nemohou takový oprávněný zájem namítnout?*

Soudní dvůr v rámci řízení o předběžných otázkách odkázal na svá dřívější rozhodnutí, a to na [Rozsudek Soudního dvora C-269/99 \[Spreewälder Gurken I\]](#) a také na [Rozsudek Soudního](#)

[dvora C-785/18 \(GAEC Jeanningros\) \[Comté\]](#). Dle závěrů uvedených v těchto rozsudcích nemůže Soudní dvůr vyslovit neplatnost aktu orgánu členského státu, neboť by tím přišel o pravomoc ve věci vůbec rozhodovat (v důsledku řečené neplatnosti). Soudní dvůr také vycházel také vycházel z toho, že nejlepší předpoklady pro znalost věci mají orgány členského státu a až rozhodnutí o zápisu podléhá přezkumu Soudního dvora ([Rozsudek Soudního dvora C-343/07 \(Bavaria, Bavaria Italia x Bayerischer Brauerbund\) \[Bayerisches Bier\]](#), [Rozsudek Soudního dvora C-785/18 \(GAEC Jeanningros\) \[Comté\]](#)). Právě členským státům je uložena povinnost zajistit prostředky nezbytné právní ochrany ([Rozsudek Soudního dvora C-243/15 \(Lesoochranárske zoskupenie VLK\)](#), [Rozsudek Soudního dvora C-348/16 \(Sacko\)](#)).

Oprávněný zájem byl již Soudním dvorem dříve vyložen tak, že zahrnuje *existenci oprávněného hospodářského zájmu* ([Usnesení Soudního dvora C-447/98 P \(Molkerei Großbraunshain a Bene Nahrungsmittel v. Komise\)](#)).

Soudnímu dvoru tedy zbývalo vyrovnat se s otázkou, zda-li oprávněný hospodářský zájem může mít i osoba, která není usazena v produkčním území (a tam své produkty vyrábí) nebo zda-li je oprávněný zájem podmíněn (aspoň potenciálním) soutěžním vztahem na trhu s totožnými produkty.

Na základě aplikace shora uvedených dřívějších rozsudků a své úvahy k možnostem dotčení na hospodářském zájmu Soudní dvůr k první předběžné otázce judikoval následující: *Článek 49 odst. 3 první pododstavec a odst. 4 druhý pododstavec nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1151/2012 ze dne 21. listopadu*

2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin ve spojení s čl. 53 odst. 2 prvním pododstavcem tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci řízení použitelného na žádosti o podstatnější změnu specifikace produktu s chráněným zeměpisným označením může každé stávající nebo možné hospodářské dotčení fyzické nebo právnické osoby skrze požadované změny, které přitom není zcela nepravděpodobné, postačovat k tomu, aby odůvodnilo „oprávněný zájem“ vyžadovaný pro podání námitek proti podané žádosti o změnu nebo pro podání odvolání proti rozhodnutí, kterým se této žádosti vyhovuje, jelikož riziko porušení zájmů takové osoby není naprosto nepravděpodobné nebo hypotetické, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

S ohledem na kladnou odpověď na první předběžnou otázku (a charakter druhé a třetí, které byly položeny jen pro případ záporných odpovědí na předchozí), již na druhou ani třetí předběžnou otázku Soudní dvůr neodpovídal.

Na německých soudech tak bude, aby ověřily, zda-li riziko poškození zájmů není zcela nepravděpodobné nebo hypotetické. Na tomto základě pak Spolkový soudní dvůr svým rozhodnutím ([usnesení z 7.10.2021, I ZB 78/18](#)) zrušil rozhodnutí Spolkového patentového soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.⁹⁸

3.4. Dovozené důsledky rozsudku Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II] a dílčí závěry

Ze shora uvedeného rozsudku Soudního dvora vyplývají následující důsledky: Oprávněný zájem má každý subjekt, který

---

⁹⁸ další stav dosud není známý, nicméně změna je zjištělná ze stránky Spolkového soudního dvora (SRN), na adrese: https://www.bundespatentgericht.de/DE/Home/home_node.html

může být požadovanou změnou hospodářsky dotčen, ledaže je riziko dotčení naprosto nepravděpodobné nebo hypotetické.

Okruh subjektů přitom není omezen ani na subjekty, které uvádí na trh výrobky v souladu s dosavadní specifikací, není dále omezen ani na subjekty sídlící v produkčním území dle specifikace, a konečně není ani omezen na subjekty, které produkují srovnatelné výrobky - tedy reální soutěžitelé v užším smyslu.

Shora uvedené vyplývá z kladné odpovědi na první předběžnou otázku ve spojení s tím, že se Soudní dvůr dále nezabýval druhou ani třetí předběžnou otázkou.

Ve smyšleném příkladu by při aplikaci shora uvedených závěrů mohl být hospodářsky dotčen např. producent mléka (jako dodavatel jedné ze surovin potřebných pro výrobu produktu) změnou specifikace chráněného označení sýru.⁹⁹

Kromě toho se Soudní dvůr tím, že se nevyslovil k třetí otázce, v podstatě neviděl důvod zabývat se případnými rozdíly mezi interpretací oprávněného zájmu pro podání námítky proti žádosti o zápis a oprávněného zájmu pro podání námítky proti žádosti o změnu specifikace. Mám za to, že není důvodu pro odlišnou interpretaci oprávněného zájmu v těchto dvou

---

⁹⁹ v případě, že by stávající specifikace vyžadovala pouze určité ušlechtilé plísně a změna specifikace by spočívala v rozšíření alternativních možností - dotčen by mohl být zcela reálně producent původně upravených ušlechtilých plísni - k takové změně specifikace došlo v nedávné době např. u chráněných zeměpisných označení Jihočeská niva a Jihočeská Zlatá Niva - viz. informace dostupné ze stránek (pro CHZO Jihočeská Niva): <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/details/EUGI00000013655> resp. ze stránek (pro Jihočeská Zlatá Niva): <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/food-safety-and-quality/certification/quality-labels/geographical-indications-register/details/EUGI00000013657>

případech ani pro odlišnou interpretaci oprávněného zájmu pro podání námítky proti žádosti o zrušení (ochrany) CHOP/CHZO.

Shora uvedené závěry se obecně uplatní v případě všech 3 stávajících unijních systémů ochrany CHOP/CHZO, neboť všechna 3 nařízení ([Nařízení \(EU\) 1151/2012](#), [Nařízení \(EU\) 1308/2013](#), [Nařízení \(EU\) 2019/787](#)) jsou úpravou námitek a důvodů obdobná.

Interpretace oprávněného zájmu by se mohla uplatnit také v případě námítky proti poskytnutí účinků ochrany mezinárodního zápisu označení na území EU podle [Nařízení \(EU\) 2019/1753](#), byť toto nařízení má vlastní úpravu námitkových důvodů.

Pro futuro se v případě přijetí systému ochrany zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků ([návrh GICIPR](#))¹⁰⁰ uplatní rovněž, pochopitelně bude-li návrh přijat (v nezměněném znění - aspoň v této otázce) po řádném projednání a stane-li se nařízením Evropského parlamentu a Rady, neboť [návrh GICIPR](#) je formulován zrcadlově dle [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#). V době finalizace textu se jedná o legislativní návrh Komise, nikoliv o platný a účinný právní předpis.¹⁰¹

---

¹⁰⁰ viz. čl. 28(1) pro námítku proti změně specifikace, dále pak námítky proti jiným žádostem např. čl. 13(1), čl. 29(1) Anonymous (Komise). [COM\(2022\) 174 final 2022/0115 \(COD\). Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations \(EU\) 2017/1001 and \(EU\) 2019/1753 of the European Parliament and of the Council and Council Decision \(EU\) 2019/1754](#). Dostupné on-line na adrese: <https://assets.gov.ie/227995/7aa3b445-3244-4fa8-874f-e68d1a9e6560.pdf>

¹⁰¹ viz. Anonymous (Komise). *Otázky a odpovědi: Nařízení o zeměpisných označeních řemeslných a průmyslových výrobků*. (13.04.2022). Dostupné on-line na adrese: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_22_2407

Aplikace by měla být jako dosud částečně na členských státech - ať již pro námitky ve vnitrostátní fázi řízení, tak pro přijetí námitek podaných subjekty usazenými na jejich území.

Pro zbytkové národní úpravy v členských státech je aplikace omezená nebo nemožná - s ohledem na instituty zahrnuté nebo nezahrnuté do zákonných úprav.¹⁰²

---

¹⁰² Naopak nad tento unijní rámec není institut oprávněného zájmu (a jeho interpretace) použitelný v české (zbytkové úpravě), neboť zákon 452/2001 Sb., *zákon o označeních původu a zeměpisných označeních* ve znění zákona 215/2022 Sb. vůbec neupravuje institut specifikace ani institut námitek (ve vztahu k národně zapisovaným označením).

Ve vztahu ke slovenské zbytkové úpravě nejsou závěry Soudního dvora k oprávněnému zájmu také využitelné, neboť slovenský *zákon č. 469/2003 Z.z., o označeniach pôvodu výrobkov a zeměpisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov* ve znění *zákona 83/2021 Z.z.* sice obsahuje povinnou specifikaci každého označení (zbytkových) výrobků národně zapisovaných, ovšem ohledně institutu námitek je úprava totožná s českou - také slovenský zákon upravuje pouze ustanovení nezbytná pro naplnění cílů unijních úprav, ale neobsahuje institut námitek proti vnitrostátním zápisům ani proti změnám specifikací národně zapsaných OP/ZO.

4. Soutěžní aspekty při ochraně již zapsaných označení

4.1. Prosazení - ve smyslu poskytnutí ochrany (zápisu do rejstříku)

Uvažujeme-li o prosazení ve smyslu poskytnutí ochrany označení původu nebo zeměpisného označení, fakticky prosazení rezultuje vznikem chráněného označení jako věci ničí.¹⁰³ V řízení jde o posouzení zápisné způsobilosti, ve smyslu splnění právem stanovených podmínek a neexistence překážek. To je v zásadě stejné jak u české národní úpravy, tak i evropsko-unijních úprav. V ostatním se ovšem národní úprava od evropsko-unijních odchyľuje. Jsem přesvědčen, že podstatně - a to i přes shodné definice.

Evropsko-unijní úpravy se vyvíjely díky řešení problémů soutěžně-právních. Upravují instituty vedoucí k nalezení lepšího práva, zatímco národní úprava v podstatných rysech absentuje (specifikace, publikace, námitky a námitkové důvody). Obdobné zůstávají podmínky a překážky (zápisná způsobilost - druhový charakter přihlášeného označení, neexistence staršího označení, neexistence starší známky totožně znějící, potenciálně zavádějící charakter přihlášeného označení a některé další důvody - směřující k soutěžně neutrálnímu prosazení). Také se uplatní právo priority.

Pokud jde o odchylky, tak národní úprava postrádá nejen specifikaci, publikaci, námitky, ale také dodatečné podmínky pro žádost podanou jednočlenným produkčním seskupením (např.

---

¹⁰³ k charakteru označení původu a zeměpisného označení ve smyslu evropsko-unijních úprav a také české národní úpravy - viz. např. TELEČ, Ivo. *Některé základní otázky práva na označení zeměpisného původu výrobků*. In *Právní rozhledy*, 2016, 1.

prokázání homogenních a od sousedních území odlišných činitelů, objektivní vymezení produkčního území).

Shora uvedené instituty přitom evropsko-unijní úpravy nepostrádají.

Důležité je také posuzování způsobilosti. Zatímco v případě národní úpravy rozhoduje pouze Úřad průmyslového vlastnictví jako správní orgán (a jiní účastníci řízení než žadatel nejsou), v případě uplatňování pravomoci dle evropsko-unijních nařízení tyto aplikující orgány (v ČR rovněž Úřad v rámci předběžného vnitrostátního řízení, v řízení před Komisí pak Komise EU) jsou tyto orgány spíše specifickými arbitry faktických sporů - mezi žadatelem na straně jedné a namítatelem či namítateli na straně druhé, a to i přes správně-právní charakter řízení. Dle unijní úpravy jsou tak řešení principiálně podobná řešení známým známkovému právu EU (vedeném před EUIPO).

Nemáme-li na národní úrovni klíčové právní instituty, dostane i v zápisném systému přednost priorita (ve smyslu PUÚ). Tento přístup považuji za značně naivní přístup, který může pokrýt soutěž, nikoliv prosadit neutrální řešení. Mohou nastat několik situací - buď zamítnutí přihlášky nebo i zápis. Zamítnutí přihlášky sice formálně vypadá jako špatné řešení (neposkytnutí ochrany), ale zásadní dopad do volné soutěže ve smyslu jejího omezení nenastane. Ochrana proti užívání klamavých označení je zajištěna nezávisle úpravou ochrany proti nekalé soutěži v Občanském zákoníku. Horší dopad může mít zápis provedený na základě přihlášky podané produkčním seskupením, sledujícím pouze své hospodářské zájmy (nezahrnující ovšem veškeré producenty výrobku dosud užívající toto označení). Fakticky by

tak mohlo dojít zápisem např. i k zablokování názvu pro jednočlenné produkční seskupení. V ČR je naštěstí zájem podnikatelské produkční veřejnosti o instituty označení původu a zeměpisné označení je na národní úrovni minimální. Toto by nás ovšem nemělo uměle uklidnit, neboť se nejedná jen o akademický problém.

Problém s absencí klíčových institutů zvýhodňuje prvního žadatele (a jeho právo priority). Čím je ovšem způsoben tento problém? Tím, že v evropsko-unijním pojetí jsou označení původu a zeměpisná označení pojímána jako nástroje politiky jakosti, jako svébytné a právem upravené značky, které mají primárně sloužit k orientaci spotřebitelů (a poskytnutí kvalitativních záruk), sekundárně k fair soutěži mezi producenty (a odůvodnění obvykle vyšší cen výrobků této kvality na trhu), terciálně k udržení zaměstnanosti, rozvoji venkova a další efektům, které jsou s existencí označení původu a zeměpisných označení spojeny.

Na národní úrovni tato hodnotová orientace (pro národně chráněná označení) chybí a národní úprava postrádá klíčové instituty. Prosadí-li se právo priority, neznamená to automaticky prosazení nejlepšího možného řešení - z hlediska spotřebitele a fair soutěže. Uznáváme-li stejný důvod existence úpravy těchto institutů (a jiný názor v zásadě nedává smysl), pak je na místě potlačit význam práva přednosti a upravit instituty vedoucí k soutěžní neutralitě.

Abych poskytl důkaz, že shora uvedené nejsou jen akademické obavy a umělé problémy, dovolím si odkázat na jeden příklad z Francie, která zeměpisná označení tzv. nezemědělských výrobků

chrání od roku 2015. První dvě žádosti o ochranu byly podány dvěma různými produkčními seskupeními výrobců „téhož“ - v obou žádostech je uvedeno zeměpisné označení „Savon de Marseille“ (tedy v češtině Marseillské mýdlo), ovšem s různými specifikacemi.¹⁰⁴ Francouzský INPI zjevně nespatřuje vhodné řešení dle práva priority, neboť druhou žádost nezamítl. Je ovšem fakt, že až do dnešního dne¹⁰⁵ jsou obě žádosti dosud nevyřešeny a formálně vedeny ve fází v řízení, zatímco všechny později podané žádosti byly již vyřízeny.

4.2. Pokojné užívání v. ochrana již existujícího označení

Zde bych připomněl Na tomto místě lze připomenout některé výrazné rozsudky Soudního dvora, jejichž rozbořem jsem se již ve svých dřívějších dílech zabýval (a v tomto smyslu na ně

---

¹⁰⁴ Tímto problémem jsem se již zabýval v roce 2019 - viz. ČERNÝ, Michal. - PRCHAL, Petr. - ADAMOV, Norbert. - KOPCOVÁ, Martina. *Výzvy v právu duševního vlastnictví (MMXIX)*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019. ISBN 978-80-88266-46-4 (PDF), 978-80-88266-47-1 (ePub). Dostupné on-line na adrese: <http://www.michalcerny.net/UIP19PDV-FV.pdf>. S. 109 a násl.

¹⁰⁵ k datu finalizace textu - 22.12.2022 viz. informace dostupné na stránkách francouzského INPI na adrese: <https://base-indications-geographiques.inpi.fr/fr/toutes-les-ig>

odkazují).¹⁰⁶ Jde především o rozsudky: [C-75/15 \[Viiniverla\]](#), [C-393/16 \[Champagner Sorbet\]](#), [C-44/17 \[Scotch Whisky\]](#), [C-614/17 \[Queso Manchego\]](#), [C-432/18 \[Aceto Balsamico di Modena\]](#), [C-490/19 \[Morbier\]](#), [C-783/19 \[Champanillo\]](#).

V těchto rozsudcích se Soudní dvůr postupně zabýval novými klíčovými otázkami, a to např. posuzováním zaměnitelnosti z hlediska průměrného evropského spotřebitele ([C-75/15 \[Viiniverla\]](#)), podmínkami pro oprávněné použití názvu chráněného označení produktu jedné skupiny (víno) v obchodním názvu produktu jiné skupiny ([C-393/16 \[Champagner Sorbet\]](#)), vyvoláváním určité představy použitím některých slov ze specifického (jiného) jazyka při současném uvedení pravdivé informace o původu produktu ([C-44/17 \[Scotch](#)

---

¹⁰⁶ např. v textech:

ČERNÝ, Michal. 2021: *Champagner sorbet stáhněte z prodeje, protože Champagne netvoří podstatnou složku produktu ... ale on už se stejně neprodával ...* In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 3-4. S.39-43. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf

ČERNÝ, Michal. 2021: *Rozsudek Soudního dvora C-490/19 Morbier - zásah do chráněného označení napodobením vzhledu výrobku bez výslovného uvedení samotného označení; referenční prvek a rozlišovací vlastnost.* In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 3-4, S. 44-51. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf

ČERNÝ, Michal. *Komentář rozhodnutí Soudního dvora C-432/18 (Aceto Balsamico di Modena)* In *Duševné vlastnictvo*, 2020, 2, S. 21-25. ISSN 1335-2881.

ČERNÝ, Michal. *Komentář rozsudků Soudního dvora ve věcech označení původu a zeměpisných označení (Rozsudků týkajících se nedovolených připomenutí (jiným slovním výrazem), připomenutí spočívajících v grafických prvcích a významu celkového kontextu, použití grafických prvků obvykle spojovaných s produkčním regionem na výrobcích nevyhovujících specifikaci chráněného označení, ochraně dílčích (nezeměpisných) prvků chráněného názvu označení.* In Janovec, M. - Pohl, J. Zahradníčková, M. - Malý, J. - Šíp, J. - Fernecký, J. (eds.): *COFOLA 2020*. Brno : Masarykova univerzita, 2020. S.229-265. ISBN 978-80-210-9670-7 (online ; pdf) Dostupné on-line na adrese: <https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola/2020/cofola2020.pdf>

Whisky]), zásahem do práva k chráněnému označení bez jeho výslovného uvedení při použití takových obrazových (či jiných) motivů, které chráněné označení evokují (C-614/17 [Queso Manchego]), rozsahem ochrany označení jako celku - nezahrnující jednotlivé složky víceslovného výrazu (C-432/18 [Aceto Balsamico di Modena]), zásah do práv k chráněnému označení bez jeho výslovného uvedení pouhým obdobným vnějším vzhledem s charakteristickým prvkem C-490/19 [Morbier]) a konečně zásahem do práv k označení produktu - vína, - obchodním názvem (a obrazovými motivy) užívaným při poskytování služeb (C-783/19 [Champanillo]).

Závěry prezentované Soudním dvorem jsou aplikovatelné obecně. Při praktické shodnosti rozsahu věcné ochrany by měly být ideálně i přenositelné bez dalšího.¹⁰⁷

Jak ovšem upozorňuje Kur,¹⁰⁸ některé z těchto rozhodnutí současně ukazují na slabiny současného unijního práva označení zeměpisného původu, které mohou působit dokonce *protisoutěžně*. Jde především o rozsudky C-490/19 [Morbier] a částečně také C-614/17 [Queso Manchego].¹⁰⁹ S tímto názorem se lze ztotožnit, neboť nelze připustit monopolizaci

---

¹⁰⁷ Rozsah zakázaných jednání (tedy věcný rozsah ochrany označení) je v národní úpravě - § 23 Zákona 452/2001 Sb. normován prakticky totožně, jako v evropsko-unijních úpravách. Proto i když národní judikatura prakticky neexistuje, ale díky stejnému věcnému rozsahu může být prakticky bez dalšího použitelná judikatura Soudního dvora. Tedy alespoň teoreticky, neboť problémem může být neexistující specifikace produktů mnoha národně chráněných označení.

¹⁰⁸ viz. KUR, Annette. *No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights*. In *IIC*, Published on-line 20.12.2022. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9>

¹⁰⁹ autorkou důsledně uváděno jako Queso Rocinante - což byl název kolizního výrobku

signifikantního prvku - v případě [C-490/19 \[Morbier\]](#) jím byl tmavý popelový pruh uvnitř sýra. Rovněž usídlení producenta vyrábějícího produkt nevyhovující specifikaci v produkční oblasti by mu nemělo bránit v produkci dle jeho svobodného rozhodnutí.

Dle mého názoru se řešení prvního problému částečně nabízí použitím obdobných principů a institutů jako u ochranných známek. Např. povolením námitek proti specifikaci ve spojení s případným institutem disclaimeru (unijním známkovým právem opuštěným). Druhý problém ovšem lze řešit pouze pomocí principů svobodné soutěže a poctivého výkonu práva v souladu s obchodními zvyklostmi. Stávající věcný rozsah ochrany ovšem jen obtížně poskytuje prostor, zejména jsou-li velmi obecná ustanovení nařízení interpretována Soudním dvorem při řešení konkrétních případů a Soudní dvůr je omezen předběžnými otázkami národních soudů.

5. Prosazování práva EU na označení původu a zeměpisných označení mimo území členských států EU? [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#)¹¹⁰

5.1. Obecně úvodem

Evropská unie má zaveden v zásadě jednotný systém ochrany CHOP/CHZO (PDO/PGI), který je založen na ochraně jakosti (prostřednictvím specifikace a kontrol) a soutěžní neutralitě.

---

¹¹⁰ tato podkapitola vychází z příspěvku přijatého k publikaci: ČERNÝ, Michal. *Komentář rozsudku Soudního dvora EU C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III] - na cestě k extraterritorialitě práva označení zeměpisného původu EU do třetích zemí?* Pro (In) Duševné vlastnictvo, 2022, 3. Před zařazením do tohoto textu však byla však revidována a nezbytně aktualizována.

System založený na zápisech označení 3 skupin výrobků je otevřený i pro zápis označení výrobků zahraničních, a to za podmínky ochrany jejich označení v zemích původu.

Někteří producenti výrobků z EU nebo je zastupující právnické osoby (produkční seskupení) se také snaží dosáhnout ochrany svých označení cestou tzv. zahraničních zápisů. To se týká zejména nejznámějších označení - např. zápis označení původu [Cognac v Brazílii \(č. zápisu IG980001\)](#),¹¹¹ označení původu [Champagne v Brazílii \(č. zápisu IG201102\)](#),¹¹² označení původu [Porto v Brazílii \(č. zápisu IG201013\)](#),¹¹³ regionálního (OAPI) zeměpisného označení Champagne (č. zápisu 0001)¹¹⁴ nebo [Cognac \(č. zápisu 0006\)](#). Podobně se snaží postupovat i výrobci neunijní - opět viz. např. zápis regionálního (OAPI) zeměpisného označení Scotch Whisky (č. zápisu 0005)¹¹⁵.

Sama EU se o ochranu jednotlivých označení mimo teritorium EU se dosud snažila všemi dostupnými způsoby. Nejstarší z nich je ochrana prostřednictvím mezinárodních dohod, nejčastěji obchodních nebo o přidružení.

Od roku 2020 k nim pak přistoupila možnost ochrany mezinárodním zápisem podle Ženevského aktu Lisabonské

---

¹¹¹ viz. [\(GOV.BR/INPI\) Úřední seznam v Brazílii chráněných označení původu](#) - dostupný online na adrese: <https://www.gov.br/inpi/pt-br/servicos/indicacoes-geograficas/arquivos/status-pedidos/LISTACOMASDENOMINAESDEORIGEMRECONHECIDAS.At26Jul2022.pdf>

¹¹² ibid

¹¹³ ibid

¹¹⁴ THOMFEUM, Rolande Tchuenkam. *Les indications géographiques protégées à l'OAPI*. In *OAPI Magazine*, 2016, 029. S. 37

¹¹⁵ ibid

dohody o označení původu a zeměpisných označení.¹¹⁶ Tyto teritoriální možnosti ochrany by se měly i nadále rozšiřovat spolu s teritoriálním rozšiřováním Lisabonského systému (ve znění Ženevského aktu) - naposled přistoupením regionálního OAPI.¹¹⁷

Nyní k nim přistupuje i *pomyslný export unijních pravidel* CHOP/CHZO (PDO/PGI) evropských výrobků do třetích zemí, s nimiž nemá EU uzavřenu ani žádnou z mezinárodních dohod ani nejsou vázány Ženevským aktem. Můžeme tak uvažovat o *extrateritoriálním působení* unijního práva, byť omezeném.

Cestu ke shora uvedenému otevřel rozsudek Soudního dvora [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#), který v tomto textu uvádíme jako „Feta III“.

5.2. Příběh označení Feta - a rozsudky Soudního dvora: Feta I, Feta II, Feta III ...

Na úvod si krátce rekapitulujme historii označení Feta. Označení „Feta“ bylo chráněno na základě [Nařízení Komise \(ES\) 1107/96](#) jako označení původu. Toto nařízení bylo napadeno třemi různými členskými státy (Dánskem, Německem, Francií), jejichž

---

¹¹⁶ k opatřením EU po přistoupení k Ženevskému aktu - viz. můj dřívější příspěvek ČERNÝ, M. *Změny v právu označení zeměpisného původu v důsledku vstupu Ženevského aktu v platnost, Nařízení (EU) 2019/1753 a Brexitu*. In *Duševné vlatnictvo*, 2021, 1, S. 6-29, dále také přímo [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2019/1753 ze dne 23. října 2019 o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení](#)

¹¹⁷ k přistoupení OAPI došlo 15.12.2022, a proto ženevský akt vstoupí pro OAPI v účinky dne 15.03.2023. Členy OAPI jsou tyto státy: Benin, Burkina Faso, Kamerun, Středoafrická republika, Čad, Komory, Kongo, Pobřeží slonoviny, Gabon, Guinea, Guinea Bissau, Rovnická Guinea, Mali, Mauretánie, Niger, Senegal a Togo.

producenti dříve sýr s některými podobnými vlastnostmi vyráběli, ovšem z kravského mléka. Po poskytnutí ochrany označení „Feta“ jejich výrobci ztratili možnost užívat toto označení. Přirozeně uvedené členské státy proti poskytnuté ochraně brojily.

Soudní dvůr pak v roce 1999 svým rozsudkem [C-289/96, C-293/96, C-299/96 \(Feta I\)](#)¹¹⁸ zrušil ochranu zapsaného označení 'íFeta', když původní nařízení Komise prohlásil za neplatné.

Řecko následně podalo novou žádost o ochranu označení a Komise mu vyhověla svým Nařízením Komise (ES) 1829/2002 - a označení původu Φέτα / Feta poskytla ochranu dne 15.10.2002.

Na to reagovalo Německo a Dánsko (podporované Francií) a opět podaly žalobu, kterou se domáhaly opětovného prohlášení nařízení Komise za neplatné (a tím zrušení ochrany PDO 'Feta'). Tyto žaloby byly formálně podány jako žaloby o neplatnost na základě čl. 230 ES.

Soudní dvůr ovšem v roce 2005 jejich žalobu zamítl rozsudkem [C-465/02, C-466/02 \(Feta II\)](#).¹¹⁹

Feta tak zůstala chráněna jako *označení původu* pro sýr vyhovující specifikaci, tedy sýr produkováný ve vymezených prefekturách

---

¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. března 1999, ve spojených věcech - Dánské království, Spolková republika Německo a Francouzská republika proti Komisi Evropských společenství, 'Feta' - [C-289/96, C-293/96, C-299/96 \(Feta I\)](#) - zrušení zapsaného označení původu Feta

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2005, ve spojených věcech - Spolková republika Německo (C-465/02) a Dánské království (C-466/02) proti Komisi Evropských společenství - [C-465/02, C-466/02 \(Feta II\)](#) - zamítnutí žaloby proti opětovně zapsanému označení původu Feta

Řecka, který je vyroben ze směsi ovčího a kozího mléka. Ochrana označení původu zůstala zachována i za působnosti [Nařízení \(ES\) 510/2006](#) i za stávajícího [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#).^{120 121} Dánští, němečtí a francouzští producenti mléčných výrobků se museli zdržet při produkci sýrů užití označení Feta, neboť by tím zasáhli do ochrany tohoto označení (nyní v čl. 13 [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#)).

I nadále ovšem dánští výrobci sýr z kravského mléka pod názvem v Dánsku vyráběli, ale celou produkci exportovali (Dansk Feta, Danish Feta - „dánská Feta“) do těch třetích zemí, které označení Feta nechrání vlastními předpisy a nemají ani s EU uzavřenu dohodu, která by je zavazovala k ochraně.

Této praxi se rozhodlo zabránit Řecko, a proto podalo Komisi podnět k porušení závazků členského státu Dánskem. Dánsko tvrdilo, že unijní právo neporušuje, neboť dle jeho názoru se [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) na tento případ nevztahuje.

Proto Komise (podporovaná Řeckem a Kyprem) podala na Dánsko žalobu. Žalobní tvrzení Komise se zakládalo na tom, že Dánsko porušilo závazek k ochraně označení původu Feta (dle čl. 13 [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#)) a tím mělo porušit čl. 4(3) SEU - zásadu loajální spolupráce. Komise spatřovala porušení závazku Dánska v tom, že Dánsko nezabránilo svým výrobcům v takovém jednání.

---

¹²⁰ viz. úřední databáze chráněných označení ([Evropská Komise](#)) [Databáze e-Ambrosia](#)

¹²¹ nebo také databáze ([EUIPO](#)) [Databáze Glview](#)

Kypr (podporující Komisi) výslovně uváděl, že čl. 13(2) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) zabraňující zdruhování (každého) chráněného označení není omezen na území EU.¹²²

Základem dánské obrany proti žalobě byl právní názor, podle něhož čl. 13(3) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) takové jednání nezakazuje.

Toto ustanovení zní: Členské státy přijmou vhodná správní a soudní opatření s cílem zabránit neoprávněnému používání chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení podle odstavce 1 u produktů, které jsou produkovány nebo uváděny na trh v daném členském státě, nebo toto neoprávněné používání zastavit.

Dánsko tvrdilo, že:

- ustanovení čl. 13(3) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) se nevztahuje na taková jednání, která spočívá v produkci v členském státě pro export do třetí země, a dále
- [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) neobsahuje výslovný příkaz dodržet toto pravidlo i pro *produkty exportované mimo EU* - na rozdíl od jiných nařízení, která taková ustanovení výslovně obsahují - čl. 89, 119(1), 122(4) [Nařízení \(EU\) 1308/2013](#), čl. 1(2) a bod 7 recitálu [Nařízení \(EU\) 2019/787](#) (čl. 1(3) a bod 6 recitálu [Nařízení \(EU\) 251/2014](#)),¹²³ a dále
- Dánsko konečně tvrdilo, že [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) se v ustanoveních o ochraně vztahuje pouze na označení, ale nikoliv na výrobky - opět na rozdíl od vín (čl. 93 - 111 [Nařízení \(EU\)](#)

---

¹²² viz. [Stanovisko Generální advokátky Tamary Čapeta ve věci C-159/20](#)

¹²³ Informace pochází ze [Stanoviska Generální advokátky Tamary Čapeta ve věci C-159/20](#), žaloba bohužel není v systému Curia přístupná.

[1308/2013](#)), lihovin (čl. 21-42 [Nařízení \(EU\) 2019/787](#)),¹²⁴ a konečně také nemožnost extrateritoriální aplikace unijního práva.

Komise k poslednímu uvedla, že se nesnaží aplikovat [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) extrateritoriálně a tato věc je odlišná od [C-507/17 \(Google\)](#). V ostatním setrvala na svých názorech, které byly uvedeny v žalobě.

Soudní dvůr se ztotožnil s názorem Komise a svým rozsudkem ze dne 14.7.2022 dal přednost ochraně označení CHOP Φέτα / Feta i tehdy, když jsou výrobky produkovány v členském státě pro export do třetí země. Dánsko zjevně praxi svých producentů nezabránilo (a je možné, že o nich ani nevědělo), a proto bylo odsouzeno k náhradě 4/5 nákladů Komise. V ostatním (žalobou tvrzené porušení zásady loajální spolupráce) byla žaloba zamítnuta.

5.3. Dovozené důsledky rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\)](#) [Feta III]

Ze shora uvedeného rozsudku Soudního dvora vyplývají následující důsledky:

1. Právo na ochranu označení má v EU vyšší prioritu než svoboda obchodu,¹²⁵

---

¹²⁴ Informace pochází ze [Stanoviska Generální advokátky Tamary Čapeta ve věci C-159/20](#).

¹²⁵ právě Generální advokátka Tamara Čapeta odlišila ve svém stanovisku nazvala dva rozdílné přístupy uplatňované stranami sporu - priorita ochrany duševního vlastnictví (pozice Komise, Řecka i Kypru) a liberalizace obchodu (pozice Dánska) - blíže viz. body 27-30 k pozici Dánska, k pozici Komise (a Řecka i Kypru) pak body 26, 31-34 [Stanoviska Generální advokátky Tamary Čapeta ve věci C-159/20](#)

2. ochrana se vztahuje na evropské výrobce bez ohledu na to, pro jaký trh jsou výrobky produkovány (a exportovány), jsou-li produkovány na území EU,
3. ochrana evropského označení ve svých důsledcích náleží v případě produkce v EU bez ohledu na to, zda-li ve třetí zemi, kam jsou výrobky importovány, platí vlastní pravidla (právní předpisy) pro ochranu označení,
4. z bodu 3 vyplývá, že Soudní dvůr v podstatě dovedl částečně rozšířené teritoriální účinky svého práva (extrateritoriální?), pokud jde o osobní působnost nařízení na výrobce usazené v EU,
5. výrobci z EU budou ve třetí zemi, která konkrétní označení původu/zeměpisné označení vůbec nechrání, vystaveni nerovné soutěži se soutěžiteli z jiných třetích zemí, kteří budou postupovat podle pravidel cílové třetí země (a v podstatě z tam aplikovaného pravidla považovat konkrétní označení za obecný obchodní název nebo druhový výraz).

Na tomto místě je třeba připomenout, že princip osobní působnosti je aplikován např. v trestním právu - stát bude stíhat svého občana za čin trestný dle svého práva bez ohledu na to, kde se trestný čin stal (např. za vraždu spáchanou českým občanem v Egyptě). Autor aplikaci tohoto principu v právu označení původu a zeměpisných označení považuje za hraniční a uvažuje nad tím, zda-li jeho aplikace nevede k extrateritorialitě práva EU.

Z rozsudku Feta III je jasný akcent na export evropsko-unijních hodnot a právních institutů (namísto dánských sýrů). Extrateritorialita práva EU byla dosud v doktríně dovozována v

případě některých nařízení týkajících se investic a korporátních celků, ochrany osobních údajů - viz. např. J. Scott uváděla již v roce 2014 příklady některých nařízení (např. EMIR - European Market Instruments Regulation, MiFIR - Markets in Financial Instruments Regulation, MAR - Market Abuse Regulation).¹²⁶ Rovněž Soudní dvůr EU přiznal ve svých rozsudcích některým pramenům práva *široký územní dopad* (broad territorial scope) - J. Scott uváděla např. tehdejší Směrnici o ochraně osobních údajů v případě Google Spain.¹²⁷ Dosud nebyla dovozována v právu označení zeměpisného původu případě ochrany konkrétního označení. Mám za to, že vydáním rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) se situace změnila.

Na druhou stranu je ovšem nutno objektivně přisvědčit argumentu uvedenému Kyprem, že *právní nemožnost zdruhování* (tedy norma zdruhování bránící v čl. 13(2)(4)(a) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) územní omezení nemá a je v zájmu EU i evropských producentů, aby bylo bráněno možnému zdruhování chráněných označení dostupnými prostředky.

Obecně se rozboru druhových charakterů výrazů a jejich rizikovostí upozorňoval - byť v jiném kontextu Dohody o volném obchodu mezi Spojenými státy americkými a Čínskou lidovou republikou, již de Almeida.¹²⁸ De Almeida také dovozoval

---

¹²⁶ blíže viz. SCOTT, Joanne. *The New EU „Extraterritoriality“*. In *Common Market Law Review*, 2014, 51, S. 1343-1380. Také dostupné on-line na adrese: https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1449514/1/Scott_CMLR%20Offprint.pdf S. 1356-1364

¹²⁷ *ibid*, S. 1354

¹²⁸ blíže viz. ALMEIDA de, Alberto Ribeiro: *Geographical Indications Versus Trade Marks and Generic Terms: The US-China Agreement*. In *IIC - International Review of Intellectual Property*, (2020) 51, 3. S. 277-281

důsledky pro faktickou (ne)ochranu unijních označení v Číně, budou-li na základě uvedené dohody (US-CN) některá označení kvalifikována jako *v obchodě běžný název*.¹²⁹ V tomto kontextu je unijní snaha o maximalizaci dosahu unijní normy bránicí zdruhování označení zcela logická.

[Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) upravuje *režimy jakosti* zemědělských výrobků a potravin, přičemž označení původu a zeměpisná označení jsou základními stavebními kameny těchto režimů jakosti. V souladu s tím je - v evropsko-unijním pojetí, - primárním cílem existence ochrany označení původu a zeměpisných označení *ochrana spotřebitele*. Teprve sekundárním cílem je *ochrana producentů* (a fair soutěže mezi nimi), terciálním cílem pak např. *ochrana zaměstnanosti* (u producentů).

Rozsudek Soudního dvora [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) se nijak netýká spotřebitelů v EU, neboť kauza se týkala pouze spotřebitelů v některých třetích zemích. Týkala se pouze evropských (zde dánských) producentů. Z rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) tak vyplývá, že ani neexistence primárního cíle nemůže být důvodem pro legalitu této praxe, neboť pro odsouzení Dánska stačila ochrana sekundárního cíle - *de iure* ochrana označení, *de facto* ochrana zájmů řeckých producentů sýrů s CHOP Φέτα / Feta.

---

¹²⁹ *ibid*

5.4. Kde jsou hranice jednání, která jsou unijním producentům zakázána?

Nabízí se teoretická otázka, nakolik se bude ochrana dle čl. 13(3) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) vztahovat také na jednání v EU usazeného producenta, který by do třetí země výrobek neexportoval, ale ve třetí zemi jej sám vyráběl? Jsou známy různé možnosti - ať již zřízení organizační složky (odštěpného) závodu ve třetí zemi nebo ovládním rozhodujícího podílu v zahraniční právnické osobě řídící se právem třetí země. Je nesporné, že i v těchto případech by mělo být - viděno optikou rozsudku shora uvedeného, - chráněno duševní vlastnictví (a CHOP). Takové pojetí by ovšem vedlo k dalším úvahám o extraterritorialitě práva EU.

Také je možné uvažovat nad tím, zda-li by evropské právo dopadalo na případ, kdy by v EU usazený podnikatel v jiné třetí zemi koupil výrobek nevyhovující specifikaci a v cílové třetí zemi jej pak takto označený prodal. Na tuto otázku poskytuje odpověď čl. 13(4)(a) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#), podle kterého se ochrana dle čl. 13(1) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) vztahuje také na zboží vstupující na celní území Unie, aniž by bylo na tomto území propuštěno do volného oběhu. Tzn. pokud by chtěl obchodní subjekt z EU postupovat tak, jak je uvedeno v tomto hypotetickém případě, nesmělo by se zboží dostat na celní území EU. Čímž ovšem současně netvrdím, že by v tomto případě mělo jít o praktiku bez dalšího a priori aprobovanou.

Přirozeně se nabízí i jiné úvahy - např. nad registrací ochranné známky ve třetí zemi (neupravující ochranu označení původu nebo zeměpisného označení) výrobcem z členského státu.

Optikou prezentovanou v rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) by ovšem taková jednání pravděpodobně také vedla k závěru o zasažení do práv k chráněnému označení, neboť rozsah zakázaných jednání v čl. 13(3) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) je velmi široký. A pokud Soudní dvůr již v tomto případě dovedl odpovědnost členského státu (za faktické jednání producentů usazených na jeho území), lze pravděpodobně očekávat i dovození obdobného závěru v případě obdobném v budoucnu.

5.5. Hranice odpovědnosti státu za jednání soukromých osob?

A nabízí se ještě jedna otázka, na kterou zatím neznáme odpověď. Je-li členský stát odpovědný za porušení ochrany CHOP/CHZO spočívající v jednání výrobků usazených na jeho území - kde jsou hranice této odpovědnosti? Soudní dvůr tuto odpovědnost totiž judikoval (vyplývající z protiprávnosti) jako odpovědnost objektivní. A dle rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) prakticky neukazuje žádný prostor pro liberaci. [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) žádné takové ustanovení neobsahuje.

A protože čl. 13(3) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#) se vztahuje ke všem zakázaným zásahům do chráněných označení (ve smyslu čl. 13(1)) - jejichž okruh je poměrně široký, - může sága Feta pokračovat v budoucnu i tak, že před Soudním dvorem bude opět ležet žaloba domáhající se proti členskému státu odsouzení pro nesplnění závazku k ochraně, který může reálně spočívat i v tom,

1. zda-li na etiketě výrobku prodáváného v třetí zemi (ne)došlo k protiprávnímu připomenutí - např. obrazem (viz. [Rozsudek Soudního dvora C-614/17 \[Queso Manchego\]](#)) nebo vzhledem

výrobku (viz. [Rozsudek Soudního dvora C-490/19 \[Morbier\]](#)),
nebo

2. zda-li (ne)došlo k zásahu do unijního označení tím, že unijní producent (mimo EU) dosáhl zápisu ochranné známky tvrzeně konfliktní s označením (CHOP/CHZO) chráněným v EU.

Tyto otázky jsou nyní prozatím hypotetické, ale současné uplatňování ochrany CHOP/CHZO v EU k nim pravděpodobně v budoucnu může vést.

A připomeňme si závěrem, že již současná znění nařízení ochranná pravidla (rozsah zakázaných jednání) aplikují také na *elektronický obchod*¹³⁰ - viz. čl. 13(4)(b) [Nařízení \(EU\) 1151/2012](#), čl. 103(4)(b) [Nařízení \(EU\) 1308/2013](#). V lihovinovém [Nařízení \(EU\) 2019/787](#) ovšem obdobné explicitní ustanovení absentuje. Na okraj - v [návrhu GICIPR](#) (Návrh Komise - Nařízení o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků)¹³¹ je naopak obsaženo. Je nutno poznamenat, že v době finalizace tohoto textu se jedná o legislativní návrh.¹³²

---

¹³⁰ „zboží prodávané prostřednictvím některé z forem prodeje na dálku, jako je elektronické obchodování“

¹³¹ Anonymous (Komise). [COM\(2022\) 174 final 2022/0115 \(COD\). Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations \(EU\) 2017/1001 and \(EU\) 2019/1753 of the European Parliament and of the Council and Council Decision \(EU\) 2019/1754](#). Dostupné on-line na adrese: <https://assets.gov.ie/227995/7aa3b445-3244-4fa8-874f-e68d1a9e6560.pdf>

¹³² viz. Anonymous (Komise). *Otázky a odpovědi: Nařízení o zeměpisných označeních řemeslných a průmyslových výrobků*. (13.04.2022). Dostupné on-line na adrese: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_22_2407

Pokud by chtěl členský stát omezit riziko své odpovědnosti za jednání svých producentů, musel by prakticky monitorovat veškerý elektronický obchod, což není reálné. A zřejmě ani přiměřené.

5.6. Dílčí závěry

Pokud jde o *rozšířené teritoriální účinky* (ne-li již částečnou extraterritorialitu) práva CHOP/CHZO EU do třetích zemí, přináší rozsudek Soudního dvora [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) nejen užitek jednomu unijnímu označení (Feta (CHOP)) a producentům výrobků vyhovujícím jeho specifikaci, ale také mnoho otázek. Zejména neomezená odpovědnost členského státu za činy jeho příslušníků budí obavy.

V liberálním právním státě nemůže stát a priori sledovat všechny aktivity všech svých příslušníků. Aby členský stát mohl dosáhnout snížení rizika postihu za porušení ochrany CHOP/CHZO nebo aspoň jeho podstatné eliminace, musel by se pokusit o právně jen obtížně udržitelné a i technicky prakticky neproveditelné - získání veškerých informací o veškerých subjektech a jejich aktivitách. V podstatě o Orwellova Velkého Bratra.¹³⁵ Jsem přesvědčen, že s velkou pravděpodobností by takový systém v demokratickém právním státě neobstál v testu ústavní konformity. Může tedy členský stát podobným situacím zabránit?

Obecně platí, že soukromoprávní subjekt se může pojistit proti riziku odpovědnosti za škodu. Může však podobným způsobem snížit riziko odpovědnosti státu za protiprávní jednání jeho

---

¹³⁵ ORWELL, George. 1984. Praha : Naše vojsko, 1991.

příslušníků ve vztahu k CHOP/CHZO? Stát má své základní atributy - území, obyvatelstvo a právo, které na svém území vymáhá. Zcela eliminovat riziko odpovědnosti patrně nebude možné, lze však uvažovat nad možností náhrady výdajů prohraného soudního sporu¹³⁴ těmi subjekty, z jejichž jednání tato újma vznikla (podle národního práva - zde dánského).

Otázkou je, zda-li by (při řešení zcela hypotetické, ale obdobné situace v Česku nebo na Slovensku) byla tím správným právním institutem např. *odpovědnost za škodu způsobenou provozní (rozuměj podnikatelskou) činností*,¹³⁵ jak ji upravuje české a také slovenské právo. Při použití velmi širokého výkladu tuto myšlenku nelze a priori odmítnout.

Kdyby dánští producenti nevyráběli své sýry a neoznačovali je v rozporu s nařízením, k řízení o porušení povinnosti Dánska a uložení povinnosti náhrady 4/5 nákladů Komise (a povinnosti nesení vlastních nákladů Dánskem) by nikdy nedošlo.

Bude zajímavé sledovat zprávy o důsledcích, k nimž dojde v Dánsku v důsledku postihu Dánska za nesplnění závazků členského státu z členství v EU spočívajícího v nezabránění užití označení Danska Feta/Danish Feta pro výrobky dánských výrobců mimo EU. Preventivní působení může mít např. i publikace rozsudku sama o sobě.

---

¹³⁴ újma Dánska je v tomto případě představována jak vlastními náklady Dánska na soudní řízení před Soudním dvorem, tak také 4/5 nákladů řízení Komise EU - bez tohoto sporu by Dánsko tyto finanční prostředky vynaložit nemuselo

¹³⁵ viz. v Česku ustanovení § 2924 zákona 89/2012 Sb., Občanského zákoníku; na Slovensku pak ustanovení § 420a zákona 40/1964 Zb. Občianského zákonníku

Obecně lze uzavřít, že shora uvedené závěry o rozšířených teritoriálních účincích práva (označení zeměpisného původu) EU budou aplikovatelné na celý systém ochrany označení původu a zeměpisných označení EU (všechny 3 skupiny výrobků - zemědělské výrobky a potraviny (vč. aromatizovaných vín),¹³⁶ vína i lihoviny). O extrateritorialitu práva EU zřejmě nejde, nicméně o rozšířených teritoriálních účincích patrně hovořit můžeme.

Rozsudek [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) však může přinést ještě jedno další dilema - zda-li může být jedno označení *současně chráněné i nechráněné*. Záleží na úhlu pohledu a optice hodnocení. Přitom tento problém může mít svůj praktický soutěžní dopad.

Jde o problém vyplývající z mnoha obchodních dohod mezi EU (zastupující členské státy) na straně jedné a třetí zemí nebo uskupením třetích zemí na straně druhé. EU se obvykle snaží o co nejširší sjednaný rozsah chráněných označení (obvykle ve zvláštní příloze dohody). Konkrétní výsledek je ovšem vždy závislý na schopnosti EU dohodu o určitém obsahu vyjednat. Takřka maximální rozsah byl dosažen v Dohodě CETA (EU-Kanada), kdy až na několik malých desítek označení (obvykle ve zvláštním režimu) byla poskytnuta v Kanadě ochrana drtivě většině všech v EU chráněných označení produktů pocházejících z členských

---

¹³⁶ ke změně došlo [Nařízením Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2021/2117, kterým se mění nařízení \(EU\) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení \(EU\) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení \(EU\) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení \(EU\) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie](#)

států EU.¹³⁷ Na druhou stranu v jiných dohodách jsou sjednané rozsahy seznamů mnohem menší. V dosud formálně neuzavřené Dohody mezi EU a Mercosur,¹³⁸ dle stavu podle posledního uzavřeného kola jednání,¹³⁹ se počítá s ochranou širokého obsahu sjednaného seznamu, ovšem také se počítá s přechodnými obdobími pro mnohá označení pro koexistenci výrobků z EU a výrobků z členských států MERCOSUR na trhu - ovšem pro výrobky ze států MERCOSUR se sjednanými lokalizačními doložkami. Přechodná období mají trvat 5,¹⁴⁰ 7¹⁴¹ nebo dokonce 10 let.¹⁴² Součástí parafovaného textu jsou také další omezení - např. zeměpisné označení *Českobudějovické pivo* má být v Brazílii a Paraguayi chráněno pouze v českém jazyce, způsob uvedení na produktu však nemá být omezen. Oproti tomu v Argentině a Uruguayi kromě ochrany zahrnující pouze

---

¹³⁷ ve vztahu k rozsahu k datu sjednání dohody

¹³⁸ příslušná příloha je dostupná na adrese: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/september/tradoc_158330.pdf

¹³⁹ stav z roku 2019, kdy bylo dosaženo odborné dohody vyjednavců

¹⁴⁰ Přechodné období 5 let se má týkat výrazů „Tokaj/Tokaji /Tocai” pro produkty v Argentině a Brazílii, rovněž tak s podmínkou povinného použití lokalizační doložky (čitelně a viditelně uvedeného původu produktu). Je zajímavé, že tyto výrazy jsou uvedeny pouze ve vztahu k chráněnému označení původu (maďarských) vín - tedy Tokaj/Tokaji. Ve vztahu k označení původu (slovenských) vín žádné přechodné období uvedeno není. Nicméně označení původu Vinohradnícka oblast Tokaj má být chráněné pouze ve slovenském jazyce.

¹⁴¹ Přechodné období 7 let se má týkat výrazů „Cognac” and „Coñac” v Argentině, resp. „Conhaque” v Brazílii, - opět pouze s podmínkou povinného použití lokalizační doložky (čitelně a viditelně uvedeného původu produktu).

¹⁴² Přechodné období 10 let se má týkat např. dovolených použití výrazů „Champagne”, „Champaña” a „Método/Méthode Champenoise”, a to pro všechny země MERCOSUR - pouze s podmínkou povinného použití lokalizační doložky (čitelně a viditelně uvedeného původu produktu).

uvedení v českém jazyce přistupují ještě vyhrazené podmínky uvedení chráněného označení - pouze na zadní straně obalů (kontejner),¹⁴³ kde však má být tento výraz uveden nevýrazně (non-prominently). Ochrana zeměpisného označení *Münchener Bier* má být v Paraguayi omezena na znění v německém jazyce, pro ostatní státy toto omezení nemá platit. Pro všechny státy MERCOSUR (a jejich producenty) by naopak mělo platit přechodné období 5 let, po dobu kterých by výrobky z Brazílie mohly být označovány *Münchener*, pokud bude čitelně a viditelně uveden původ produktu - tedy lokalizační doložka.

Pro některá označení mají platit zvláštní pravidla (neomezené) koexistence (omezené) ochrany unijních označení se specificky uvedenými výrazy - viz. čl. X35.9. Tento režim se má týkat označení či výrazů: „Genièvre / Jenever“, „Queso Manchego“, „Grappamiel“, „Steinhäger“, „Parmigiano Reggiano“, „Fontina“, „Gruyère“ „Grana“. „Gorgonzola“.

Shora uvedené jsou pouze příklady, které zdůrazňují problém - současné ochrany i neochrany označení - vyplývající z rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#).

Z hlediska producenta usídleného v EU vyplývá při aplikaci rozsudku [C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#) povinnost zdržet se výroby a současného exportu na trh třetí země produktu s označením obdobným v EU chráněnému označení přes to, že v třetí zemi není označení chráněno. To se týká jak produktů - označení, které jsou na sjednaném seznamu, ale i produktů, které na sjednaném seznamu dohody mezi EU a třetí zemí vůbec

---

¹⁴³ kontejnery nejsou specificky vymezeny - v zásadě se tedy zřejmě dá počítat s lahvemi, sudy či plechovkami

nejsou. A dojde-li k uzavření dohody mezi EU a MERCOSUR v parafovaném znění, bude se to dokonce týkat i těch výrobků, jejichž označení bude na teritoriu států MERCOSUR (ať již všech nebo jen některých) dočasně nebo i jen permanentně oslabena koexistencí s místními výrobky a jejich označeními. Autor se nemůže ubránit dojmu, že tento režim bude pro evropské producenty z hlediska soutěže spíše diskvalifikační, než aby svobodou soutěž podporoval. Jde ovšem o teoretický závěr.

6. Prosazení svobodné soutěže na úkor kolektivní ochranné známky - „Hohenloher Landschwein“¹⁴⁴

6.1. Kolektivní známky obsahující IGO

Jak již bylo shora uvedeno, německé právo upravuje institut označení původu a zeměpisných označení pouze v rozsahu nezbytném k provádění evropsko-unijních nařízení. V SRN se ovšem používají kolektivní známky, které obsahují i údaje o zeměpisném původu (což je dovoleno i harmonizační známkovou směrnicí (EU) 2015/2436). To přináší nutnost řešit střety mezi užitím prostých údajů o původu a kolektivní ochrannou známkou.

Německé soudy se v poslední době zabývaly užitím některých označení - např. Hohenloher Landschwein (Hohenloherská

---

¹⁴⁴ tato podkapitola vychází z mého publikovaného příspěvku ČERNÝ, Michal. *Prosazení a jeho význam v právu označení zeměpisného původu*. In *Košické dni súkromného práva. Pocta profesorovi Vojčíkovi*. (Molnár, P. - Kolíková, V. - Kušnířková, M. - Romanová, R. - Macko, L. eds.) Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2022. ISBN 978-80-8129-138-8 (print). S. 365-381 (Viz. S. 370). Také dostupná on-line na adrese: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/pravf/kosicke-dni-sukromneho-prava-iv.pdf> Byla však revidována a aktualizována.

prasata) nebo Hohenloher Weiderind (Hohenloherský pastevní skot).

Obě tato sousloví byla ve Spolkové republice Německo zapsána jako kolektivní známky (pro výrobky z třídy 29) a nikdy nebyly podány žádosti o zápis označení původu nebo zeměpisného označení dle Nařízení (EU) 1151/2012. Pravidla užívání známky obsahují „základní cíl - zajištění vysoké kvality produktů a tím ochrany spotřebitelů před podřadnými imitacemi“. Vlastník kolektivní známky také podmiňuje užívání kolektivní známky jednotlivými producenty určitými požadavky na chov zvířat a jejich reprodukci, krmení, dopravu i porážku.

Vlastník známky podal po neúspěšné předžalobní výzvě žalobu na výrobce masných produktů, který není jeho členem. Vlastník známky se domáhal ochrany proti zásahu do známky, ke kterému mělo dojít tím, že žalovaný ve jmenovaných lokálních denících zveřejnil své reklamy, v nichž použil sousloví „Hohenloher Landschwein“ and „Hohenloher Weiderind“ a propagoval své výrobky. Dále v jiném periodiku uveřejnil informaci o svých výrobcích - vepřových řízcích (z Hohenloher Landschweine) a filetech kebabu (z Hohenloher Weiderind), v jiném pak propagoval svj výrobek - pečená hovězí kýta z Hohenloher Weiderind a konečně v jiném vydání pak také nabídku předpřipravených - tzv. hotových jídel z Hohenloher Landschweine nebo z Hohenloher Weiderind.

Prvoinstanční (krajský) soud žalobu zamítl. Žalobce se odvolal a trval na tom, aby odvolací soud zakázal žalovanému užití shora uvedených sousloví na výrobcích i v reklamě. Odvolací soud odvolateli vyhověl. Žalovaný podal dovolání.

Dovolací soud aplikoval ustanovení § 19 odst. 1 a § 100 odst.1 druhé věty (německého) Znamkového zákona. Na základě nich Spolkový soudní dvůr (Bundesgerichtshof), No.I ZR 163/19, ze dne 29.07.2021) judikoval následující právní větu: *„Označení zeměpisného původu [IGO] jako kolektivní známky podle [Spolkového] zákona o ochranných známkách jsou v zásadě chráněny nezávisle na ochraně zeměpisných označení a označení původu podle nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin. Pokud tedy označení zeměpisného původu [IGO] zapsané jako kolektivní ochranná známka podle německého práva není zapsáno podle nařízení (EU) č. 1151/2012 a nebyla zde podána žádná přihláška k zápisu, použije se § 100 odst. 1 zákona o ochranných známkách k určení limitů pro použití označení třetí stranou a [jeho použití] není nařízením (EU) č. 1151/2012 blokováno ani omezeno. V souladu s tím může být kvalitativní funkce ochranné známky také zohledněna při zvažování, zda je užívání*

*třetí osobou v souladu s uznávanými zásadami morálky ve smyslu § 100 odst. 1 první věty [Spolkového] zákona o ochranných známkách.*¹⁴⁵¹⁴⁶ ¹⁴⁷

Spolkový soudní dvůr zdůraznil ve vzájemném kontextu, že: (i) zápis označení zeměpisného původu jako kolektivní ochranné známky nezaručuje jeho majiteli právo zakázat třetí osobě používat taková označení v obchodním styku, pokud je toto použití v souladu s přijatými zásadami morálky a není v rozporu s § 127 zákona, a dále že (ii) zejména podle ust. § 100 odst. 1 druhá věta známkového zákona nemůže být taková ochranná

---

¹⁴⁵ Pozn.autora: Výrazy uvedené v hranatých závorkách [ ] jsou doplněny autorem pro udržení kontextu a snadnější pochopení textu

¹⁴⁶ v anglickém překladu ve znění „*Indications of geographical origin as collective marks under the Trade Mark Act are in principle protected independently of the protection of geographical indications and designations of origin under Regulation (EU) No. 1151/2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs. Accordingly, if an indication of geographical origin registered as a collective mark under German law is not registered under Regulation (EU) No. 1151/2012 and no application for registration has been filed there, the application of Sec. 100(1) Trade Mark Act to determine the limits to the use of the indication by a third party is neither blocked nor restricted by Regulation (EU) No. 1151/2012. Accordingly, the quality function of the trade mark can also be taken into account when weighing whether the use by a third party is in accordance with accepted principles of morality within the meaning of Sec. 100(1) first sentence Trade Mark Act.*“ dostupné In ANONYMUS (Red. IIC). Trade Mark Act, Sec. 100(1). “Hohenloher Landschwein”. *IIC*, 53, 303–312 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01164-z> na adrese: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-022-01164-z> (předplacený přístup), publikováno 02.03.2022

¹⁴⁷ § 100 Spolkového známkového zákona zní (v překladu):

§ 100 Omezení ochrany, použití

(1) Kromě ochranných omezení vyplývajících z § 23 nezakládá zápis označení zeměpisného původu jako kolektivní ochranné známky jejímu majiteli právo zakázat třetí osobě používat toto označení v obchodních transakcích, pokud je použití těchto údajů v souladu s dobrými mravy a neporušuje § 127.

(2) Užívání kolektivní známky alespoň jednou osobou k tomu oprávněnou nebo majitelem kolektivní známky se považuje za užívání ve smyslu § 26.

známka držena vůči třetí osobě, která je oprávněna používat zeměpisné označení.

Jinými slovy, že ani výkon práva z kolektivní známky nemůže být v rozporu s principy poctivé účasti ve svobodné hospodářské soutěži. Soutěžiteli nelze bránit v tom, aby v souladu s poctivými obchodními zvyklostmi označil své výrobky také údajem o původu (IGO).

6.2. Přenositelnost a dílčí závěry

Česká¹⁴⁸ i slovenská¹⁴⁹ národní známková úprava ani pro kolektivní známky *nepřipouští výjimku z obecného pravidla, že známkou nemůže být označení tvořené výlučně údaji, které mohou sloužit v obchodě k určení m.j. zeměpisného původu*. Tím brání zápisu (slovní) známky - včetně kolektivní, - obsahující pouze zeměpisné označení - ve smyslu IGO. Na druhou stranu ovšem existuje možnost zápisu jiného než slovního druhu známky, která by takové údaje mohla vedle jiných prvků obsahovat. O zápisu takové známky by rozhodla primárně její schopnost rozlišit výrobky nebo služby - tedy distinktivita. Pokud by takové podmínka byla splněna, pak v případě neexistence chráněného označení (CHOP/CHZO) by shora uvedené závěry mohly být analogicky aplikovatelné.

Shora uvedené platí jen tehdy, pokud neexistuje ochrana označení původu nebo zeměpisného označení dle příslušného nařízení - pro zemědělské výrobky a potraviny dle Nařízení (EU)

---

¹⁴⁸ srov. § 4 písm. c) zákona č. 441/2003 Sb.

¹⁴⁹ srov. § 5 odst. 1 písm. c) zákona č. 506/2009 Z.z.

1151/2012. Pokud by již označení bylo chráněno dle tohoto nařízení, shora uvedené by se neuplatnilo a producent by musel zvolit takový způsob prezentace svých výrobků, aby se nedostal do kolize s ochranou označení dle nařízení. Poměrně bohatá judikatura Soudního dvora z posledních let dokládá poměrně široký rozsah ochrany, kterého se označením původu a zeměpisným označením dostává.

Nařízení (EU) 1151/2012 řeší pomocí institutu námitek a námitkového důvodu spočívajícího v existenci starší známky s určitou pověstí a proslulostí také potenciální střet spočívající v tom, že by se osoba odlišná od vlastníka (kolektivní) známky snažila prosadit ochranu označení (o. původu nebo zeměpisného o.) podle specifikace jí zpracované. V tomto směru jsou závěry učiněné Spolkovým soudním dvorem přenositelné i do českého a slovenského právního prostředí - ovšem pouze při aplikaci ve vztahu k unijně chráněným označením.

7. Zlá víra, dobrá víra, ztracená pověst ... Rozsudek Tribunálu T-250/21 [Nehera]

7.1. Obecně

Pověst v obchodních vztazích hraje svou roli i v případě prosazení ochranné známky. Nejde přitom jen o vážení významu pověsti známky jako takové v případě žádosti o zápis označení původu nebo zeměpisného označení EU, ale rovněž v případě prosazení a udržení existence ochranné známky jako takové. Přitom při dosavadní nemožnosti dosáhnout efektivní ochranu produktu prostřednictvím unijního systému ochrany označení řemeslných nebo průmyslových výrobků producenti často volí

ochranu prostřednictvím ochranné známky - viz. např. Zappalaglieu uváděné Vetro di Murano (v překladu Muránské sklo).¹⁵⁰

7.2. Příběh známek Nehera

Ochrana prostřednictvím ochranné známky však není omezena na výrobky pocházející z určitého území (se zvláštními vlastnostmi) - alespoň ne obecně. Existence pověsti přitom může hrát zásadní roli pro prosazení a/nebo udržení existence ochranné známky. Doložíme to na příkladu známky se slovním prvkem Nehera.

Za první Československé republiky byl Jan Nehera v Prostějově významným továrníkem - výrobcem oděvů, které jeho závod vyráběl od 20. do 40. let 20. století. Největšího rozmachu dosáhl před druhou světovou válku, kdy zaměstnával skoro 1.000 lidí, provozoval síť 130 maloobchodních prodejen v Československu, Evropě, Spojených státech amerických a v Africe. Své výrobky a prodejní místa označoval od roku 1936 zapsanou ochrannou známkou.¹⁵¹ V roce 1946 však byla aktiva J. Nehery (a jeho společnosti) v Československu znárodněna, stala se majetkem Československé republiky a závod pokračoval v produkci pod jiným jménem. Znáмка v Československu zanikla. Jan Nehera v roce 1946 opustil Československo a pokračoval v produkci a

---

¹⁵⁰ ZAPPALAGLIO, Andrea. The Transformation of EU Geographical Indications Law. The Present, Past and Future of the Origin Link. Oxon/New York : Routledge, 2021. S. 223 a násl.

¹⁵¹ známka zapsána v ČSR do rejstříku pod č. 6414 - viz. bod 40 Rozsudku Tribunálu [T-250/21 \[Nehera\]](#)

prodeji oděvů v Maroku, kde své výrobky i nadále označoval svou (nezapsanou) známkou. Tam v roce 1958 zemřel.¹⁵²

V roce 1992 byla v Československu zapsána pro (24) textilní výrobky slovní ochranná známka NEHERA,¹⁵³ která zanikla uplynutím ochranné doby v roce 2002.

V roce 2006 byla podána v České republice přihláška slovní grafické známky Nehera,¹⁵⁴ která byla zapsána a v ČR byla chráněna do zániku uplynutím ochranné doby v roce 2016.¹⁵⁵

Nehera

Totožný vlastník shora uvedené známky podal u Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu (OHIM, nyní EUIPO) v letech

---

¹⁵² viz. body 40, 42-44 Rozsudku Tribunálu [T-250/21 \[Nehera\]](#)

¹⁵³ známka č.spisu O-69495, viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=OZ/69495&plang=CS

¹⁵⁴ známka č.spisu O-443185, viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=OZ/443185&plang=CS, přičemž přihlašovatelem byla slovenská společnost Pro Vista, s.r.o., která mezi lety 1996-2003 používala obchodní jméno NEHERA TRADING s.r.o. - viz. <https://www.orsr.sk/vypis.asp?ID=9177&SID=2&P=1>

¹⁵⁵ v roce 2012 došlo k převodu této známky, jejím novým vlastníkem se stal jeden ze společníků a současně jednatel bývalého vlastníka, viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=OZ/443185&plang=CS

2013-2017 čtyři přihlášky ochranných známek,¹⁵⁶ které byly všechny zapsány (viz. tabulka níže).

č.známky	11794112	12671681	12812319	16799678
druh známky	obrazová	slovní	obrazová	obrazová
znění/ vyobrazení známky		NEHERA PRAGUE	✦ N E H E R A	✦ N E H E R A
třídy výrobků a služeb	18, 24, 25	3, 24, 25	3, 24, 25	14, 18

U všech těchto známek EU je u EUIPO vedeno řízení o neplatnosti nebo o zrušení.^{157 158}

Ve věci známky [11794112](#) bylo řízení o neplatnosti známky zahájeno podáním návrhu dne 17.06.2019, návrh podali potomci Jana Nehery - Isabel Nehera, Jean-Henri Nehera a Natacha Sehnal. Tvrzeným důvodem byla zlá víra při podání přihlášky známky.¹⁵⁹ Zrušovací oddělení tento návrh zamítlo 22.04.2020, protože tvrzený důvod nebyl prokázán. Navrhovatelé podali proti rozhodnutí odvolání, kterému odvolací senát EUIPO vyhovělo a prohlásilo známku [11794112](#) za neplatnou. Dle bodu 11 rozsudku odvolací senát EUIPO opřel o následující: „žalobce věděl

¹⁵⁶ č.přihlášek [11794112](#), [12671681](#), [12812319](#) a [16799678](#); viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=CTM/11794112&plang=CS, viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=CTM/12671681&plang=CS, viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=CTM/12812319&plang=CS a viz. https://isdv.upv.cz/webapp/resdb.print_detail.det?pspis=CTM/16799678&plang=CS

¹⁵⁷ údaj se týká stavu k 20.12.2022

¹⁵⁸ ve vztahu k známce EUIPO [11794112](#) viz. bod 7 Rozsudku Tribunálu [T-250/21 \[Nehera\]](#)

¹⁵⁹ resp. v českém vyhotovení rozsudku uváděna jako nedostatek dobré víry - viz. bod 7 Rozsudku Tribunálu [T-250/21 \[Nehera\]](#)

o existenci a proslulosti jak Jana Nehery, tak dřívější československé ochranné známky, která si zachovala určité zbytkové dobré jméno. Odvolací senát rovněž uvedl, že se žalobce pokusil vyvolat spojitost mezi ním a touto ochrannou známkou. Za těchto podmínek měl odvolací senát za to, že úmyslem žalobce bylo neprávem těžit z proslulosti Jana Nehery a dřívější československé ochranné známky. Dospěl k závěru, že žalobce nebyl v době podání přihlášky zpochybněné ochranné známky v dobré víře.“¹⁶⁰

Následně vlastník známky (prohlášené za neplatnou) podal ve lhůtě žalobu k Tribunálu a domáhal se zrušení napadeného rozhodnutí (a náhrady nákladů řízení). Žalovaný EUIPO navrhl zamítnutí žaloby a uložení povinnosti žalobci nahradit žalovanému náklady řízení žalovaného. Vedlejšími účastníky byli již shora uvedení potomci Jana Neheru, tedy Isabel Nehera, Jean-Henri Nehera a Natacha Sehnal.

Žalobce v žalobě tvrdil, že vedlejší účastníci neměli k podání návrhu žádný titul - neexistovala žádná kolizní ochranná známka ani nebyla užívána, dále pak nedoložili to, že by požívali proslulosti nebo zbytkového dobrého jména. Z toho žalobce vyvodil, že v takovém případě mu nelze vytknout žádný nepoctivý úmysl nebo nekalou praxi.

Vedlejší účastníci (potomci Jana Nehery) zdůraznili rovněž právní zásadu *ex iniuria ius non oritur* (z bezprávní nemůže vzniknout právo), podle které by neměl mít žalobce prospěch z toho, že Janu Neherovi byl v Československu v roce 1946 znárodněn majetek (a došlo k zániku jím vlastněné ochranné známky).

---

¹⁶⁰ cit. dle viz. bodu 11 Rozsudku Tribunálu [T-250/21 \[Nehera\]](#)

7.3. Hodnocení Tribunálem

Tribunál se s žalobou vypořádal v postupných krocích, přičemž použil množství svých dřívějších rozhodnutí a rozhodnutí Soudního dvora.

Předně ve věci interpretace „zlé víry/nedostatku dobré víry“ Tribunál vyšel z rozsudku [T-343/14 \[Cipriani v. EUIPO – Hotel Cipriani \(CIPRIANI\)\]](#) a také z rozsudku Soudního dvora EU [C-104/18 P \[Koton Mağazacilik Tekstil Sanayi ve Ticaret v. EUIPO\]](#), [C-371/18 \[Sky a další\]](#) a potvrdil, že nepoctivý stav mysli nebo úmysl vede k závěru o nedostatku dobré víry (tedy zlé víře).

Tribunál rovněž dovodil, že primárním cílem zkoumání v případě ochranné známky je distinktivita a v tomto rámci je nutno zkoumat zlou víru/nedostatek dobré víry při podání přihlášky známky. Tribunál tak rozlišuje, zda-li byla přihláška podána (i) za účelem poctivé účasti v hospodářské soutěži, nebo (ii) s úmyslem zasáhnout do zájmů třetích osob způsobem, který je v rozporu s poctivými zvyklostmi, nebo (iii) s úmyslem dosáhnout výlučného práva pro jiné účely.

Pokud jde o okolnosti, které je třeba dále zohlednit, jde primárně o zohlednění užívání totožného nebo podobného označení pro totožný či podobný výrobek aspoň v jednom členském státě, sekundárně pak úmysl zabránit takovému užívání. Terciálně pak má dojít ke srovnání úrovně právní ochrany (označení třetí osoby a označení přihlášené k zápisu) - viz. [C-529/07 \[Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli\]](#). Zohledněny by mohly být i další faktory - viz. [T-343/14 \[Cipriani v. EUIPO – Hotel Cipriani \(CIPRIANI\)\]](#). *V posuzovaném případě ovšem neexistuje žádné užívání*

jiného označení (potomky Jana Nehery ani jinou osobou odlišnou od vlastníka známky prohlášené za neplatnou).

Lze rovněž zohlednit původ dotčeného označení a jeho užívání od jeho vytvoření, obchodní logiku, do níž zapadá podání přihlášky k zápisu označení jako ochranné známky Evropské unie, jakož i časový sled událostí, který charakterizuje uvedené podání - viz. [T-82/14 \[Copernicus-Trademarks v. EUIPO – Maquet \(LUCEO\)\]](#).

Pokud označení svědčí určitá proslulost¹⁶¹ v okamžiku podání přihlášky, lze tuto míru proslulosti zohlednit - např. v případě, kdy dříve zapsáno nebo užíváno třetí osobou jako ochranná známka - viz. rozsudky [C-529/07 \[Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli\]](#), [T-327/12 \[Simca Europe v. OHIM – PSA Peugeot Citroën \(Simca\)\]](#),

Pokud by zápisem bylo umožněno neoprávněné těžení z dobrého jména starší ochranné známky nebo staršího označení nebo též jména slavné osoby, mohlo by to být důkazem nedostatku dobré víry přihlašovatele (tedy jeho zlé víry) - viz. rozsudky [T-327/12 \[Simca Europe v. OHIM – PSA Peugeot Citroën \(Simca\)\]](#), [T-795/17 \[Moreira v. EUIPO – Da Silva Santos Júnior \(NEYMAR\)\]](#).

Pokud byla podána přihláška známky s úmyslem neoprávněně těžit z dobrého jména staršího označení nebo staršího jména, má být případ posuzován optikou průměrného spotřebitele - viz. rozsudek [C-252/07 \[Intel Corporation\]](#).

---

¹⁶¹ zde se judikatura odklání od jiných pojmů známkového práva - např. všeobecně známé známky, známky s dobrým jménem

Při hodnocení dobré víry resp. nedostatku dobré víry (tedy zlé víry) přihlašovatele se však dobrá víra přihlašovatele presumuje. Ten, kdo navrhuje vyslovení neplatnosti ochranné známky prokázat okolnosti, které umožňují dospět k závěru, že majitel ochranné známky Evropské unie nebyl v době podání přihlášky této ochranné známky v dobré víře viz. rozsudky [T-327/12 \[Simca Europe v. OHIM – PSA Peugeot Citroën \(Simca\)\]](#), [T-136/11 \[pelicantravel.com v. OHIM – Pelikan \(Pelikan\)\]](#).

Ze spisu EUIPO Tribunál ve věci dovodil, že:

- důvod neplatnosti byl založen na tzv. free-ridingu
- před EUIPO nebylo prokázáno, že by původní známka měla zbytkovou proslulost nebo zbytkové dobré jméno (aspoň v Česku a na Slovensku), nicméně odvolací senát rozhodl tak, jako by takové zbytkové dobré jméno původní známka měla.

Dle závěru Tribunálu je parazitování na dobrém jménu označení nebo proslulosti jména odůvodněné tím, že žalobce nebyl v dobré víře, je přitom v zásadě možné pouze tehdy, pokud toto označení nebo toto jméno mají skutečně a aktuálně určité dobré jméno nebo určitou proslulost - viz. rozsudek [C-125/14 \[Iron & Smith\]](#).

Neoprávněné těžení z dobrého jména může být variantně založeno jak na

- aktuální proslulosti jména člověka (rozsudek [T-795/17 \[Moreira v. EUIPO – Da Silva Santos Júnior \(NEYMAR\)\]](#)) nebo
- zbytkovém dobrém jménu starší ochranné známky (rozsudek [T-327/12 \[Simca Europe v. OHIM – PSA Peugeot Citroën \(Simca\)\]](#)),

v obou případech ovšem jen tehdy, pokud je aktuální proslulost nebo zbytkové dobré jméno řádně prokázáno.

Pokud však v EU nebyl výraz (alternativně):

- zapsán, nebo
- užíván, nebo
- neměl dobré jméno,

nelze dovodit zneužívání dobrého jména (uplatňovaného třetí osobou), a proto není možné dovodit nedostatek dobré víry (zlou víru) přihlašovatele ochranné známky - viz. rozsudek [T-683/17 \[Khadi and Village Industries Commission v. EUIPO – BNP Best Natural Products \(Khadi Ayurveda\)\]](#)

Sama existence spojitosti (bez dalšího) u relevantní veřejnosti mezi pozdější ochrannou známkou a starším označením nebo jménem nemůže sama o sobě postačovat k učinění závěru o existenci neoprávněného prospěchu z dobrého jména staršího označení nebo jména - viz. rozsudky [C-252/07 \[Intel Corporation\]](#) a [C-125/14 \[Iron & Smith\]](#).

Ani osamocená okolnost, že si přihlašovatel ochranné známky je (subjektivně) vědom nebo si (objektivně) musí být vědom skutečnosti, že třetí osoba v minulosti užívala ochrannou známku totožnou s přihlašovanou ochrannou známkou nebo jí podobnou, nestačí k prokázání nedostatku dobré víry tohoto přihlašovatele - viz. rozsudky [C-320/12 \[Malaysia Dairy Industries\]](#) a [T-683/17 \[Khadi and Village Industries Commission v. EUIPO – BNP Best Natural Products \(Khadi Ayurveda\)\]](#).

V souzené věci [T-250/21 \[Nehera\]](#) tak Tribunál vyšel ze spisu a tam se nacházejících důkazů (a zjištění EUIPO), z nichž dovedl následující:

- v době podání přihlášky známky (prohlášené za neplatnou) již neexistovala starší známka (totožná či podobná) pro výrobky (totožné či podobné), se kterou by známka kolidovala,
- v době podání přihlášky známky (prohlášené za neplatnou) neexistovalo ani jiné právo z nezapsaného označení (nebo dřívější známky nebo jména), u kterého by byla prokázáno zbytkové dobré jméno nebo proslulost, proto
- dřívější dobré jméno či proslulost již vyhasly a
- relevantní veřejnost na bývalé dobré jméno či proslulou známku již zapomněla a neexistuje riziko nepoctivého těžení, a proto
- není odůvodněné posuzování nedostatku dobré víry (tedy zlé víry) žalobce (přihlašovatele známky).

Na tomto základě pak zhodnotil, že žalobce (přihlašovatel známky) nemohl být ve zlé víře v době podání přihlášky známky (resp. nemohl podat přihlášku známky s nedostatkem dobré víry). Proto rozhodnutí odvolacího senátu EUIPO zrušil.

Při hodnocení důkazů ze spisu tak Tribunál fakticky dovedl zjednodušeně - příliš málo, příliš daleko. Víím, že zde sám uvádím zjednodušení, nicméně i aktivita potomků Jana Nehery a důkazy jimi předložené vedly objektivně k tomuto rozsudku.

7.4. Dílčí závěry

V tomto posuzovaném případě *nejde* dle rozsudku Tribunálu o *free-riding*. Svobodná soutěž má přednost nad omezeními, které by vyplývala z podržení ochrany již vyhaslého dobrého jména nebo určité pověsti bývalé známky (nebo jiného označení). Dle Tribunálu tedy není nepoctivým těžením (ve smyslu § 6 odst. 2 věty první OZ¹⁶²) nalezení bývalé známky, byť i mající dříve dobrou pověst či jméno, a její následné přihlášení jako nové vlastní ochranné známky.

Význam [Rozsudku Tribunálu T-250/21 \[Nehera\]](#) tak spočívá zejména v tom, že základní právní zásadu *ex iniuria ius non oritur* (z bezprávní nemůže vzniknout právo) nelze aplikovat absolutně, ale její aplikace je objektivně omezena (ne)přičitatelností konkrétní osobě (zde žalobci - vlastníku známky). Tedy ve smyslu takovém, jak ji vyjádřil český zákonodárce v ustanovení § 6 odst. 2 věta druhá OZ: „*Nikdo nesmí těžit ani z protiprávního stavu, který vyvolal nebo nad kterým má kontrolu.*“

8. Závěrem

V této kapitole jsme se zabývali zejména instituty práva označení zeměpisného původu a v menším rozsahu také známkového práva, které mají soutěžními aspekty. Specificky jsme se také zaměřili na pověst, která v obchodních vztazích hraje svou roli i v případě prosazení ochranné známky.

---

¹⁶² věta první odkazovaného ustanovení zní: „Nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu.“

Mnohost systémů nevede automaticky k širší ochraně, spíše naopak. Producenti se ovšem obvykle snaží racionálně využít co nejlepších dostupných nástrojů, pokud mohou využít ochranu prostřednictvím ochranné známky, klidně ji využijí.

Institut určité pověsti a proslulosti nalézáme jak v úpravách označení původu/zeměpisných označení, má ovšem význam také v úpravě známkové (ať již jako důvod pro prohlášení známky za neplatnou nebo také jako námitkový důvod při ochraně nezapsaného označení - fakticky chráněné známky).

V unijních úpravách tento institut hraje roli určitého korektivu, který odůvodňuje nalezení relativně spravedlivého řešení - ať již zamítnutí žádosti o ochranu CHOP/CHZO nebo naopak poskytnutí se stanovením přechodného režimu koexistence mezi chráněným označením a starší známkou. Není přitom rozhodné, zda-li jde formálně o známku totožně znějící (tedy z povahy slovní) nebo známku jiného druhu, která pouze obsahuje totožný nebo obdobný slovní prvek.

Tímto by měl být dán průchod principu svobodné účasti v hospodářské soutěži v co nejvyšší míře.

Pokud jde o význam pověsti při uplatňování práva (např. z jiného označení) proti ochranné známce, platí následující: Musí však jít o pověst existující a ten, kdo uplatňuje tento důvod ve svém návrhu (námitce), se musí snažit - unést důkazní břemeno. V zásadě se předpokládá dobrá víra při podání přihlášky. V případě, že je tvrzena zlá víra přihlašovatele - vlastníka známky (nebo jinými slovy absence dobré víry) ve známkové věci, - je primární otázkou existence (aspoň zbytkové) pověsti. Teprve je-li tato prokázána, má smysl se zabývat otázkou důkazů ve vztahu

ke zlé víře. Není-li prokána existence pověsti, automaticky se předpokládá dobrá víra přihlašovatele a návrh na vyslovení neplatnosti bude zamítnut. A to i kdyby byla dobrá víra v konkrétním případě fikcí. Svoboda soutěže dostává přednost před ochranou nedostatečně doloženého (prokázaného) práva. Pověst není automaticky na vždy, může i vyhasnout. Důležité je hledisko známosti u průměrného spotřebitele (aspoň v jednom členském státě EU).

Pokud jde o význam specifikace chráněného označení, tak i zde působí již stávající úpravy spíše pro soutěžně. Zejména díky tomu, že žádosti o změnu specifikace, které by spočívaly ve zpřísnění (zavedení nových produkčních podmínek nebo omezení), musí být řádně odůvodněny. Pokud důvody neobstojí zájmu na udržení kvality produktů s označením, má být žádost zamítnuta.

Přitom právní prostředek ochrany proti změně specifikace - námitku, - může v evropskou-unijních systémech podat ten, kdo má legitimní zájem. Takovou osobou může být z producentů takřka kdokoli, pokud může být dotčen na svých hospodářských (ekonomických) zájmech, ledaže je riziko zcela nepravděpodobné. Nemusí se jednat o producenta finálního produktu, ale i jen o dodavatele některé z ingrediencí. Producent vůbec nemusí mít sídlo v produkční oblasti a přesto může být dotčen na svých legitimních zájmech.

Pokud jde o používání údajů o původu (IGO), spadá použití těchto informací do svobodné soutěže a ani případná existence kolektivní známky (sestavující pouze z IGO) nemůže být důvodem pro omezení soutěže.

Na druhou stranu by však omezení mohlo pro některé výrobky (totožné či obdobné s výrobkem s chráněným označením) mohlo vyplývat z ochrany chráněného označení původu / chráněného zeměpisného označení - viz. např. [Rozsudek Soudního dvora EU C-614/17 \[Queso Manchego\]](#). Omezení by mohlo vyplývat také z ochrany názvu zaručené tradiční speciality.

Problematickým (a v konečném důsledku protisoutěžně působícím) mohou být nezamýšlené důsledky poskytnuté ochrany - vzhled výrobku s chráněným označením. V řízení o zápisu se neposuzuje, přitom ale dle [Rozsudku Soudního dvora EU C-490/19 \[Morbier\]](#) při splnění podmínek v něm uvedených ochrana slovního názvu zahrnuje i vzhled výrobku. Tento problém by měl být řešen výslovně - i např. v souvislosti s chystaným zavedením unijní ochrany zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků (v případě přijetí [návrhu GICIPR](#)). Pokud tento problém nebude řešen, bude řešení případných problémů založeno pouze na právu priority, což nemusí přinést žádané řešení. Nalezení vhodného řešení např. pro rozlišení různých krajek může být velmi složité, ne-li nemožné.

Pokud jde o rozšířené teritoriální účinky ochrany unijního označení mimo EU ([C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#)), může působit na unijní producenty dokonce i protisoutěžně. Resp. bude privilegiovat producenty produktů s chráněným označením před producenty produktů obdobného typu bez chráněného označení. Pokud zkombinujeme závěry z tohoto rozsudku se závěry [Rozsudku Soudního dvora EU C-614/17 \[Queso Manchego\]](#), v soutěžně nejhorší pozici bude producenti usazení

současně v produkční oblasti. Jejich pozice může být v konkrétních případech velmi obtížná, v extrému by se museli dokonce zdržet užití jakýchkoliv zmínek i původu (IGO) nebo i grafických symbolů na území jen odkazující.

Pokud jde o přeshraniční prosazování zájmů producentů, byly v době posledních několika let vyvinuty některé inovativní instituty - např. švýcarská zeměpisná známka. Ta sice nebyla primárním předmětem zkoumání v tomto textu, ale jako příklad novátorského pokusu o řešení postačí. Zatím však k prosazení ochrany švýcarského označení původu *Emmentaler* na trhu v EU známkovou cestou nevedla.

Problémem dosud na mezinárodní úrovni neřešeným zůstává *různé nahlížení na druhový charakter výrazu* na jednotlivých teritoriích, neboť mohou vést v konečném důsledku až k nemožnosti vykonání ochrany označení na cílovém území (smluvně vázaného státu). Druhovost samotná jako právní institut problém není sama o sobě, problematickým se stává až při aplikaci. Zejm. na teritoriu státu (nebo seskupení států), kde jsou závazky z jiných mezinárodních dohod nebo historické užívání druhového výrazu podporováno státními technickými normami nebo dokonce veřejnoprávními předpisy toho státu.

Příkladem prvního je zjevný konflikt mezi závazky Číny z jejích dohod s EU na straně jedné a s USA na straně druhé.

Příkladem druhého pak např. silové pojmání práva Ruskou federací ve vztahu k druhovým výrazům - zejména výrazů tvořených více slovy, obsahující adjektivum odvozené od v EU chráněného názvu („Champagne“, „Cognac“), které jsou v Ruské federaci druhové (a obsažené v technické normě - viz

«Российское шампанское»¹⁶³ S tím se pojí požadavky na producenty k označování výrobků (v zásadě požadavek potravinového práva), které jsou pro producenty z Ruské federace preferenční.

Vyřešení obou problémů bude zdlouhavé (a teoreticky patrně možné pouze pomocí panelu WTO), protože předpokládá shodu na základních principech (a následnou revizi mezinárodních závazků z bilaterálních smluv). Paradoxem je, že oba tyto státy (USA i RF), které jsou zcela rozdílné, preferují zájmy svých producentů. Zatímco v případě USA se tak děje v zájmu podpory exportu na teritorium jiné země (Čína), v případě RF naopak preference směřují k ochraně zájmů vlastních producentů na vlastním území.

Jednoduché řešení žádného ze shora uvedených problémů neexistuje, má smysl však o jejich řešení i nadále usilovat.

Na margo ještě pár vět ke zbytkové národní právní úpravě označení původu (nebo zeměpisných označení v ČR). Ta se dá vyhodnotit jako významně setrvačná - pokud byla v minulosti poskytnuta ochrana konkrétnímu označení, dosud existuje. Národní rejstřík byl do nedávné doby doslova zahlcen zápisy označení, které byly de iure chráněné (národním zápisem), ale v důsledku vyčerpávajícího charakteru unijních úprav (pro zemědělské výrobky a potraviny, a dále pro vína) nebyla většina formálních zápisů efektivně vykonatelná (tedy neprosaditelná).

---

¹⁶³ podrobně jsem se tímto zabýval ve svém jiném textu - viz. ČERNÝ, M. - HAZUCHA, B. - PRCHAL, P. - MACKO, L. - ROMANOVÁ, R.. *Bezkontaktní výzvy v právu duševního vlastnictví* (2021). Prostějov : Michal Černý, Ph.D., 2021. ISBN 978-80-88190-18-9 (PDF) 978-80-88190-19-6 (ePub). Dostupná on-line na adrese: <http://www.michalcerny.net/ebx/VOPD21/VOPD21.pdf> S.184 a násl.

Ke změně (vyčištění rejstříku) došlo až poté, kdy marně uplynula pro jednoho každého oprávněného přihlašovatele označení *mezní lhůta* (vypršením data 15.09.2022), stanovená v čl. II zákona 215/2022 Sb., který novelizoval ZOPZO - tedy v důsledku nepřímého tlaku unijního [Nařízení \(EU\) 2019/1753](#) (srov. čl. 11 citovaného nařízení) na členské státy. I když uvedený zákon umožňoval v souladu s čl. 11 [Nařízení \(EU\) 2019/1753](#) podání žádosti o unijní ochranu, nikdo z oprávněných přihlašovatelů označení ji nepodal. V důsledku toho došlo k výmazu cca 100 dosud chráněných označení původu (označení původu zemědělských výrobků, nebo vín nebo lihovin českých/slovenských producentů z českého rejstříku).¹⁶⁴

Je otázkou, zda-li producenti řemeslných nebo průmyslových výrobků s národně chráněnými označeními (ev. rozšířené do mezinárodní ochrany cestou Lisabonské smlouvy) budou usilovat o evropsko-unijní ochranu v případě, že bude [návrh GICIPR](#) schválen. Dle mého názoru by o takovou ochranu usilovat měli. Může přinést významné rozšíření ochrany produktů zejm. na

---

¹⁶⁴ Důvodem stavu trvajícím až do 15.09.2022 bylo to, že většina zápisů označení zemědělských i nezemědělských výrobků byla stále z doby předlistopadové (tehdy nazývané reálný socialismus). Paradoxně tak otázka zápisů či nezápisů těchto „starých označení“ byla až dosud spíše výsledkem rozhodnutí státních orgánů ČSSR z přelomu 60. a 70.let, v menším množství pak také rozhodnutí tehdy ještě socialistických organizací (příhlášky a zápisy až do počátku 90 let). Teprve s návratem svobody podnikání došlo na přihlášky (žádosti) hospodářských subjektů o ochranu označení výrobků jimi produkovaných. K formální změně národní úpravy pak došlo až účinností zákona 452/2001 Sb., která národní úpravu do jisté míry přiblížila tehdejší komunitární úpravě (označení zemědělských výrobků a potravin). Od té doby ovšem vývoj této části práva v ČR fakticky ustrnul. K vymazaným označením - viz. [Věstník Úřadu průmyslového vlastnictví, 2022, 41](#), S. 132-133; dále pak údaje o zaniklých označení v [Databázi označení původu a zeměpisných označení](#), která je zpřístupněna na internetových stránkách ÚPV ČR

zahraničních trzích (v případě rozšíření cestou budoucího mezinárodního zápisu). S ohledem na text [návrhu GICIPR](#) lze očekávat, že v budoucnu se bude moci mezinárodní ochrana opírat pouze o unijní ochranu zeměpisného označení, nikoliv o národní ochranu označení původu.

JUDr. Michal Černý Ph.D., ETMA&EDA

michal.cerny@upol.cz

Použité zdroje

Monografie

1. ČERNÝ, Michal - PRCHAL, Petr - ADAMOV, Norbert - KOPCOVÁ, Martina. *Výzvy v právu duševního vlastnictví (MMXIX)*. Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2019. ISBN 978-80-88266-46-4 (PDF), 978-80-88266-47-1 (ePub). Dostupné on-line na adrese: <http://www.michalcerny.net/UP19PDV-FV.pdf>.
2. ČERNÝ, Michal. *Používání ochranných známek a chráněných označení k ověření vlastností výrobků ve státech středoevropského prostoru (Česko, Slovensko, Rakousko, Polsko, Maďarsko, Itálie, Slovinsko, Chorvatsko)*. 2.doplňené a přepracované vydání. Prostějov : Michal Černý, 2018. 225 s. ISBN 978-80-88190-00-4 (PDF). Dostupná on-line na adrese: www.michalcerny.net/MC-Mono18FV.pdf.
3. ČERNÝ, Michal. - HAZUCHA, Branislav. - PRCHAL, Petr. - MACKO, Lukáš. - ROMANOVÁ, Renáta. *Bezkontaktní výzvy v právu duševního vlastnictví (2021)*. Prostějov : Michal

Černý, Ph.D., 2021. ISBN 978-80-88190-18-9 (PDF)
978-80-88190-19-6 (ePub). Dostupná on-line na adrese:
<http://www.michalcerny.net/ebx/VOPD21/VOPD21.pdf>

4. HAMANN, L./DRÁBEK, J./BUCHTELA, R.. *Soutěžní právo československé*. Praha : V.Linhart, 1938.
5. MANTROV, Vadim. *EU Law on Indications of geographical Origin*. Cham/Heidelberg/New York/Dordrecht/London : Springer, 2014.
6. O`CONNOR, Bernard. *The Law of Geographical Indications*. London : Cameron May, 2007.
7. TÝČ, Vladimír. - CHARVÁT, Radim. *Zeměpisná označení v mezinárodních smlouvách a v právu Evropské unie*. Praha : Leges, 2016.
8. ZAPPALAGLIO, Andrea. *The Transformation of EU Geographical Indications Law. The Present, Past and Future of the Origin Link*. Oxon/New York : Routledge, 2021.

Odborné články a příspěvky ve sbornících

9. ALMEIDA de, Alberto Ribeiro: *Geographical Indications Versus Trade Marks and Generic Terms: The US-China Agreement*. In *IIC - International Review of Intellectual Property*, (2020) 51, 3. S. 277-281
10. ČERNÝ, Michal. 2021: *Champagner sorbet stáhněte z prodeje, protože Champagne netvoří podstatnou složku produktu ... ale on už se stejně neprodával ...* In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 3-4. S.39-43. Dostupné on-line (Open Access): <https://>

www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf .

11. ČERNÝ, Michal. 2021: *Rozsudek Soudního dvora C-490/19 Morbier - zásah do chráněného označení napodobením vzhledu výrobku bez výslovného uvedení samotného označení; referenční prvek a rozlišovací vlastnost*. In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 3-4, S. 44-51. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf .
12. ČERNÝ, Michal. *Informace ze světa označení původu a zeměpisných označení: První sady unijních označení k mezinárodní ochraně podle Ženevského aktu* In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 3-4, S. 52-55. Dostupné on-line (Open Access): https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/casopis_dusevne_vlastnictvo/2021/03/eDV_2103_04.pdf .
13. ČERNÝ, Michal. *K oprávněnému zájmu v případě změny specifikace CHOP/CHZO - Rozsudek Soudního dvora C-53/20 [Spreewälder Gurken II]*. Pro (In) *Duševné vlastnictvo*, 2022, 3-4, s. 70-75.
14. ČERNÝ, Michal. *Komentář rozhodnutí Soudního dvora C-432/18 (Aceto Balsamico di Modena)* In *Duševné vlastnictvo*, 2020, 2, S. 21-25. ISSN 1335-2881.
15. ČERNÝ, Michal. *Komentář rozsudku Soudního dvora EU C-159/20 (Komise x Dánsko) [Feta III] - na cestě k extraterritorialitě práva označení zeměpisného původu EU do třetích zemí?* In *Duševné vlastnictvo*, 2022, 3-4, s. 76-82.

16. ČERNÝ, Michal. *Komentář rozsudků Soudního dvora ve věcech označení původu a zeměpisných označení (Rozsudků týkajících se nedovolených připomenutí (jiným slovním výrazem), připomenutí spočívajících v grafických prvcích a významu celkového kontextu, použití grafických prvků obvykle spojovaných s produkčním regionem na výrobcích nevyhovujících specifikaci chráněného označení, ochraně dílčích (nezeměpisných) prvků chráněného názvu označení*. In Janovec, M. - Pohl, J. Zahradníčková, M. - Malý, J. - Šíp, J. - Ferfecký, J. (eds.): COFOLA 2020. Brno : Masarykova univerzita, 2020. S.229-265. ISBN 978-80-210-9670-7 (online ; pdf) Dostupné on-line na adrese: <https://www.law.muni.cz/sborniky/cofola/2020/cofola2020.pdf>
17. ČERNÝ, Michal. *Prosazení a jeho význam v právu označení zeměpisného původu*. In *Košické dni súkromného práva. Pocta profesorovi Vojčíkovi*. (Molnár, P. - Kolveková, V. - Kušniríková, M. - Romanová, R. - Macko, L. eds.) Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, 2022. ISBN 978-80-8129-138-8 (print). S. 365-381. Také dostupná on-line na adrese: <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2022/pravf/kosicke-dni-sukromneho-prava-iv.pdf>
18. ČERNÝ, Michal. *Označení původu a zeměpisná označení produktů z členských států EU k mezinárodnímu zápisu v roce 2022*. In *Duševné vlastníctvo*, 2022, 3-4, s. 66-69.
19. ČERNÝ, Michal. *Význam judikatury v právu zeměpisných označení a tradičních označení* In Charvát, R. - Koukal, P. - Tomášková, E. - Večerková, E. - Janovec, M. (eds.) COFOLA 2019. Část IV. - *Firemní právo a další práva na označení, právní a ekonomické souvislosti*. Brno : Masarykova univerzita, 2019. S.

- 26-71. ISBN 978-80-210-9391-1 (online ; pdf). Dostupné on-line na adrese: <http://cofola.law.muni.cz/dokumenty/50358>
20. ČERNÝ, Michal. *Změny v právu označení zeměpisného původu v důsledku vstupu Ženevského aktu v platnost, Nařízení (EU) 2019/1753 a Brexitu*. In *Duševné vlastnictvo*, 2021, 1. S. 6-29. Také dostupné on-line na adrese: <https://www.indprop.gov.sk/dv/casopis-dusevne-vlastnictvo/archiv/2021-1/1-2021/michal-cerny>
21. HUGHES, Justin. *Champagne, Feta, and Bourbon: The Spirited Debate About Geographical Indications*. In *Hastings Law Journal*, 2006, Volume 58, 2. S. 299-386
22. KUR, Annette. *No Strings Attached to GIs? About a Blind Spot in the (Academic) Discourse on Limitations and Fundamental Rights*. In *IIC*, Published on-line 20.12.2022. <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01273-9>
23. RONOVSKÁ, Kateřina, HAVEL, Bohumil, LAVICKÝ, Petr a kol. *Pocta prof. Janu Hurdíkovi k 70. narozeninám. Základní otázky života, práva a vůbec ...!* Brno : Masarykova univerzita, 2021. ISBN 978-80-210-9937-1. (vlastní kapitola: ČERNÝ, M. *Zeměpisná ochranná známka („EMMENTALER“) jako nástroj opětovného prosazení ochrany označení výrobku zvláštních vlastností?* S. 611-632
24. SCOTT, Joanne. *The New EU „Extraterritoriality“*. In *Common Market Law Review*, 2014, 51, S. 1343-1380. Také dostupné on-line na adrese: https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1449514/1/Scott_CMLR%20Offprint.pdf
25. TELEC, Ivo. *Některé základní otázky práva na označení zeměpisného původu výrobků*. In *Právní rozhledy*, 2016, 1.

26. THOMFEUM, Rolande Tchuenkam. *Les indications géographiques protégées à l'OAPI*. In *OAPI Magazine*, 2016, 029. S. 37
27. ANONYMUS (Red. IIC). Regulation (EU) No. 1151/2012, Art. 7(1)(e). "Black Forest Ham II (Schwarzwälder Schinken II)". *IIC* 52, 1437–1445 (2021). <https://doi.org/10.1007/s40319-021-01086-2> na adrese: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-021-01086-2> (předplacený přístup).
28. ANONYMUS (Red. IIC). Trade Mark Act, Sec. 100(1). "Hohenloher Landschwein". *IIC* 53, 303–312 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40319-022-01164-z> na adrese: <https://link.springer.com/article/10.1007/s40319-022-01164-z> (předplacený přístup).

Odborné články na elektronických portálech a v elektronických databázích

29. SOUTHEY, Flora. *Greek victory over 'feta' as EU court takes Danish imitation off the table*. In *foodnavigator.com* (19.07.2022), dostupné on-line na adrese: https://www.foodnavigator.com/Article/2022/07/19/greek-victory-over-feta-as-eu-court-takes-danish-imitation-off-the-table?utm_source=copyright&utm_medium=OnSite&utm_campaign=copyright
30. SLOVÁKOVÁ, Zuzana. *Aktuální otázky označení původu a zeměpisných označení*. In *ASPI*, LIT21564CZ
31. Anonymous (MEYER-DULHEUER MD LEGAL PATENTANWÄLTE PARTG MBB). *ECJ: Packaging dispute*

about Black Forest ham decided. Publ. 19.12.2018, dostupné on-line na adrese: <https://legal-patent.com/international-intellectual-property/ecj-packaging-dispute-black-forest-ham-decided/>

Právní předpisy

32. Dohoda mezi Evropskou unií a Vládou Čínské lidové republiky o spolupráci v oblasti zeměpisných označení a jejich ochraně
33. Ekonomická a obchodní dohoda mezi Vládou Spojených států amerických a Vládou Čínské lidové republiky (Economic And Trade Agreement Between The Government Of The United States Of America And The Government Of The People's Republic Of China)
34. Nařízení Rady (EHS) 2081/92 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
35. Nařízení Komise (ES) 1107/96 o zápisu zeměpisných označení a označení původu podle postupu stanoveného v článku 17 nařízení Rady (EHS) 2081/92
36. Nařízení Komise (ES) 590/1999
37. Nařízení Rady (ES) 510/2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
38. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1151/2012 ze dne 21. listopadu 2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin

39. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007
40. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1601/91
41. Nařízení (EU) 2019/787 ze dne 17. dubna 2019 o definici, popisu, obchodní úpravě a označování lihovin, používání názvů lihovin v obchodní úpravě a při označování jiných potravin, ochraně zeměpisných označení lihovin, používání lihu a destilátů zemědělského původu při výrobě alkoholických nápojů a o zrušení nařízení (ES) č. 110/2008
42. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1753 ze dne 23. října 2019 o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označení původu a zeměpisných označení
43. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie

44. [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie](#)
45. [Nařízení Komise \(ES\) 1107/96 ze dne 12. června 1996 o zápisu zeměpisných označení a označení původu podle postupu stanoveného v článku 17 nařízení Rady \(EHS\) 2081/92](#)
46. [Nařízení Rady \(ES\) 510/2006](#)
47. [Směrnice Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách](#)
48. (Česko) Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele
49. (Česko) Zákon č. 215/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 452/2001 Sb.
50. (Česko) Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích (
51. (Česko) Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník
52. (Slovensko) Zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník
53. (Slovensko) [Zákon č. 469/2003 Z.z., o označeniach pôvodu výrobkov a zeměpisných označeniach výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)
54. (Slovensko) [Zákon č. 83/2021 Z.z., kterým se mění zákon č. 469/2003 Z.z.](#)

Rozhodnutí a stanoviska Soudního dvora EU, žaloby a stanoviska Generálního advokáta EU, soudů členských států

55. [Rozsudek Soudního dvora EU ve spojených věcech C-289/96, C-293/96, C-299/96 \[Feta I\]](#)
56. [Rozsudek Soudního dvora EU C-269/99 \[Spreewälder Gurken I\]](#)
57. [Rozsudek Soudního dvora EU ve spojených věcech C-465/02, C-466/02 \[Feta II\]](#)
58. Rozsudek Soudního dvora EU [C-252/07 \[Intel Corporation\]](#)
59. [Rozsudek Soudního dvora EU C-343/07 \(Bavaria, Bavaria Italia x Bayerischer Brauerbund\) \[Bayerisches Bier\]](#)
60. Rozsudek Soudního dvora EU [C-529/07 \[Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli\]](#)
61. Rozsudek Soudního dvora EU [C-320/12 \[Malaysia Dairy Industries\]](#)
62. Rozsudek Soudního dvora EU [C-125/14 \[Iron & Smith\]](#)
63. [Rozsudek Soudního dvora EU C-75/15 \[Viiniverla\]](#),
64. [Rozsudek Soudního dvora EU C-243/15 \(Lesoochránárske zoskupenie VLK\)](#)
65. [Rozsudek Soudního dvora EU C-689/15 \[Bavlníkový květ\]](#)
66. [Rozsudek Soudního dvora EU C-348/16 \(Sacko\)](#)
67. [Rozsudek Soudního dvora EU C-393/16 \[Champagner Sorbet\]](#)
68. [Rozsudek Soudního dvora EU C-44/17 \[Scotch Whisky\]](#)
69. [Rozsudek Soudního dvora EU C-367/17 \[Schwarzwälder Schinken I\]](#)

70. [Rozsudek Soudního dvora EU C-507/17 \(Google\)](#)
71. [Rozsudek Soudního dvora EU C-614/17 \[Queso Manchego\]](#)
72. [Rozsudek Soudního dvora EU C-104/18 P \[Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret v. EUIPO\]](#)
73. [Rozsudek Soudního dvora EU C-371/18 \[Sky a další\]](#)
74. [Rozsudek Soudního dvora EU C-432/18 \[Aceto Balsamico di Modena\]](#)
75. [Rozsudek Soudního dvora EU C-785/18 \[Comté\]](#)
76. [Rozsudek Soudního dvora EU C-490/19 \[Morbier\]](#)
77. [Rozsudek Soudního dvora EU C-783/19 \[Champanillo\]](#)
78. [Rozsudek Soudního dvora EU C-53/20 \[Spreewälder Gurken II\]](#)
79. [Rozsudek Soudního dvora EU C-159/20 \(Komise x Dánsko\) \[Feta III\]](#)
80. Rozsudek Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof), No.I ZR 163/19, ze dne 29.07.2021
81. Rozsudek Spolkového soudního dvora (Bundesgerichtshof), No.I ZB 72/19, ze dne 03.09.2020, (Schwarzwälder Schinken II)
82. Rozsudek Tribunálu [T-327/12 \[Simca Europe v. OHIM – PSA Peugeot Citroën \(Simca\)\]](#)
83. Rozsudek Tribunálu [T-82/14 \[Copernicus-Trademarks v. EUIPO – Maquet \(LUCERO\)\]](#)
84. Rozsudek Tribunálu [T-343/14 \[Cipriani v. EUIPO – Hotel Cipriani \(CIPRIANI\)\]](#)

85. [Rozsudek Tribunálu T-683/17 \[Khadi and Village Industries Commission v. EUIPO – BNP Best Natural Products \(Khadi Ayurveda\)\]](#)
86. [Rozsudek Tribunálu T-795/17 \[Moreira v. EUIPO – Da Silva Santos Júnior \(NEYMAR\)\]](#)
87. [Rozsudek Tribunálu T-250/21 \[Nehera\]](#)
88. [Stanovisko generální advokátky Tamary Čapeta ve věci C-159/20](#)
89. [Usnesení Soudního dvora EU C-447/98 P \(Molkerei Großbraunshain a Bene Nahrungsmittel v. Komise\)](#)
90. [Usnesení Spolkového soudního dvora SRN: usnesení z 7.10.2021, I ZB 78/18](#)

Úřední věstníky nebo rejstříky a databáze údajů z nich

91. [\(Česko\) Databáze ochranných známek](#)
92. [\(Česko\) Databáze označení původu a zeměpisných označení](#)
93. [\(EUIPO\) Databáze Glview](#)
94. [\(Evropská Komise\) Databáze e-Ambrosia](#)
95. [\(Francie\) Databáze francouzských zeměpisných označení INPI](#)
96. [\(GOV.BR/INPI\) Úřední seznam v Brazílii chráněných označení původu](#)
97. [\(GOV.BR/INPI\) Úřední seznam v Brazílii chráněných zeměpisných označení](#)
98. [Věstník Úřadu průmyslového vlastnictví, 2022, 41](#)

99. Obsah buletinu BOPI vydávaný OAPI - v rozsahu čísel odkazovaných v textu

Legislativní návrhy aktů EU

100. Anonymous (Komise): [Návrh Komise COM\(2022\) 134 \(final\) ze dne 31. března 2022 nařízení Evropského parlamentu a Rady o zeměpisných označeních Evropské unie pro víno, lihoviny a zemědělské produkty a o režimech jakosti zemědělských produktů, o změně nařízení \(EU\) č. 2013/1308, \(EU\) 2017/1001 a \(EU\) 2019/787 a o zrušení nařízení \(EU\) č. 2012/1151 \(dále jen "návrh GIAPR"\). Dostupný on-line na adrese: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022PC0134&from=EN>](#)

101. Anonymous (Komise): [Návrh Komise COM\(2022\) 174 final 2022/0115 \(COD\) ze dne 13. dubna 2022 na nařízení Evropského parlamentu a Rady o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení \(EU\) 2017/1001 a \(EU\) 2019/1753 \(dále jen "návrh GICIPR"\). Dostupný on-line na adrese: \[https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:740589bd-bb3a-11ec-b6f4-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF\]\(https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:740589bd-bb3a-11ec-b6f4-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF\)](#)

Ostatní zdroje

102. Anonymous (Komise). *Otázky a odpovědi: Nařízení o zeměpisných označeních řemeslných a průmyslových výrobků.* (13.04.2022). Dostupné on-line na adrese: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_22_2407

103. Anonymus (European Sources Online). *Proposal for a Regulation on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/1753 and Council Decision (EU) 2019/1754*. Dostupný on-line na adrese: <https://www.europeansources.info/record/proposal-for-a-regulation-on-geographical-indication-protection-for-craft-and-industrial-products-and-amending-regulations-eu-2017-1001-and-eu-2019-1753-and-council-decision-eu-2019-1754/>
104. ORWELL, George. 1984. Praha : Naše vojsko, 1991.
105. [Specifikace Feta \(CHOP\)](#)
106. Anonymous (Komise). *Otázky a odpovědi: Nařízení o zeměpisných označeních řemeslných a průmyslových výrobků*. (13.04.2022). Dostupné on-line na adrese: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/QANDA_22_2407
107. Anonymus (European Sources Online). *Proposal for a Regulation on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/1753 and Council Decision (EU) 2019/1754*. Dostupný on-line na adrese: <https://www.europeansources.info/record/proposal-for-a-regulation-on-geographical-indication-protection-for-craft-and-industrial-products-and-amending-regulations-eu-2017-1001-and-eu-2019-1753-and-council-decision-eu-2019-1754/>

Varia

108.ostatní zdroje uvedené v textu této kapitoly (nebo ve vlastních odkazovaných dílech) - pro velké množství zde uvádím jen takto souhrnně

IV. K SOUKROMOPRÁVNÍM HLEDISKŮM BLOKACE DEZINFORMAČNÍCH WEBŮ (STUDIE)

JUDr. Petr Prchal, Ph.D.¹⁶⁵

Anotace: Kapitola se zabývá problematikou boje proti dezinformacím, zejména pak blokad (- přístupu na internetové stránky, - doménových jmen, - obsahu webové stránky, - obsahu na webové platformě - sociální síti). Studie se zabývá obecnými otázkami, dále pak řešeními v Česku, ve Francii, v Německu a na Slovensku. Text se specificky zabývá spory, které přinesla faktická opatření, která byla uskutečněna v Česku v roce 2022.

Klíčová slova: Internet. Algoritmus, blokace (- přístupu na internetové stránky, - doménových jmen, - obsahu webové stránky, - obsahu na webové platformě - sociální síti), boj proti dezinformacím, CZ-NIC, detekce, dezinformace, internetový zdroj, ochrana proti dezinformacím, vymyšlené zprávy (fake news), platformy pro sdílení obsahu, předběžné opatření, soudní spor o oprávněnost blokace webů (Česko), webová stránka. Česko, Evropská unie, Francie, Německo, Slovensko. Invaze Ruska na Ukrajinu.

Abstract: The chapter deals with the issue of combating misinformation, in particular blocking (- access to websites, - domain names, - website content, - content on a web platform - social network). The study deals

---

¹⁶⁵ Autor je advokátem a působí jako odborný asistent na Právnické fakultě v Olomouci na Katedře soukromého práva a civilního procesu.

with general issues, then solutions in the Czech Republic, France, Germany and Slovakia. The text specifically addresses the disputes brought about by the de facto measures implemented in the Czech Republic in 2022.

Keywords: Internet. Algorithm, blocking (of - access to websites, - domain names, - content of a website, - content on a web platform - social network), fight against disinformation, CZ-NIC, detection, disinformation, internet source, protection against disinformation, fake news, content sharing platforms, preliminary measure, court case on the legitimacy of blocking websites (Czech Republic), website. Czech Republic, European Union, France, Germany, Slovakia. Russia's invasion of Ukraine.

1. Úvodem

Ruská invaze na Ukrajinu poodkryla stinná místa garance základních svobod na internetu prolomené státní cenzurou na pozadí toho, že mimořádná doba žádá mimořádná řešení. Tato cenzura je přitom soudobě terminologicky označována nikoli jako cenzura, ale společensky snesitelnějším termínem „boj proti dezinformacím“. Motivem pro vypracování této studie byly převážně skutkové okolnosti, ke kterým došlo v Česku v období v první poloviny roku 2022, kdy započala blokace obsahu několika webů, kdy se zprvu nevědělo, že skutečným iniciátorem blokace byl stát. Cílem autora je zde jednak zanalyzovat význam používaného pojmu dezinformace v prostředí Internetu, za druhé právně vyhodnotit tyto skutkové okolnosti převážně z hlediska vzniku soukromoprávních nároků dotčených osob,

jakož i dosavadní známé výsledky soudních řízení a za třetí analyzovat, jakým způsobem je možné a legitimní šíření dezinformací právně regulovat, jaké nástroje právní regulace jsou možné na základě srovnání zahraniční praxe a dosavadní činnosti Evropské unie v této oblasti.

2. Skutkové okolnosti blokace dezinformací v Česku roku 2022

Dne 25. 2. 2022 Česká tisková kancelář (ČTK) oznámila, že zájmové sdružení právnických osob CZ.NIC, z.s.p.o. (dále jen CZ.NIC), které má na starosti českou doménu nejvyššího řádu .CZ, přičemž zabezpečuje její provoz a současně provozuje registr doménových jmen (tzv. centrální registr), do kterého pak domény zapisují tzv. registrátoři, po konzultacích s bezpečnostními složkami státu a na základě doporučení vlády zablokovalo osm dezinformačních webů.¹⁶⁶ Média v té době informovala o tom, že se jedná o tzv. „proruské weby“ šířící dezinformace nebezpečné z hlediska bezpečnosti státu, kdy tyto weby jsou napojené a financované ze strany nežádoucích zájmových osob, kterým se jednotlivé evropské státy snažili blokovat majetek. Současně sdružení CZ.NIC oznámilo v tiskové zprávě, že se provozovatelé mají možnost proti tomuto kroku bránit soudní cestou. Ačkoli představitelé české vlády odmítli záležitost blíže komentovat ve svém usnesení ze dne 25. 2. 2022 vyzvali *všechny relevantní subjekty, aby přijaly opatření, která povedou k zamezení šíření nepravdivých a zavádějících informací v*

---

¹⁶⁶ Aeronet.cz, Protiproud.cz, Ceskobezcenzury.cz, Prvnizpravy.cz, Czechfreepress.cz, Voxpopuliblog.cz, Exanpro.cz a Skrytapravda.cz

kybernetickém prostoru, které slouží k manipulování obyvatelstva směrem k ospravedlnění a schvalování aktuální ruské vojenské agrese.¹⁶⁷ Z veřejně dostupných zdrojů vyplývá, že vláda na svém mimořádném jednání dne 25. 2. 2022 jednala s rozpravou o návrhu preventivních opatření navyšujících kybernetickou bezpečnost České republiky (čj. 183/22), jejímž předkladatelem byl ředitel Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost. Národní centrum kybernetických operací (dále jen NCKO), jež je součástí Vojenského zpravodajství, které je součástí Ministerstva obrany a Armády České republiky následně požádalo o blokaci dalších 22 webů poskytovatele připojení,¹⁶⁸ své členy o totéž žádal i peeringový uzel NIX.CZ.¹⁶⁹ Národní centrum kybernetických operací v dopise uvedlo, že: „*Subjekty na seznamu se dlouhodobě účastní aktivní podpory hybridního působení ruských bezpečnostních entit, potažmo ruského státu proti zájmům České republiky a jeho partnerů EU a NATO a zmíněné hybridní působení je de facto povýšeno na úroveň agrese.*“

---

¹⁶⁷ Vláda projednala pomoc Ukrajině i další sankce proti Ruské federaci, zaměří se i na boj s dezinformacemi v kyberprostoru | Vláda ČR. *Úvodní stránka | Vláda ČR* [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-projednala-pomoc-ukrajine-i-dalsi-sankce-proti-ruske-federaci--zameri-se-i-na-boj-s-dezinformacemi-v-kyberprostoru-194573/>

¹⁶⁸ Ac24.cz, aeronet.cz, Ceskobezcenzury.cz, cz.sputniknews.com, Cz24.news, Czechfreepress.cz, Eurabia.cz, Exanpro.cz, Infokuryr.cz, narodninoviny.cz, Novarepublika.cz, Nwoo.org, Pravyprostor.cz, Protiproud.cz, Prvnizpravy.cz, rukojmi.cz, Skrytapravda.cz, Slovanskenebe.com, Svobodnenoviny.eu, Svobodny-vysilac.cz, Voxpopuliblog.cz a Zvedavec.org.

¹⁶⁹ Národní centrum kybernetických operací vyzývá poskytovatele k blokaci dalších webů - Root.cz. *Root.cz - informace nejen ze světa Linuxu* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.root.cz/zpravicky/narodni-centrum-kybernetickyh-operaci-vyzyva-poskytovatele-k-blokaci-dalsich-webu/>

Následně se k blokaci připojili o mobilní operátoři a jiní poskytovatelé internetu.¹⁷⁰ Technicky se tak stalo z toho důvodu, že sdružení CZ.NIC může blokovat pouze domény .CZ, zatímco operátoři mohou blokovat i jiné domény pro případ přesměrování stránek na domény zahraniční, resp. domény jiné, než pouze s koncovkou .CZ. Zapojení mobilních operátorů, zdá se, bylo technicky zásadní, neboť sdružení CZ.NIC mohlo pouze rozpojit spojení IP adresy s doménou, přičemž bylo možno předpokládat, že malí poskytovatelé internetu nebudou mít snahu blokovat přístup k dezinformačním webům vůbec. Sdružení CZ.NIC své rozhodnutí argumentačně odůvodnilo s odkazem na čl. 17 Pravidel registrace domén,¹⁷¹ který upravuje zrušení delegaci jména domény z důvodu *ohrožení národní či mezinárodní počítačové bezpečnosti*. Dne 25. 5. 2022 sdružení CZ.NIC zastavuje blokaci osmi webů,¹⁷² přičemž tak učinilo až v reakci na to, že Česká republika nepřijala jakoukoli legislativu upravující postupy blokace s tím, že dosud provedená blokace byla provedena na nejkratší možnou dobu a další blokace již není možná. Česká republika přitom dosud nepřijala zvláštní zákon upravující možnosti blokace obsahu ani nepřijala jiná legislativní

---

¹⁷⁰ Další rána pro dezinformační weby. Blokují je už i mobilní operátoři - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. 2003 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/dalsi-rana-pro-dezinformacni-weby-blokuji-je-uz-i-mobilni-operatori-40388878>

¹⁷¹ Pravidla registrace. CZ.NIC [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.nic.cz/files/documents/20180525_Pravidla_registrace_CZ_final.pdf

¹⁷² Dezinformační weby v Česku opět fungují. Až na Aeronet - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. 2003 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/dezinformacni-weby-v-cesku-opet-funguji-az-na-aeronet-40398111>

opatření podobně jako některé státy EU, které tak ovšem učinily zejména ve vztahu k sociálním sítím, a ještě před započítím ukrajinsko-ruského konfliktu. Proto může být související otázkou, zda by vůbec takový zákon byl na shora uvedenou situaci aplikovatelný. Mobilní operátoři včetně dalších poskytovatelů internetu však blokují některé webové stránky i nadále, a to k datu publikování této studie. Nešťastným výsledkem je, že různí uživatelé tak mají blokované různé stránky.

Uvedené skutkové okolnosti vyvolaly celospolečenskou diskuzi o správnosti postupu spočívajícího v blokaci webů včetně otázky, zda je správné, aby centrální registr doménových jmen v Česku spravovala soukromá právnická osoba. Diskuzi vyvolala a zřejmě stále vyvolává¹⁷³ zejména skutečnost, že se jedná dosud o bezprecedentní právně pochybný zásah státu v širším smyslu do soukromých práv, který se stal bez soudního posouzení věci a bez řádného zdůvodnění.¹⁷⁴ Pro úplnost dodejme, že až následně (v období dubna 2022) se podařilo serveru iROZHLAS.cz získat a ověřit informaci, že NCKO žádalo ředitele sdružení CZ.NIC o blokaci, resp. technické znemožnění přístupu k navrženým stránkám dopisem.¹⁷⁵ Je proto velice nešťastné, že u veřejnosti

---

¹⁷³ K datu dokončení této studie není věc skutkově, právně ani diskuzně uzavřena. Objevují se nová fakta jakož i průběžné výsledky soudních řízení.

¹⁷⁴ Vypnutí tzv. dezinformačních webů ukázalo alibismus soudů a zradu zásad ODS | Reflex.cz. *Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie* [online]. 2001 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/113936/vypnuti-tzv-dezinformacnich-webu-ukazalo-alibismus-soudu-a-zradu-zasad-ods.html>

¹⁷⁵ ‚Hybridně působí ve prospěch Ruska.‘ Vojenští rozvědčíci zveřejnili dopis, proč žádali blokaci webů | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vz-rozvedka-armada-blokace-webu-cenzura-svoboda-projevu_2204050644_cib

byl po celou tuto dobu udržován mylný dojem o tom, že věc se týká čistě soukromých osob, tedy sdružení CZ.NIC a zapojených operátorů a již nikoli státu. Dnes již víme, že stát sehrál v celé věci zcela zásadní roli, byť formou doporučení přípisem, které nemusí formálně právně vzato vyvolávat žádné právní následky, a tedy ani zakládat soukromoprávní nároky dotčeným osobám.

3. K pojmu dezinformace a roli webových platforem

Používaný pojem dezinformace, či jako přívlastek dezinformační (web), není dosud nijak právně definován. Pro zajímavost lze uvést, že oxfordský slovník definuje tento pojem jako nepravdivou informaci se záměrem uvést adresáta informace v omyl.¹⁷⁶ Otevřená encyklopedie Wikipedia definuje dezinformaci jako podmnožinou propagandy a jako nepravdivé informace, které jsou záměrně šířeny za účelem oklamání lidí.¹⁷⁷ Podle Ministerstva vnitra České republiky je dezinformace *systematické a úmyslné klamání (...) obzvláště pak státními aktéry nebo jejich odnožemi vůči cizímu státu nebo vůči médiím, s cílem ovlivnit rozhodování nebo názory těch, kteří je přijímají.*¹⁷⁸

---

¹⁷⁶ Oxford Dictionaries in English. In: Oxford Dictionaries [online]. [cit. 2022-08-07]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com>

¹⁷⁷ Více k tomu včetně etymologie slova viz: Disinformation - Wikipedia. [online]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Disinformation>

¹⁷⁸ Definice dezinformací a propagandy - Centrum proti hybridním hrozbám. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx?fbclid=IwAR0qGJIQx3i_A63zrTDAJQnJALuIwlsbcE4tSxEj4q_EzSrleIXG1WM_rQ

Za pojmové znaky tak můžeme označit jednak naplnění znaku nepravdivého popisu faktu či reality, což lze shrnutě označit jako klamavost a za druhé záměr či motiv touto informací uvést adresáta v omyl. Uvedení v omyl může mít za cíl manipulovat adresáta, vyvolat v něm, strach, nenávisť apod. Otázkou může být, zda je relevantním znakem rovněž hospodářské těžení z omylu adresáta. Ze shora uvedených definic se to tak, alespoň nám, nejeví. Zde se proto domníváme, že skutečně nikoli nutně, a nikoli vždy, a tedy že postačí naplnění znaku klamavosti a uvedení v omyl, a to z důvodu, že již samy tyto znaky vyčerpávají obsah pojmu. Tím však není vyloučeno, že v užším pojetí lze chápat dezinformaci pouze za současného splnění znaku hospodářského těžení, což může být vhodné zejm. pro legislativně-právní využití, např. za účelem klasifikace naplnění skutkových podstat a s tím související možnou intenzitu opatření spočívající v zákroku proti dezinformaci. Dezinformace je ale nutno dle našeho mínění pojmově odlišit od tzv. propagandy, která má snad vždy politický účel a je spjata s určitelnou ideologií. Rovněž tak je vhodné odlišovat dezinformace od dnes oblíbeného a často používaného termínu *fake news*, které mohou s dezinformacemi splývat v jedno, ovšem rozdíl nutno spatřovat v cíli uvedení adresáta v omyl, kdy tento zpravidla bude projevem různých forem satiry či vtipu. *Fake news* jsou proto „vymyšlené zprávy“ (nikoli „falešné zprávy“). Pro účely této studie a pojmového zakotvení dezinformace jako nežádoucího negativního jevu ve společnosti je proto vhodné důsledně pracovat s termínem dezinformace, a to z hlediska toho, že jde o pojem v té souvislosti již běžně používaný v médiích, ve zprávách českých, zahraničních, evropských i celosvětově vědecky. Navíc

malé excesy v online projevu jistě neospravedlní veřejný zásah. Spíše naopak, určité parodické pojetí reality vyvolávající smích jsou, jak obecně známo, považovány prospěšné. Musíme se tedy ohradit tomu, aby cenzura představována pod termínem „boje proti dezinformacím“ negativně utlumila tyto formy svobody projevu. Přeci jen, již nyní si někteří umělci ztěžují, že pod rouškou korektnosti se z televizního vysílání vytratil všechny zábavní pořady.

Z podaného vyplývá, že sama definice dezinformace nemusí být zcela jednotná a jednoznačná. Nejde přitom zdaleka jen o právní problém či problematiku nalezení vhodné definice pro účely práva a na tom založené legislativě, nýbrž jedná se o problém celospolečenský; tedy filosofický, sociální až globálně vědecký.¹⁷⁹ Zřejmým odrazem řešení tohoto jevu je i tzv. post faktická doba vyznačující se povrchností, umožněná snadným celosvětovým šířením informací (včetně dezinformací), a to zejména, snad lze říci až výlučně, pomocí celosvětové sítě Internet.

Máme zde také co do činění s celosvětovými platformami pro sdílení obsahu (sociální sítě FaceBook, Youtube, Twitter a další). Vedle nich již několik let fungují platformy sdílené ekonomiky (Airbnb, Booking, Uber a další), které usnadňují sdílení různého druhu zboží a služeb a na kterých se dezinformace šíří formou nepravdivých recenzí s cílem ovlivnit chování spotřebitelů, a tedy i nekalosoutěžně ve vztahu k jiným soutěžitelům. Byť nejde o dezinformace ohrožující bezpečnost státu, výsledky voleb ani

---

¹⁷⁹ Blíže k tomu viz TELEEC, Ivo. Dezinformace jako právní problém | epravo.cz. EPRAVO.CZ [online]. EPRAVO.CZ [cit. 15.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dezinformace-jako-pravni-problem-114968.html>Po%C5%A1lete

jiného veřejného (státního) zájmu a dotýkají se jen soukromého zájmu ostatních soutěžitelů a spotřebitelů, rovněž i zde jde o dezinformace. Jedná-li se proto o řešení proti šíření dezinformací legislativní cestou, tím spíše zvláštním zákonem, je nutné současně brát v potaz také problematiku současného fungování zmiňovaných platforem. Problém existenčního hospodářského fungování platforem jako urychlovačů sdílených informací vnímáme jako mnohem zásadnější, než je sebevíce dezinformační obsah jednoho proruského webu s hrstkou návštěvníků. Je tomu tak proto, že to není jednotlivý web, ale sociální síť, která je schopna roznést dezinformace mezi masy lidí celosvětově. Žel ovšem zmiňované platformy existenčně závisí na rozmanitosti, svobodě názorů a především zapojení uživatelů do tvorby a sílení obsahu, a proto se samy přirozeně z hospodářsko-existenčních důvodů jakékoli samoregulaci brání. Žel v daném případě snaze o získání dominantního postavení v hospodářské soutěži na Internetu ustupují veškerá soudobá pravidla. Lze se proto důvodně domnívat, že někdy platformy mohou podporovat šíření dezinformací i záměrně. Svého času se v médiích o sociální síti Facebook dokonce hovořilo jako o digitálním gangsterovi,¹⁸⁰ kdy její zakladatel Mark Zuckerberg byl žádán o osobní vysvětlení na poli Parlamentu Spojeného

---

¹⁸⁰ A digital gangster destroying democracy: the damning verdict on Facebook | Facebook | The Guardian. [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2019/feb/18/a-digital-gangster-destroying-democracy-the-damning-verdict-on-facebook>

království¹⁸¹ a Evropského parlamentu¹⁸² Někteří uživatelé regulaci obsahu na Internetu rovněž nepodporují a argumentují za každých okolností svobodným Internetem a svobodu projevu jako přirozeného práva. Byť už je v tom kterém případě nadužíváno.

Z těchto hledisek je možno se na problematiku dezinformací nahlížet nikoli pohledem jednoho problémového webu a jeho provozovatele, resp. neukázněného uživatele Internetu, ale pohledem zaměřeným na soudobé fungování webových platforem. Jakýkoli budoucí pokus o regulaci, který již v některých státech probíhá, by se proto měl zaměřit na jasnou definici nejvíce zneužívaných a nežádoucích praktiky, které si dle našeho mínění zřejmě zaslouží legislativní úpravu. Za účelem regulace je však nutno provádět průběžnou analýzu, monitoring a neustále vyhodnocování, neboť jde o dynamickou oblast a regulace nemá být samoučelná a blokovat či brzdit rozvoj. Svůj legislativní význam by pak třeba mohla mít i velikost, resp. uživatelská základna konkrétní platformy pro to, jaká regulace např. v podobě povinností se jí bude týkat. Na tomto je rámcově založená např. německá právní úprava (viz dále).

---

¹⁸¹ Britští poslanci předvolali zakladatele Facebooku Marka Zuckerberga kvůli Cambridge Analytica - Seznam Zprávy. *Seznam Zprávy* [online]. Seznam Zprávy, a.s. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/britsti-poslanci-predvolali-zakladatele-facebooku-marka-zuckerberga-kvuli-cambridge-analytica-44016>

¹⁸² Zuckerberg se kál v europarlamentu. "Nedostali jsme odpovědi," zlobí se poslanci - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/byla-to-chyba-omlouvam-se-rekl-zuckerberg-v-europarlamentu-k/r-dcdd4bf85de11e88ac10cc47ab5f122/>

Roli platforem a Internetu vůbec vnímáme tedy jako jakýsi mezník, do kterého se postupný vývoj této celosvětové sítě dostal, který vyvolává společenskou debatu, a tím, jelikož jde o problém společenský, žádá aktuálně i potřebu právního zařazení a nastavení podmínek regulace. Přitom je zřejmé, že zde budeme velmi těžce hledat jakékoli analogické využití již dříve platných pravidel. V době před vznikem Internetu nebylo vůbec představitelné informace šířit v současném měřítku. Pokud se o to někdo pokusil a současně tyto informace porušovaly platné právo, pak stát zakročil formou státní cenzury, která byla usnadněná tím, že se informace šířily pouze na hmotných nosičích. Tedy stačilo prakticky pouze identifikovat a zneškodnit zdroj dezinformací, zajistit hmotné nosiče tak, aby se dále nešířily a o věci se nemluvilo. Rovněž i z hlediska fungování státu, nebylo žádoucí veřejnost informovat, že stát ve věci zasáhl, potažmo že i nějak o zásahu rozhodnul. V demokratických právních státech pak k cenzuře patřilo i zvážení, zda dezinformace porušuje platné právo, neboť pouze tehdy je cenzura možná při samozřejmém současném vážení práva na svobodu projevu a svobodu podnikání, jejímž dílčím projevem může být svoboda na reklamu nabývající dnes v prostředí internetu na významu a další odvozená práva.

Právě druhá ze zmíněných svobod žel není v dnešním kontextu blokace dezinformačních webů na Internetu příliš zmiňována, což je pro nás překvapující, neboť každý webový obsah má svůj hospodářský účel, byť nikoli nutně vždy výdělečný. Svoboda projevu přesto tuto druhou svobodu v popisovaných skutkových okolnostech jednoznačně zastiňuje. Zřejmé je to dáno tím, že jde

o nejakcentovanější evropskou svobodu a primárně šlo o blokaci slova nikoli hospodářské činnosti. V každém případě, pokud se nyní budeme pokoušet právně regulovat dezinformace šířené v prostředí Internetu a nastavit legislativně-právní rámec, nutně tak balancujeme na hraně těchto svobod.

4. Historické případy a významnost dezinformací

K prvním novodobým událostem, při kterých se začalo historicky intenzivně hovořit o dopadu šíření dezinformací na společnost (západní) byly počátky ukrajinské krize, které představovaly rozsáhlý politický konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem probíhající od listopadu 2013 jako následek toho, že ukrajinský prezident Viktor Janukovyč nečekaně odmítnul podepsat asociační dohodu s Evropskou unií, následkem čehož se po celé zemi rozšířily masové protesty, kdy západní a střední části Ukrajiny požadovaly proevropské směřování, zatímco jihovýchodní oblasti proruské směřování.¹⁸³ K dalším událostem patřilo možné ovlivnění výsledků prezidentských voleb v USA v roce 2016, na základě kterých byl zvolen prezidentem Donald Trump.¹⁸⁴ Dle médií mělo údajně docházet k cílenému zveřejňování citlivých dokumentů a využití sociálních sítí k ovlivnění voleb.¹⁸⁵ Ani Česku se diskuze nad dopadem dezinformací na společnost nevyhýbají

---

¹⁸³ Lina Kushch. Donetsk view: Ukraine 'other half' resents Kiev protests - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. 2022 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-25198943>

¹⁸⁴ ALLCOTT, H. – GENTZKOW, M. Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives*. 2017, Vol. 31, No. 2, s. 211–236.

¹⁸⁵ 2016. Rok, kdy falešné zprávy překonaly ty skutečné [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1988026-2016-rok-kdy-falesne-zpravy-prekonaly-ty-skutecne>

a jako příklad uvádíme poslední prezidentské volby v roce 2018, kdy se dezinformační útoky týkaly obou hlavních kandidátů.¹⁸⁶ V poslední době pak lze vysledovat, že dezinformace se pravidelně týkají společensky problematických témat, kterými stále jsou např. *Black Lives Matter*, *Green Deal*, otázka povinného očkování proti onemocnění COVID-19 apod. Je tak zřejmé, že problémem, kterému společnost a právo jako regulatorní nástroj čelí, je vznik tzv. sociálních bublin, které mohou by v krajních případech mohly představovat bezpečnostní riziko.

5. Metody detekce dezinformací a význam algoritmů

Detekce dezinformací je možná pouze manuálně nebo automaticky. Jak již sám název napovídá, manuální detekce předpokládá, přímou lidskou aktivitu týkající se konkrétního obsahu spočívající v podrobení tohoto obsahu přímé lidské kontrole. V praxi se tato metoda označuje jako tzv. *fact-checking*. V závislosti na tom, kdo tuto metodu provádí, pak zpravidla následuje označení zprávy za nepravdivou s možným následkem označení či ohlášení této nepravdivé zprávy či přímo blokace, pokud zprávu detekuje sám poskytovatel služeb informační společnosti. Metoda automatické detekce oproti tomu spoléhá na proaktivní činnost algoritmů vyvinutých nejčastěji samotnými

---

¹⁸⁶ Ministerstvo varuje před dezinformací. 'Zeman postupuje automaticky, k prvnímu kolu nemusíte,' navádí leták | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/prezidentske-volby-2018-milos-zeman-hoax-dezinformace-novinka-k-prvniemu-kolu_1801121250_haf, Prezidentské volby provázejí dezinformace o Drahošovi i Zemanovi. Týkají se uprchlíků, StB či zdraví [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/2364862-prezidentske-volby-provazeji-dezinformace-o-drahosovi-i-zemanovi-tykaji-se-uprchliku>

platformami, na kterých dochází ke zveřejňování obsahu. Tato metoda je stále ve vývoji a těžko dohlédnout nějakého dosažitelného konce, neboť tyto algoritmy je nutné neustále měnit a přizpůsobovat na nové jevy.

Z praxe se opět ukazuje, že např. tvůrci obsahu na platformě YouTube zaznamenali v souvislosti s napadením Ukrajiny Ruskem v únoru letošního roku 2022 proměnu algoritmů, který začal blokovat videa obsahující nežádoucí slova týkající se např. označení ruských speciálních jednotek apod. Je tomu tak zjevně proto, že stávající algoritmy používají jako stěžejní prvek (submetodu) metodu jazykové analýzy. Problematicnost této metody ale spočívá v tom, že není schopná odlišit nechtěnou dezinformaci od chtěné a žádoucí politické satiry (vtipu).¹⁸⁷ Webové platformy jakými jsou YouTube, FaceBook, Google proto kombinují metodu automatické a manuální detekce, kdy však k blokaci obsahu zpravidla dojde bez dalšího na základě automatické detekce založené v současnosti převážně na metodě jazykové analýzy a až na základě zaslaného nesouhlasu¹⁸⁸ ukladatele či přímo tvůrce obsahu, se provede kontrola manuální, tedy s pomocí lidské činnosti. Chybovost jakékoli metody tak zpravidla znamená vždy zásah do přirozených práv, byť je pouze časově omezený. Preventivní opatření proti šíření dezinformací

---

¹⁸⁷ Uživatelé Internetu se samozřejmě snaží ve snaze o zisk algoritmy platform obcházet např. vkládáním závadného obsahu do jinak obsahu nezávadného. Častým příkladem může být záměrně vložená sexualita např. v podobě cvičitelky v prosvítajícím oblečení při cvičení Yogy na sociální síti Youtube apod., videa z pořadu Naked Attraction rovněž na síti YouTube nebo klamavé označování obsahu videa spolu s vložením závadného obsahu formou jednoho okna (stříhu) do jinak obsahu nezávadného a kontextem zcela odlišného.

¹⁸⁸ Formu a způsob nesouhlasu zpravidla upravují všeobecné podmínky užívání konkrétní služby

proto musí nepochybně cílit do úpravy těchto algoritmů a možná webové architektury internetových platforem celkově. Sdílení by např. mohlo být podmíněno přečtením celého obsahu a jeho odsouhlasením nebo přidáním nového komentáře nebo časovým omezením za jak dlouhou dobu lze obsah sdílet dále. Informačně-technologických řešení zde existuje na podobném principu nepochybně vícero, byť nejsou běžně známé a používané.

Co má jistě nezanedbatelný význam, hovoříme-li o metodách detekce dezinformačního či jinak závadného obsahu, je pak také tzv. statistický okruh potencionálních adresátů dezinformačního obsahu. Lze říci, že čím je tento okruh širší, což může být dáno např. jak osobou ukladatele obsahu, tak i načasováním, resp. obdobím či dobou, kdy dochází ke zveřejnění např. v předvolebním období apod., tím přísnější je třeba při posuzování být a s tímto kritériem již současné metody detekce rovněž pracují, jakož i legislativa některých evropských zemích (viz dále). Opatření, která by se měla týkat regulace dezinformací, se proto musí v zásadě zaměřit směrem k nastavení algoritmů a statistickému okruhu adresátů.

6. Obrana proti dezinformacím

Na otázku, proč má smysl hledat právní řešení a obranu proti dezinformacím, existuje jednoduchá odpověď. Názory veřejnosti ovlivňují tržní chování, ale politické rozhodování. Je proto nejen zájmem soutěžitelů a různých skupin ovlivňovat společenské mínění a chování, ale mělo by být samozřejmým zájmem státu, aby měl nad šířením informací určitý vliv, resp. měl takové

nástroje, které jsou schopné odfiltrovat projevy extrémního rázu a jevy nežádoucí z hlediska jeho bezpečnosti.

Za stávajícího stavu možné právní řešení spočívají v obraně proti šíření dezinformací vychází z daného právního východiska, že šíření dezinformací není samo osobě bez dalšího protiprávní. Protiprávním se stává až za předpokladu, že dezinformační zpráva naplní kvalifikační znaky, které předpokládají zákony veřejného a soukromého práva. Příkladem může být trestný čin pomluvy dle § 184 zák. č. 40/2009 Sb. (dále jen TZ), trestný čin šíření poplašné zprávy dle § 357 TZ, z oblasti soukromého práva pak zásahy do osobnosti člověka a právnické osoby. V případě ochrany před zásahy do ochrany osobnosti jde o ochranu, která se týká a musí se týkat vždy a jen konkrétní osobnosti člověka a chráněných statků konkrétní právnické osoby, kdy recentní judikatura i dogmatika vychází dlouhodobě z rozdílu mezi tzv. oprávněnou kritikou tj. odůvodněným názorem jednajícího, oproti mylnému sdělování faktu neodpovídajících skutečnosti.¹⁸⁹ V případě uvedených skutkových podstat trestního práva navíc zpravidla dochází k současnému naplnění předpokladů vzniku nároku dle soukromého deliktního práva spočívající ve vzniku škody (§ 2910 odst. 1 věta druhá OZ). Pro všechny uvedené případy podle veřejného i soukromého práva platí, že o protiprávnosti jednání, resp. naplnění kvalifikačních předpokladů stanovených jednotlivými zákony, rozhoduje soud a to výlučně. Zcela jinou otázkou, která by měla své místo v souvislosti s válečným konfliktem v České republice, je otázka dovolené míry cenzury v tzv. válečném stavu dle § zák. č. 240/2000 Sb. krizový

---

¹⁸⁹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 608/2007, ze dne 29. 11. 2007

zákon. Tento stav však dosud na našem území v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině nenastal. Domníváme se, že ve válečném stavu je cenzura nezbytná až klíčová pro udržení obranyschopnosti státu a jde o stav, předpokládaný zákonem, upravující legální a legitimní postup možné cenzury informací. Ovšem znovu podotkněme, že tento stav nebyl v první polovině roku 2022 na našem území naplněn, neboť pro něj nebyl v souvislosti s konfliktem na Ukrajině důvod.

7. Evropská řešení „boje proti dezinformacím“

Vzhledem k tomu, že „boj s dezinformacemi“ je novodobou evropskou záležitostí, dosud k němu neexistuje jednotné evropsko-unijní legislativní řešení. V roce 2015 v časové návaznosti na ukrajinskou krizi vznikla skupina *East StratCom Task Force jako součást Evropské služby pro vnější činnost*. Skupina nemá status orgánu EU, nýbrž pouze poradní skupiny zaměřující se na propagaci aktivit EU ve východní Evropě a její činnost nemá přímý legislativní dopad s účinky pro národní legislativy členských států. Řešení konkrétních otázek, a tedy konkrétní zákonné řešení, je tak zatím ponecháno pouze na jednotlivých členských státech. Některé z nich již postupně přistoupily k legislativním řešením spočívajícím ve zvláštních zákonech umožňující povinnou spolupráci definovaných subjektů se státními orgány, povinnost informační a zakročovací spočívají v blokaci závadného obsahu apod. Diskuze o zvláštním zákonu se tak pod tíhou popsaných skutkových okolností blokace

dezinformačních webů nevyhnula ani Česku, přičemž média informovala o započaté neveřejné práci na takovém zákonu.¹⁹⁰

Při EU rovněž vznikla Vysoká skupina odborníků pro *fake news* a online dezinformace, která v roce 2018 zveřejnila závěrečnou zprávu.¹⁹¹ Podle této závěrečné zprávy následně Evropská komise zveřejnila 26. dubna 2018 tiskovou zprávu,¹⁹² ve které označila dezinformace za vícestranný problém, který nemá jednoznačnou příčinu, a tedy ani jediné řešení a následně 26. září roku 2018 Evropská komise přijala Kodex postupu proti dezinformacím.¹⁹³ Tento Kodex měly odsouhlasit i některé sociální platformy (Facebook, Google, Twitter a další).¹⁹⁴ V preambuli tento Kodex podává vlastní definici dezinformace, kterou je informace *a) vytvořená, prezentovaná a šířená za účelem ekonomického zisku nebo záměrného klamání veřejnosti ; a b) může způsobit veřejné škody, které*

---

¹⁹⁰Jen bezpečnostní složky. Zákon proti dezinformacím vzniká bez veřejnosti, poradce váže mlčenlivost | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-vnitro-zakon-legislativa_2207160500_cib

¹⁹¹ Final report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation | Shaping Europe's digital future. *Archive-It Wayback Machine* [online]. Dostupné z: https://wayback.archive-it.org/12090/20210303153856/https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation#xd_co_f=YmNkYWYxNDgtODMlYyOOZDYwLTliNzktZDYzYjEyZGQxZjk2~

¹⁹² Tackling disinformation online: Expert Group advocates for more transparency among online platforms. European Commission [online]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1746_en.htm.

¹⁹³ EU Code of Practice on Disinformation, 26 septembre 2018 [online]. Dostupné z: https://www.hadopi.fr/sites/default/files/sites/default/files/ckeditor_files/1CodeofPracticeonDisinformation.pdf

¹⁹⁴ JUST - Item. *European Commission* | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/54300>

představují hrozbu pro demokratickou politiku a tvorbu politických procesů stejně jako i pro veřejné statky kterými jsou ochrana zdraví občanů EU, životního prostředí příp. bezpečnost. Lze kvitovat, že z definice je výslovně vyňata satira a parodie, kdy Kodex výslovně uvádí, že: “Pojem „dezinformace“ nezahrnuje klamavou reklamu, hlášení chyb, satiru a parodie nebo jasně identifikované partyzánské zprávy a komentáře a není dotčena závaznost zákonné povinnosti, samoregulační reklamní kodexy a normy týkající se klamavé reklamy.”

Evropský parlament na základě zprávy Evropské komise k fungování Kodexu postupu proti dezinformacím založené na vyhodnocení výsledků zapojení webových platforem¹⁹⁵ přijal Doporučení Evropského parlamentu ze dne 13. března 2019 Radě a místopředsedkyni Komise / vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o přezkumu opatření navazujících na dva roky ze strany Evropské služby pro vnější činnost po zprávě Evropského parlamentu o strategickém sdělení Unie zaměřeném na boj proti propagandě namířené proti Unii ze strany třetích stran (2018/2115(INI)). Dne 16. června 2022 pak došlo k přijetí Posíleného kodexu postupu proti dezinformacím¹⁹⁶, jež navazuje na Kodex z roku 2018 a který podepsalo 34 signatářů, mezi kterými nechybí Meta (FaceBook),

---

¹⁹⁵ Statement on the Code of Practice against disinformation: Commission asks online platforms to provide more details on progress made | Shaping Europe's digital future. Redirecting to <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en> [online]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/statement-code-practice-against-disinformation-commission-asks-online-platforms-provide-more>

¹⁹⁶ 2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation | Shaping Europe's digital future. Redirecting to <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en> [online]. European Commission [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2022-strengthened-code-practice-disinformation>

Microsoft, Seznam, Google a další.¹⁹⁷ Tento nový kodex podrobně upravuje především oblasti spolupráce, součinnosti a transparentnosti fungování webových platforem na síti Internet.

8. Německo

Německo přijalo dne 7. 9. 2017 s účinností od 1. 1. 2018 zákon (Netzwerkdurchsetzungsgesetz BGBl. I str. 3352, dále jen NetzDG) upravující primárně dodržování pravidel pro poskytovatele sociálních sítí. Zákon se vztahuje výhradně na velké ziskové sociální sítě s minimem dva miliony registrovaných uživatelů na území Německa. Takový poskytovatel služeb je zákonem označen za povinného poskytovatele. Podle § 1 odst. 1 NetzDG se pravidla nevztahují na sítě umožňující individuální komunikaci¹⁹⁸ jakož i ty, které šíří žurnalistický nebo specifický obsah. Vedle toho tento zákon rovněž upravuje vyřizování stížností uživatelů, notifikace závadného obsahu, jejich čtvrtletní reporty a další povinnosti. Klíčovým z celého zákona je z našeho pohledu § 1 odst. 3 NetzDG definující tzv. nezákonný projev, který zákon definuje ve vazbě na německé trestní právo. Německý zákon nestanoví žádné nové skutkové (trestní) podstaty, ale pouze odkazuje na již stávající ustanovení trestního práva. Mezi zmiňované trestné činy patří propagace organizací nebo používání symbolů v rozporu s německou ústavou, hanobení

---

¹⁹⁷ Signatories of the 2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation | Shaping Europe's digital future. Redirecting to <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en> [online]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/signatories-2022-strengthened-code-practice-disinformation>

¹⁹⁸ Např. WhatsApp, Skype apod.

náboženských nebo jiných skupin, jiné osobní útoky (pomluva atd.). Za předpokladu, že povinný poskytovatel obdrží více než 100 stížností od uživatelů ročně, vzniká mu dle § 2 NetzDG ohlašovací povinnost jejíž obsah zákon upřesňuje.

V případě zjištění zjevně nezákonného obsahu je povinný poskytovatel povinen reagovat do 24 hodin a obsah blokovat po obdržení žádosti. Postup vyřizování žádostí NetzDG rovněž podrobně upravuje. V opačném případě zákon stanoví sedmi denní lhůtu pro zablokování přístupu k obsahu, pokud posouzení nezákonnosti vychází z jiných skutkových okolností, které budou hodnoceny v rámci samoregulace v rámci dané platformy. Zákon stanoví taktéž sankce za nesplnění povinností, a to až ve výši 50mil EUR, a to i v případě, že trestný čin nebyl spáchán na území Německa.

Zákon zprvu neobsahoval zvláštní úpravu opravného prostředku či postupu pro uživatele proti blokaci. Uživatelé tak nezbývalo než-li postupovat podle obecné právní úpravy obsažené v občanském zákoníku (BGB) týkající se práv z vadného plnění ze strany poskytovatele služby, případně podle všeobecných podmínek poskytovatele služby, což se setkalo s kritikou veřejnosti.¹⁹⁹ Té rovněž vadila možnost tzv. *overblockingu*, tedy snaze poskytovatelů více blokovat i jinak nezávadný obsah s cílem vyhnout se vysokým sankcím. Německý zákon NetzDG byl proto v roce 2021 novelizován²⁰⁰ s ohledem na požadavky

---

¹⁹⁹ Viz např. *Netzwerkdurchsetzungsgesetz: Studie zeigt Schwächen bei Gesetz gegen Hassrede auf.* [netzpolitik.org](https://netzpolitik.org/2021/netzwerkdurchsetzungsgesetz-studie-zeigt-schwaechen-bei-gesetz-gegen-hassrede-auf/) [online]. Dostupné z: <https://netzpolitik.org/2021/netzwerkdurchsetzungsgesetz-studie-zeigt-schwaechen-bei-gesetz-gegen-hassrede-auf/>

²⁰⁰ Gesetz zur Änderung des Netzwerkdurchsetzungsgesetzes (Bundesgesetzblatt Teil I Nr. 29)

veřejnosti. Uživatelé tak nově mají možnost požadovat přezkum rozhodnutí o blokaci obsahu a spory se dle § 3c novelizovaného NetzDG řeší v rozhodčím řízení.

9. Francie

Francie přijala po vzoru Německa rovněž vlastní Zákon proti dezinformacím z 22. prosince 2018 (*Loi n° 2018-1202 du 22 décembre 2018 relative à la lutte contre la manipulation de l'information*). Zákon je již podle svého názvu v doslovném překladu zaměřen na „boj proti manipulaci s informacemi v kontextu volebních kampaní“. Tímto zákonem došlo ke změně čl. 163-1 Volebního řádu (*Art. L. 163-1 Code Électoral*). Zákon podobně jako německý NetzDG rovněž akcentuje postup proti nenávisným a manipulativní projevům na internetu a opatření jsou shodně zaměřená na zlepšení transparentnosti velkých platforem působících na francouzském území.

Východiskem francouzského zákona je však výše zmíněný článek 163-1 Volebního řádu, podle kterého během tří měsíců před všeobecnými volbami (prezidentskými, národními, unijními nebo referendem) je možné zastavit šíření nepravdivých informací (dezinformací) prostřednictvím veřejných komunikačních služeb online, pokud by tyto informace byly způsobilé ovlivnit integritu voleb. Konkrétně během tří měsíců před volbami musí platformy zaregistrovat do veřejného online registru totožnost lidí, kteří platí za propagaci obsahu obecného zájmu, jakož i výši zaplacených částek a způsob, jakým jsou uživatelská data v této souvislosti používána.

Podobně jako německý NetzDG i francouzský zákon upravuje povinnosti spočívající v identifikaci závadného obsahu, přijetí opatření proti dezinformacím na sociálních sítích, systém upozorňování národních úřadů. Transparentnost algoritmů pro blokaci apod. Ve vztahu k poskytovatelům služeb sociálních sítí ukládá zákon zvláštní povinnost identifikovat jakoukoli fyzickou nebo právnickou osobu, která poskytovateli služby platí „odměnu“ výměnou za propagaci zpravodajského obsahu spojeného s diskuzí obecného zájmu (tj. sponzorovaný obsah) jakož i povinnost trvalé spolupráce.

Zákon také upravuje nové pravomoci Národního regulačního úřadu pro audiovizuální oblast zřízeného již v roce 1989 (*Conseil Supérieur de l'Audiovisuel*, dále jen CSA), přičemž nová role tohoto úřadu, resp. v doslovném překladu Nejvyšší rady, má spočívat v přispívání k boji proti šíření nepravdivých informací. CSA má proto poskytovatelům služeb sociálních sítí dávat doporučení a sledovat, jak dodržují povinnosti uložené zákonem. Ve vztahu k audiovizuálním službám, které francouzský zákon pojímá obširně, může CSA např. zamítnout žádost o licenci rozhlasové nebo televizní služby, pokud „*šíření pořadů vážně ohrožuje lidskou důstojnost, svobodu a majetek druhých, pluralitní vyjadřování myšlenkových a názorových proudů, ... [nebo] ochranu veřejného pořádku, národní bezpečnost nebo základních zájmů národa (včetně bezproblémového fungování jeho institucí.*“²⁰¹ CSA je také nadána pravomocí pozastavit distribuci licencované služby kontrolované

---

²⁰¹ Čl. 33-1 zákona (loi n° 86-1067, du 30 septembre 1986), o svobodě komunikací.

nebo ovlivňované cizím státem, pokud záměrně šíří „*nepravdivé informace, které by mohly ovlivnit integritu hlasování.*“²⁰²

Francouzský zákon však ideově rozdílně od německého NetzDG má primárně zabránit vměšování kohokoli do volebního procesu, kdy ostatní formy sdílení dezinformací mezi uživateli na platformách jsou až sekundární oblastí.

10. Slovensko

Slovensko přijalo v roce 2022 zákon č. 55/2022 Z. z., o *niektorých opatreniach v súvislosti so situáciou na Ukrajine*, který novelizoval zákon č. 69/2018 Z. z., o *kybernetickej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov* (dál jen ZKB). Zákon o kybernetické bezpečnosti Slovensko přijalo v roce 2018. V původním znění však tento zákon neobsahoval možnost blokace na internetu. Ta byla umožněna až zmíněnou novelou (zákon č. 55/2022 Z. z.) účinnou od 26. 2. 2022. Do stávajícího ZKB byla vložena nová ustanovení § 27b, § 27 c, která umožnila slovenskému Národnímu bezpečnostnímu úřadu (NBÚ) rozhodovat o blokování, způsobu blokování a výkonu blokování webového obsahu. Nově byla taktéž upravena i definice škodlivého obsahu (§ 27 b odst. 3 ZKB). Legislativní zvláštností oproti právní úpravě německé či francouzské je, že blokování mělo být časově omezené, kdy novelou ZKB provedenou zák. č. 55/2022 Z.z. byl termín možného blokování „škodlivého obsahu nebo škodlivé aktivity“ umožněn časově omezeně do 30. 6. 2022 (§ 27b odst. 9 ZKB). Slovensko již ale mezitím přijalo další novelu ZKB provedenou zák. č. 231/2022 Z. z., který termín blokace mění na pozdější

---

²⁰² Čl. 33-1-1 zákona (loi n° 86-1067, du 30 septembre 1986), o svobodě komunikací.

datum 30. 9. 2022. Lze očekávat, že termín možné blokace bude i nadále posunován v závislosti na délce trvání konfliktu na Ukrajině. Naznačuje to ale i skutečnost, že Slovensko vnímá stávající legislativní řešení pouze jako dočasné a není tak vyloučena možnost nové komplexní právní úpravy. Pro úplnost dodejme, že slovenský ZKB zřídil Národní centrum kybernetické bezpečnosti jako organizační složku NBÚ, strategii kybernetické bezpečnosti, jednotný informační systém, povinné hlášení incidentů a v neposlední řadě i odpovědnost za přestupky se sankcemi od 300 do 100tis EUR. Podobně jako v Česku, tak i na Slovensku došlo k blokaci dezinformačního webu v první polovině roku 2022, o čemž informovala média.²⁰³Rozdílně od Česka však blokace byla na Slovensku provedena NBÚ na základě zákona.

11. Další opatření

Kromě legislativních možností řešení je jistě třeba uvažovat i v rovině dalších opatření, která jsou schopna přispět a doplnit zákonodárně-politicky vytčené cíle. Přehlížená je z našeho pohledu role médií, která by měla plošně dodržovat minimální etické standardy. Příkladem zde může být Kodex České televize z roku 2003,²⁰⁴ který byl i schválen Poslaneckou sněmovnou.

---

²⁰³ Slovenský úrad zablokoval webovou stránku, ktorá šířila neověřené informace - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. 2003 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/slovensky-urad-zablokoval-webovou-stranku-ktera-sirila-neoverene-informace-40389015>

²⁰⁴ Kodex české televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. Česká televize. [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf>

Dále lze zaměřit pozornost na relevanci nadpisů k přiloženému obsahu. Mediální nadpisy (titulky) jsou často zaměřeny na senzacechtivost a ne vždy odpovídají skutečnému obsahu. Mohou být klamavé, což je oblast dosud, vyjma obecné nekalosoutěžní úpravy v OZ, neřešený. V praxi bývá řešen pouze v souvislosti s klamavou reklamou. Přitom jde o rovněž dezinformační jev. Svoji roli může sehrát občanská společnost, která bude státem motivována ke kritickému myšlení formou vzdělávání, investic do vzdělávání a upozorňování na negativní jev šíření dezinformací na Internetu. Podobně se v poslední době prosadila do základní výuky i dříve opomíjená finanční gramotnost. Pomoci může i IT výuka zaměřená na práci s médii a sociálními sítěmi.

Jsme však přesvědčeni, že nejdůležitější klíč mezi dalšími opatřeními se nalézá v rukou poskytovatelů služeb informační společnosti, kteří by měli poskytnout data pro výzkum a výzkum vládě, která posléze může legislativně nebo i jinak mířit do černého konkrétními opatřeními. Například do oblasti transparentnosti algoritmu sociálních platforem včetně možnosti jejich optimalizace samotnými uživateli, úpravy alokace příjmů z reklamy, povinnosti poskytovat různorodý obsah uživatelům apod.

12. Rozdíl mezi blokací webu a blokací obsahu webové platformy

Nejdůležitějším aspektem v otázce blokace dezinformačních webů je, jaké vyvolává účinky na straně uživatele, o jehož blokovaný obsah se jedná. V tomto směru musíme naznačit

rozdíl mezi blokací obsahu na běžné webové stránce a blokací obsahu na webové platformě, typicky sociální síti. Blokací obsahu na webové stránce, ke které v Česku v první polovině roku 2022 došlo, lze z hlediska poměrnosti vnímat jako intenzivnější zásah do svobod projevu a podnikání jednotlivce. Je tomu tak z důvodu, že webové platformy jsou *de lege* uživatelské účty, které příslušná platforma spravuje. Při zakládání uživatelského účtu uživatel souhlasí s všeobecnými smluvními podmínkami, které upravují konkrétní zásady, předpoklady a postupy, kdy platforma si zpravidla vyhrazuje právo přistoupit k blokaci uživatelského obsahu. Nutno dodat, že tak to bylo od samého počátku webových platform, kdy však původním primárním účelem byla blokáce v případech porušování práv duševního vlastnictví uživatelem²⁰⁵ a nikoli šíření dezinformace, kterou nutno vnímat jako jev a obranu proti němu až jako časově

---

²⁰⁵ Ochrana práv duševního vlastnictví zároveň nadále zůstává důvodem blokáce obsahu. V této oblasti srov. význam nedávné Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu (dále jen DSM směrnice). Článek 17 DSM směrnice zavádí nové pravidlo pro užití autorských děl poskytovateli služeb při kterém dochází ke sdílení obsahu on-line. Jde tak o zvláštní právní úpravu odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti za neoprávněné sdílení chráněných děl jakožto výluky z bezpečného přístavu (tzv. *safe harbour*) podle Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu), která byla do českého právního řádu transponována v podobě zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Tato směrnice se nově na poskytovatele služeb informační společnosti při sdílení on-line obsahu nepoužije. Liberace takového poskytovatele je nově možná pouze za podmínek, že prokáže, že a) vynaložil veškeré úsilí k získání svolení od nositelů práv, (b) v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložil veškeré úsilí k zajištění nedostupnosti konkrétních děl, o nichž mu nositelé práv poskytl relevantní a nezbytné informace a (c) po obdržení odůvodněného oznámení od nositelů práv znemožní přístup k oznámeným dílům (*notice-takedown*).

následnou. Pro uživatele porušujícího pravidla ovšem se stejnými následky.

Pokud poskytovatel služby vyhodnotí obsah jako závadný podle zmíněných pravidel obsažených v podmínkách dané služby, může v souladu s nimi přistoupit k blokaci. Jak bylo řečeno v předešlých kapitolách, k blokaci na webových platformách zpravidla dochází na základě předem nastavených algoritmů, a tedy bez zásahu člověka. Uživatel má následně podle konkrétních smluvních podmínek možnost uplatnit obranu proti poskytovateli služby, přičemž poskytovatel provede přezkum se závěrem, zda blokace byla či nebyla oprávněná. Článek 17 DSM směrnice ukládá povinnost poskytovatelům služeb při sdílení obsahu online zavést takový mechanismus pro vyřízení stížnosti ve věci blokace obsahu, jehož rozhodnutí musí podléhat lidské kontrole (přezkumu). V případě, že výsledek přezkumu bude ten, že blokace byla oprávněná, má uživatel možnosti následné ochrany soudní. Soudní ochrana spočívá primárně v uplatnění práv z porušení závazku, kdy je nutno pozornost věnovat samotnému obsahu závazku, který se může lišit v závislosti na uzavřeném závazku a smluvních podmínkách. Z právního vyhodnocení obsahu závazku lze následně odvíjet konkrétní prosaditelné soukromoprávní nároky. Může jít zejména o práva na plnění závazku, práva z vadného plnění, práva na smluvní pokutu, práva na náhradu škody. Procesně-soudní obranou může být, nikoli však vždy efektivně možnou, i uplatnění předběžného opatření. Obecnou podmínkou v případě předběžného opatření je, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava,

že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen (§ 74 o.s.ř.).²⁰⁶ Předpokladem pro nařízení předběžného opatření je tedy takový stav právních vztahů mezi účastníky, který vyžaduje dočasnou a rychlou soudní úpravu, přičemž nutnost takové úpravy musí ten, kdo vydání předběžného opatření navrhuje, alespoň osvědčit.

Ve srovnání s výše uvedenými možnými postupy, se blokace webového obsahu liší v tom, že zde prakticky odpadají možné obrany v rámci platformy, neboť ve vztahu ke správci domény, podobně také k operátorovi mobilní sítě, neexistuje žádný interní mechanismus přezkumu, podobně jako v rámci zmiňovaných smluvních podmínek webových platforem. Uživatel tak nezbyvá, než se domáhat rovnou ochrany soudní. Správce domény, např. sdružení CZ.NIC, odlišně od poskytovatelů služeb webových platforem, nemá konkrétní smluvní podmínky týkající se blokace obsahu. Skutečností sice je, že i při registraci domény uzavírá uživatel domény se správcem domény všeobecné smluvní podmínky, tyto však v současné době neobsahují žádnou úpravu týkající se možnosti publikování obsahu na registrované doméně s oprávněním blokace ze strany správce domény ani mechanismus přezkumu a způsob jeho vyřízení nebo podání stížnosti ze strany jiného uživatele. Článek 17 Pravidel registrace domén sdružení CZ.NIC²⁰⁷ pouze upravuje možnost zrušení domény v případě ohrožení národní či mezinárodní počítačové bezpečnosti, což je za současného stavu nutno hodnotit jako

---

²⁰⁶ Ke konkrétním postupům včetně procesních souvislostí viz blíže TELEEC. Ivo. Internetový arbitr | epravo.cz. *EPRAVO.CZ* [online]. *EPRAVO.CZ* [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/internetovy-arbitr-114526.html>

²⁰⁷ Pravidla registrace. CZ.NIC [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.nic.cz/files/documents/20180525_Pravidla_registrace_CZ_final.pdf

vágní a nedostačující (neurčitý) pojem pro praktické řešení blokace dezinformací v dnešní době, tím spíše ve světle českých událostí z roku 2022. Případnou blokaci, budeme-li nyní hodnotit tu, ke které v Česku došlo, proto nutno jednoznačně právně vyhodnotit jako svévolný krok ze strany sdružení CZ.NIC a dalších, kteří se k blokaci připojili. Důvodem je, že blokace neměla oporu v zákoně, který v Česku rozdílně od jiných zemí včetně Slovenska chybí, ani v rozhodnutí soudu, což by hodnocení legitimacy blokace měnilo.

Možná soudní ochrana uživatele proti zablokování obsahu webové stránky se od blokování obsahu na webové platformě již neliší, a tedy bude obecně vycházet z obsahu závazku a z něj vyplývajících nároků v podobě práv na plnění, práv z vad a na náhradu škody. Absenci interního přezkumu v rámci správce domény a pravidel týkajících se postupů při blokaci domény však vyvolává úvodem zvýšenou intenzitu zásahu, a to z důvodu výše popsaného, že nejsou předem známé předpoklady blokace ze strany správce domény a dalších poskytovatelů internetu a také z důvodu, že při blokaci webu dochází k blokaci celé webové stránky, nikoli pouze závadného obsahu. Tento závěr rovněž plyne i z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Ahmet Yildirim proti Turecku*, stížnost č. 3111/10, ze dne 18. 12. 2012. Podle soudu je blokace webu extrémní opatření srovnatelné se zákazem publikační činnosti nebo televizního vysílání. Problém plošné opatření je pak v tom, že nerozlišuje mezi zákonným a nezákonným obsahem, když blokuje přístup ke všemu obsahu daného webové stránky. Konformita s EUPL je

dána pouze tehdy, pokud je upraven rámec rozsahu blokace a je možný soudní přezkum.

13. Soudní spory o oprávněnosti blokace webů v Česku

V důsledku blokace dezinformačních webů v Česku sdružením CZ.NIC, mobilních operátorů a dalších poskytovatelů internetu se provozovatelé blokováných webů včetně příjemců informací z blokováných webů rozhodli k uplatnění soudní ochrany. K datu dokončení této studie (srpen 2022) jsou veřejně dostupná některá rozhodnutí o nich. Tato rozhodnutí je proto možno již vyhodnotit, a to včetně právně teoretických východisek pro uplatnění možných soukromoprávních nároků.

13.1. Hmotněprávní nároky

Vyjdeme-li z právních možností provozovatelů blokováných webů, pak jejich nároky (oprávnění domáhat se) vyplývají předně z jejich privátního statusu, zda je o fyzické nebo právnické osoby. Pokud je provozovatelem právnická osoba, nemá nárok na náhradu nemajetkové újmy, pokud žalovaný nejednal se soutěžním záměrem. Skutečnost, že právnické osoby nemají nárok na náhradu nemajetkové újmy dle § 135 OZ ve spojení s § 2910 OZ²⁰⁸, vyplývá z toho, že jako umělé vytvořené konstrukce (fikce) nemohou duševně pociťovat vzniklou újmu. Kromě ustálené právní dogmatiky k novému občanskému zákoníku,

---

²⁰⁸ Ust. § 2894 odst. 2 ve spojení s § 2956 se týká jen fyzických osob.

která tento závěr již dříve publikovala v odborné literatuře²⁰⁹ se k této otázce rovněž vyjádřil nedávno i Nejvyššího soud ve věci sp. zn. 23 Cdo 327/2021 ze dne 30. 11. 2021. Právem zakázaný soukromoprávní soutěžní záměr by musel vycházet z generální klauzule nekalé soutěže dle § 2976 OZ, případně taktéž i z navazujících zvláštních skutkových podstat (§ 2977 - § 2987 OZ). Pouze za těchto předpokladů by se právnická osoba mohla domáhat nemajetkové újmy dle § 2988, což v daném případě blokování dezinformačních webů zjevně nebylo splněno. Pokud by provozovatelem blokováných webů byla fyzická osoba, pak ta by mohla mít nárok na náhradu nemajetkové újmy, resp. zadostiučinění v penězích za vzniklou újmu.

Další relevantní právní otázkou musí být otázka příčinné souvislosti a dále kdo a jakým jednáním nemajetkovou újmu způsobil. K tomu nutno říci, že v daném skutkovém stavu může jít buď o obecnou odpovědnost sdružení CZ.NIC a mobilních operátorů nebo o odpovědnost státu za zásah způsobený při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem dle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. V druhém z uvedených případů by se pak otevírala možnost uplatnění nároku na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu i provozovateli coby právnické osobě, neboť § 31a uvedeného zákona nevyklučuje z nároku právnické osoby. Předpokladem druhého z uvedených případů by však bylo prvotně dosažení soudního rozhodnutí, že blokace

---

²⁰⁹ Opačně viz JANOŠEK. V. In: Občanský zákoník, 2. vydání (1. aktualizace, 2022): V. Janošek Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. § 135. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019

dezinformačních webů byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávný úředním postupem se kterými zákon 82/1998 Sb. spojuje soukromoprávní odpovědnost za vzniklý soukromoprávní delikt.

Pokud bychom dále uvažovali o možném nároku na náhradu škody, a to z důvodu, že blokáce představuje zásah do svobody podnikání a škoda by proto v té souvislosti mohla vzniknout, je zde sice právní situace koherentní v tom směru, že je nerozhodné, zda provozovatelem je právnická či fyzická osoba, nicméně nevyhneme se ani zde otázce příčinné souvislosti, kdo je škůdce a jakým konkrétním jednáním škodu způsobil. Co bylo výše napsáno o možnosti domáhat se nároku podle zák. 82/1998 Sb., platí to samé i pro náhradu škody. Nadto, jelikož při blokáci zřejmě nemůže vzniknout skutečná škoda, ale pouze ušlý zisk, přičemž v daném případě jde o hypoteticky dosažitelný hospodářský výsledek určitelný zpravidla jen na základě dříve dosažených prokazatelných ekonomických výsledků, je zjevné, že nejde-li o blokáci e-shopu, pak je ušlý zisk jen velmi těžko určitelný, pokud vůbec. Mohlo by se však jednat o ušlý zisk v podobě ztráty příjmů z reklamy, pak je ale otázkou, o jak vysoký ušlý zisk může jít v případě blokováných „čtenářských“ webů a jaký fiskální význam by pak vůbec mělo podání žaloby na náhradu škody. V porovnání s tím, se jeví nárok na zadostiučinění za nemajetkovou újmu v rovině důkazní za snazší cestu, ovšem při splnění výše uvedených podmínek pro ten, který způsob uplatnění nároku.

Doposud jsme se věnovali hypotetickým nárokům provozovatele. Soukromoprávní nárok by však mohl vzniknout i konkrétnímu

příjemci informací z blokováného webu, kdy předpokladem nároku na přiznání zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, neboť ani skutečná škoda ani ušlý zisk v tomto případě nevzniká, je soudem vydané rozhodnutí, že blokace webů byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávný úředním postupem. Příjemce informací se však nemůže domáhat ochrany proti sdružení CZ.NIC ani mobilním operátorům, že blokovali přístup k webové stránce, neboť zde neexistuje žádný (ani deliktní) závazek. Možnost žalovat osoby soukromého práva je tak otevřená pouze pro provozovatele blokováných webových stránek, nikoli třetí osoby, coby příjemců informací.

Je patrné, že všechny prakticky uvažované varianty uplatňovaného soukromoprávního nároku se sbíhají v jediné východisko, a sice, zda blokace webu je či není nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Jelikož stát jednající prostřednictvím NCKO formálně žádné rozhodnutí nevydal, mohlo by se jednat o nesprávný úřední postup. Klíčová pro určení je forma pokynu, resp. doporučení, které učinila vláda ve spolupráci s NCKO, které by mohlo naplňovat znaky tzv. nezákonného zásahu, pokynu nebo donucení dle § 82 zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s.ř.s.), tedy obecně vzato zásahu jiného, než je rozhodnutí.

Jak ukazuje jedno z prvních rozhodnutí Městského v Praze ve věci žalobce Mgr. V.V. coby dotčeného příjemce blokováného obsahu dezinformačních webů proti žalovaným vládě České republiky, Ministerstvu obrany, Úřadu pro zahraniční styky a informace a Bezpečnostní informační služby, sp. zn. 14 A 39/2022 ze dne 24. 6. 2022, kterým došlo k odmítnutí žalobního

návrhu, soud nepřipustil naplnění předpokladů zásahu dle § 82 s.ř.s pro poskytnutí ochrany. Žalobce se v řízení domáhal meritorního vyslovení nezákonnosti faktického pokynu ze dne 25. 2. 2022 ve formě dopisu adresovaného soukromoprávním subjektům požadující technické znemožnění přístupu k navrženému seznamu webových stránek, jakož i zdržení se opakovaného zásahu. Své argumenty opíral zejména o to, že dopis NCKO byl formulovaný jako žádost využívající postavení státního orgánu, a tedy nadřízené autority s možností postihu a dále že zásah sice nebyl přímo zaměřen proti žalobci, ale je zřejmé, že v jeho důsledku proti němu zasaženo bylo. Soud danou žalobu odmítl z procesního důvodu litispendence, tedy již zahájeného jiného řízení ve věci. K samotnému zásahu dle § 82 s.ř.s. se vyjádřil tak, že neexistuje právo na informace čerpat z konkrétní webové stránky a stejně tak nelze doporučení vlády a NCKO vnímat jako zásah veřejné moci. Soud k tomu uvedl, že: *„I při vědomí zaručení práva na přijímání informací, jakožto odrazu svobody projevu, nelze dovést veřejné subjektivní právo jednotlivce na přijímání informací z konkrétní internetové stránky.“* Soud rovněž zmínil, že jakožto prostému příjemci zpráv nebyl způsoben žádný zásah, protože nebyl provozovatelem blokováných domén. K formě dopisu NCKO soud uvedl, že: *„Doporučení však představuje pouze určitý podnět orgánů veřejné moci, který adresát tohoto podnětu nemusí nikterak respektovat, a proto pouhé vydání doporučení nemůže být zásahem (...) bylo čistě na vůli internetových provozovatelů, zda prosbu orgánů veřejné moci vyslyší (...) Pouze (...) kdyby orgány veřejné moci zavazovaly třetí osoby k postupu či by je varovaly před možnými negativními důsledky, pokud by doporučení nevyhověly, by soud mohl seznat, že se jedná o akt veřejné správy*

směřující proti jednotlivci způsobilý zasáhnout sféru jeho práv." Shrnutě řečeno, dle soudu žádný zásah veřejné moci nenastal z důvodu, že dopis NCKO včetně vyjádření vlády je toliko doporučením, které nezavazuje a které ani nevaruje před možnými negativními důsledky nevyhovění doporučení. Svoji roli dle soudu sehrává i skutečnost, že si žalobce mohl přístup k informacím získat jinak, neboť byly blokovány pouze stránky s českou doménou .CZ a blokové stránky byly přístupné pod jinými doménami.

Vyhodnotíme-li předmětné rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 24. 6. 2022, pak máme za to, že jde o rozhodnutí formálně správné vzhledem k formulaci dopisu NCKO, které má blíže k doporučení než-li pokynu ve smyslu § 82 s.ř.s. Kromě celého kontextu dopisu je toto možno dovodit z jeho závěru, ve kterém se uvádí: *„Děkujeme a vážíme si Vaší důvěry.“* Těžko si lze představit, že orgán veřejné moci, který něco žádá, nařizuje, uděluje pokyn např. při demonstraci současně děkuje za důvěru, byť je zřejmé, že jde z hlediska posuzování o věc takřka hraniční. S čímž se však těžce lze ztotožnit jsou argumenty týkající se cenzury, kdy soud svým rozhodnutím říká, že cenzura na internetu není prakticky možná, neboť přeci vždy lze chtěné informace čerpat z jiných zdrojů. Soud se nevypořádal jednak s otázkou, zda by na jeho argumentaci něco měnilo, pokud by žalobcem byl provozovatel webu a dále ani s otázkou hodnocení věci nikoli z hlediska formálně úzce vymezeného zásahu dle § 82 s.ř.s., ale v širších souvislostech zásahu státu podle LZPS a EÚLP. Právní posouzení je úlohou soudu a soud je vázán právem. Městský soud v Praze sice v rozhodnutí zmiňuje, že i postavení žalobce mělo vliv na výsledek rozhodnutí, ovšem již neříká, zda

by postavení žalobce něco na argumentaci soudu event. šíří hledisek, které by vzal v potaz, něco změnilo. Z medií je k datu dokončení studie známo²¹⁰, že Městský soud v Praze posuzoval věcně shodnou žalobu téhož žalobce, která byla rovněž usnesením odmítnuta. U téhož soudu je dále podána žaloba žalobců Institute H21, z. ú. a Otevřené společnosti, o.p.s., kdy i tato žaloba vychází argumentačně z toho, že stát se dopustil dopisem NCKO nezákonného zásahu veřejné moci.

V intencích výše uvedeného rozhodnutí Městského soudu v Praze se tak při nezohlednění možného zásahu státu v širším smyslu jeví jako jediný prosaditelný hmotněprávní nárok na přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu proti sdružení CZ.NIC a dalších zapojených poskytovatelů internetu, kdy by žalobcem v postavení provozovatelem musela být fyzická osoba. Spolu s tím i samostatně je proti stejnému okruhu žalovaných prosaditelný i nárok na majetkovou škodu v podobě ušlého zisku z reklam, příp. jiné výdělečné aktivity provozované na blokováném webové stránce. V takovém případě žalobcem může být i osoba právnická.

13.2. Předběžné opatření

Společnost AC24 s.r.o. jako provozovatelka blokováného webu ac24.cz podala dne 11. 3. 2022 proti žalovaným sdružení CZ.NIC, z.s.p.o. a sdružení NIX.CZ, z.s.p.o. návrh na vydání předběžného

---

²¹⁰ Soud odmítl další žalobu na blokaci dezinfo webů. „Nezabývali jsme se podstatou věci,“ vysvětluje soudce | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-zaloba-soud-blokace_2207221412_cib

opatření. O věci rozhodoval Obvodní soud pro Prahu 3 usnesením ve věci 5 Nc 1003/2022 ze dne 28. 3. 2022. Soud návrh na vydání předběžného opatření zamítnul, s odůvodněním, že žalovaní přístup k webu neblokuje, kdy je obsah webu přístupný v závislosti na konkrétním poskytovateli internetového připojení. Lze tak říci, návrhu nebylo vyhověno v důsledku absence pasivní legitimace na straně žalovaných. O předběžném opatření rozhodoval i Obvodní soud pro Prahu 4, kdy navrhovatelka byla totožná a žalovanou byla T-Mobile Czech Republic, a.s. Avšak ani v této věci nebylo návrhu vyhověno, avšak s odlišným odůvodněním, že nebylo osvědčeno porušení smluvních podmínek.²¹¹

Výše uvedené dokládá neefektivnost a neúčelnost předběžných opatření jako možné obrany v daných věcech, kdy navrhovatelé mohou mít potíž osvědčit u soudu porušení smluvních podmínek (závazku) a z toho plynoucích nároků. Nemusí se totiž jednat perspektivou českých soudů o jednoznačnou otázku vhodnou pro osvědčení, nýbrž spíše pro dokazování, které je však možné až ve fázi řízení o věci samé. Celkový meritorní (zřejmě i předběžný) závěr by totiž správně měl být ten, že k porušení smluvních podmínek došlo, neboť blokování přístupu poskytovatelem internetu je zpravidla možno opět jen z bezpečnostních důvodů národních či mezinárodních, které zpravidla ovšem nejsou konkrétně definovány podobně jako článek 17 Pravidel registrace domén sdružení CZ.NIC. Pak by se

---

²¹¹ Blokování ‚dezinfá‘ soudy zatím nezastavily. Klíma chce pokračovat, CZ.NIC vycouval, operátoři váhají | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-weby-blokovani-niccz-operatori_2206031134_cib

měl uplatnit argument *contra proferentem*, podle něhož se určitý výraz, který připouští různý výklad, vykládá k tíži toho, kdo jej při jednání použil jako první (proferent), a tedy k tíži poskytovatele internetového připojení (v daném případě T-mobile). Význam na výsledek rozhodnutí o předběžném opatření má i opatrnost obecných soudů rozhodovat autoritativně v podobných věcech bez jejich meriotrního projednání.

Nakonec, předběžné opatření by se mohlo uplatnit i obráceně, tedy v „boji proti dezinformacím“, ovšem výše uvedené – neefektivnost, neúčelnost, odpovídá na otázku, proč se tak v událostech roku 2022 v Česku nestalo a byla raději zvolena cesta státního doporučení jako aktu bez veřejnoprávních následků adresovaná soukromoprávními korporacím, které podle doporučení jednaly. Ze strany státu proto šlo o rozhodnutí alibistické se záměrem nevydat jednoznačný pokyn, který by mohl následně vyvolat odpovědnostní následky. Skutečnost, že NCKO a vláda mlčela v době, kdy se již v mediích otevřeně diskutovalo o blokaci dezinformačních webů a veřejnost měla až do okamžiku zveřejnění dopisu NCKO mylně za to, že blokace vychází z rozhodnutí sdružení CZ.NIC nasvědčuje tomu, že forma dopisu byla předem zvolena záměrně. Přitom, pokud by blokaci umožnil k návrhu (podnětu) státu soud svým rozhodnutím, nešlo by o blokaci nepřípustnou ve smyslu čl. 17 odst. 3 LZPS, nýbrž o blokaci legitimní (srov. § 88b a § 88c zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Ke správnosti postupu stačilo málo. Dodejme, že Evropský soud pro lidská práva již před dvaceti lety vyjádřil i v této době aktuální myšlenku v rozsudku ESLP ve věci *Sunday proti Spojenému*

království č. 2, stížnost č. 13166/87 ze dne 26. listopadu 1991, že „možná nebezpečí spojená s předběžným opatřením vyžadují velmi obezřetný přístup...neboť zprávy jsou ‚zkazitelné‘ zboží a prodlení s jejich publikací, byť na krátkou dobu, je může připravit o hodnotu a zajímavost.“

14. Závěrem

Tato studie si kladla za cíl analyzovat soukromoprávní hlediska blokace dezinformačních webů, a to na základě událostí, ke kterým došlo v první polovině roku 2022 v Česku. Vyplývá z ní, že popsané události, 2022 postrádaly jakýkoli zákonný rámec a jejich důsledkem je proto vznik soukromoprávního nároku na náhradu především nemajetkové újmy. Pokud jde o postavení zapojených osob v podobě státu a soukromoprávních korporací, které blokaci webů fakticky provedly, je lhostejno, zda jednaly v dobrém úmyslu či chtěly nastavit diktát správného myšlení ve veřejném prostoru po válečném dění na Ukrajině. Celkově totiž vyznívá situace pro všechny zúčastněné aktéry velice nešťastně, a to na obou stranách. Stát jednal formou dopisu NCKO, aniž by vydal závazný pokyn jako akt veřejné správy se záměrem se vyhnout odpovědnostním následkům. Dlouhou dobu otevřeně nepřiznal existenci dopisu a svoji vlastní roli v blokaci, což je zcela v rozporu se zásadou transparentnosti veřejné správy. Český stát pochybil i tím, že není legislativně připraven řešit otázku šíření dezinformací rozdílně od zahraničních států na srovnatelné úrovni. Studie popsala, že v Německu je již čtyři roky v účinnosti zvláštní zákon. Stát proto ve své roli selhal, svým alibistickým postupem spočívajícím v nevydání jednoznačného

aktu založil nebezpečný precedent. Nebezpečnost popsaného precedentu spočívá v tom, že by se mohl opakovat v jiné situaci stejný postup. Státní orgány, pokud neměly zákonný podklad k jednání, neměly ve věci jednat.

Soukromoprávní korporace, které blokaci fakticky zajistily a provedly a žel nadále k datu dokončení této studie provádí, jednají bez zákonného podkladu. Porušují smluvní podmínky služby (závazek) z čehož vznikají poškozeným osobám soukromoprávní nároky. Bude záležet na tom, jak se české soudy postaví k výkladu neurčitých pojmů národní a mezinárodní počítačové bezpečnosti a ohrožení za daných skutkových okolností. Ve studii se kloníme k závěru, že k porušení závazku a vzniku nároku na náhradu vzniklé újmy došlo. Sdružení CZ.NIC tím, že jednalo až do zveřejnění dopisu NCKO tak, jakoby za celým procesem blokace stálo samo, si velmi nešťastně oslabilo postavení v očích veřejnosti, podobně jako tak svého času učinili též kolektivní správci svými netransparentními ceníky a prohranými soudními spory. Vzniklá pochybnost o efektivním a správném rozlišování ze strany sdružení CZ.NIC. Následná veřejná diskuze si proto klade otázku, zda je vhodné, aby správcem domény . CZ byla nadále soukromá právnická osoba.

Poškození provozovatelé webu, příp. i dotčení příjemci zpráv těchto webů, nedosáhnou v soudních řízeních žádných zázračných výsledků, neboť tím, že není možno kvalifikovat dopis NCKO jako zásah státu podle § 82 s.ř.s., limitují se zásadně veškeré možné nároky. Přehlédneme-li patrně marginálně vzniklou majetkovou škodu, odpovědné soukromoprávní korporace může o zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu žalovat pouze

fyzická osoba v postavení provozovatele blokováného webu. Lze však předpokládat, že provozovatelé byly převážně právnické osoby.

Jelikož by se demokracie neměla chránit omezováním přirozených práv, byť tendencí i té nejdemokratičtější vlády je tíhnout k jedinému správnému názoru, nýbrž jejich pečlivým vyvažováním a poměřováním, bylo by žádoucí, aby Česko zapracovalo na zvláštním zákonu po vzoru států sousedních. Veliký prostor a vliv pro utváření budoucího judikatorního prostředí mají v této oblasti i soudy a to přinejmenším v již zahájených sporech týkající se již provedené blokace. Co se legislativy týče, doporučujeme v nejbližší době věnovat pozornost německému zákonu (NetzDG). Máme za to, že svým významem přesahuje v oblasti „boje proti dezinformacím“ hranice Spolkové republiky Německo, neboť jde v EU o první vnitrostátní zákon v této oblasti a po více než čtyřech letech účinnosti a provedené novelizaci je možné kvalifikovat efektivitu tohoto zákona a použitelnost jednotlivých opatření pro účely České republiky. Vedle toho je možno vyplnit veliké mezery v nepřímých řešeních (dalších opatřeních), které míří na roli a fungování webových platforem, podporu vzdělanosti, informovanosti o obsahu Internetu a bezpečném chování na sociálních sítích. Tato další opatření jsme se zde rovněž snažili alespoň okrajově popsat.

Seznam zdrojů

1. 2016. Rok, kdy falešné zprávy překonaly ty skutečné [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1988026-2016-rok-kdy-falesne-zpravy-prekonaly-ty-skutecne>
2. 2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation | Shaping Europe's digital future. *Redirecting to <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en>* [online]. European Commission [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2022-strengthened-code-practice-disinformation>
3. A digital gangster destroying democracy: the damning verdict on Facebook | Facebook | The Guardian. [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/technology/2019/feb/18/a-digital-gangster-destroying-democracy-the-damning-verdict-on-facebook>
4. ALLCOTT, H. – GENTZKOW, M. Social Media and Fake News in the 2016 Election. *Journal of Economic Perspectives*. 2017, Vol. 31, No. 2, s. 211–236.
5. Blokování ‚dezinfá‘ soudy zatím nezastavily. Klíma chce pokračovat, CZ.NIC vycouval, operátoři váhají | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. Copyright © 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-weby-blokovani-niccz-operatori_2206031134_cib
6. Britští poslanci předvolali zakladatele Facebooku Marka Zuckerberga kvůli Cambridge Analytica - Seznam Zprávy. *Seznam Zprávy* [online]. Seznam Zprávy, a.s. [cit.

07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/britsti-poslanci-predvolali-zakladatele-facebooku-marka-zuckerberga-kvuli-cambridge-analytica-44016>

7. Další rána pro dezinformační weby. Blokují je už i mobilní operátoři - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. 2003 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/dalsi-rana-pro-dezinformacni-weby-blokuji-je-uz-i-mobilni-operatori-40388878>
8. Definice dezinformací a propagandy - Centrum proti hybridním hrozbám. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2022 Ministerstvo vnitra České republiky. Všechna práva vyhrazena. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-pro-pagandy-a-spx?fbclid=IwAR0qGJ1Qx3i_A63zrTDAJQnJALu1wlsbcE4tSxEj4q_EzSr1eIXG1WM_rQ
9. Dezinformační weby v Česku opět fungují. Až na Aeronet - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. 2003 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/dezinformacni-weby-v-cesku-opet-funguji-az-na-aeronet-40398111>
10. Disinformation - Wikipedia. [online]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Disinformation>
11. EU Code of Practice on Disinformation, 26 septembre 2018 [online]. Dostupné z: <https://www.hadopi.fr/sites/default/>

files/sites/default/files/ckeditor_files/1CodeofPracticeonDisinformation.pdf

12. Final report of the High Level Expert Group on Fake News and Online Disinformation | Shaping Europe's digital future. *Archive-It Wayback Machine* [online]. Dostupné z: https://wayback.archive-it.org/12090/20210303153856/https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/final-report-high-level-expert-group-fake-news-and-online-disinformation#xd_co_f=YmNkYWYxNDgtODM1Yy00ZDYwLTliNzktZDYzYjEyZGQxZjk2~
13. Hybridně působí ve prospěch Ruska. Vojenští rozvědčíci zveřejnili dopis, proč žádali blokaci webů | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vz-rozvedka-armada-blokace-webu-cenzura-svoboda-projevu_2204050644_cib
14. JANOŠEK. V. In: Občanský zákoník, 2. vydání (1. aktualizace, 2022): V. Janošek Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. § 135. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019
15. Jen bezpečnostní složky. Zákon proti dezinformacím vzniká bez veřejnosti, poradce váže mlčenlivost | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-vnitro-zakon-legislativa_2207160500_cib

16. JUST - Item. *European Commission | Choose your language | Choisir une langue | Wählen Sie eine Sprache* [online]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/54300>
17. Kodex české televize – zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. *Česká televize*. [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf>
18. Lina Kushch. Donetsk view: Ukraine 'other half' resents Kiev protests - BBC News. *BBC - Homepage* [online]. 2022 BBC. The BBC is not responsible for the content of external sites. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-25198943>
19. Ministerstvo varuje před dezinformací. 'Zeman postupuje automaticky, k prvnímu kolu nemusíte,' navádí leták | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/prezidentske-volby-2018-milos-zeman-hoax-dezinformace-novinka-k-prvnimu-kolu_1801121250_haf, Prezidentské volby provázejí dezinformace o Drahošovi i Zemanovi. Týkají se uprchlíků, StB či zdraví [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/media/2364862-prezidentske-volby-provazeji-dezinformace-o-drahosovi-i-zemanovi-tykaji-se-uprchliku>
20. Národní centrum kybernetických operací vyzývá poskytovatele k blokaci dalších webů - Root.cz. *Root.cz - informace nejen ze světa Linuxu* [online]. 1997 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.root.cz/zpravicky/>

[narodni-centrum-kybernetickych-operaci-vyzyva-poskytovatele-k-blokaci-dalsich-webu/](https://www.nic.cz/files/documents/20180525_Pravidla_registrace_CZ_final.pdf)

21. Netzwerkdurchsetzungsgesetz: Studie zeigt Schwächen bei Gesetz gegen Hassrede auf. *netzpolitik.org* [online]. Dostupné z: <https://netzpolitik.org/2021/netzwerkdurchsetzungsgesetz-studie-zeigt-schwaechen-bei-gesetz-gegen-hassrede-auf/>
22. Oxford Dictionaries in English. In: Oxford Dictionaries [online]. [cit. 2022-08-07]. Dostupné z: <https://en.oxforddictionaries.com>.
23. Pravidla registrace. CZ.NIC [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.nic.cz/files/documents/20180525_Pravidla_registrace_CZ_final.pdf
24. Signatories of the 2022 Strengthened Code of Practice on Disinformation | Shaping Europe's digital future. *Redirecting to https://digital-strategy.ec.europa.eu/en* [online]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/signatories-2022-strengthened-code-practice-disinformation>
25. Slovenský úrad zablokoval webovou stránku, ktorá šířila neověřené informace - Novinky.cz. *Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu* [online]. 2003 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/internet-a-pc/clanek/slovensky-urad-zablokoval-webovou-stranku-ktera-sirila-neoverene-informace-40389015>
26. Soud odmítl další žalobu na blokaci dezinfo webů. ‚Nezabývali jsme se podstatou věci,‘ vysvětluje soudce |

iROZHLAS - spolehlivé zprávy. *iROZHLAS - spolehlivé a rychlé zprávy* [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-zaloba-soud-blokace_2207221412_cib

27. Statement on the Code of Practice against disinformation: Commission asks online platforms to provide more details on progress made | Shaping Europe's digital future. *Redirecting to https://digital-strategy.ec.europa.eu/en* [online]. Dostupné z: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/statement-code-practice-against-disinformation-commission-asks-online-platforms-provide-more>
28. Tackling disinformation online: Expert Group advocates for more transparency among online platforms. European Commission [online]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-1746_en.htm.
29. TELEEC, Ivo. Dezinformace jako právní problém | epravo.cz. EPRAVO.CZ [online]. EPRAVO.CZ [cit. 15.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dezinformace-jako-pravni-problem-114968.html>
30. TELEEC. Ivo. Internetový arbitr | epravo.cz. EPRAVO. [online]. EPRAVO.CZ [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/internetovy-arbitr-114326.html>
31. Vláda projednala pomoc Ukrajině i další sankce proti Ruské federaci, zaměří se i na boj s dezinformacemi v kyberprostoru | Vláda ČR. *Úvodní stránka | Vláda ČR* [online]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vlada-projednala-pomoc-ukrajine-i-dalsi-sankce-proti-ruske->

[federaci--zameri-se-i-na-boj-s-dezinformacemi-v-kyberprostoru-194573/](#)

32. Vypnutí tzv. dezinformačních webů ukázalo alibismus soudů a zradu zásad ODS | Reflex.cz. *Reflex.cz - Komentáře, zprávy, výrazné autorské fotografie* [online]. 2001 [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/113936/vypnuti-tzv-dezinformacnich-webu-ukazalo-alibismus-soudu-a-zradu-zasad-ods.html>
33. Zuckerberg se kál v europarlamentu. "Nedostali jsme odpovědi," zlobí se poslanci - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. [cit. 07.08.2022]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/evropsky-parlament/byla-to-chyba-omlouvam-se-rekl-zuckerberg-v-europarlamentu-k/r~dcdd4bf85de11e88ac10cc47ab5f122/>

